

# REVISTA BIBLIOTECILOR



**6**  
**1967**

## S U M A R

Cristian V. ROSKE: *În sprințul unităților agricole de stat* . . . 321

**Conținutul Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România**

Livia BĂCĂRU: *Fondurile de cărți vechi românești și cărți rare ale Bibliotecii Academiei* . . . . . 323



Horia NESTORĂSCU, George VLĂDESCU: *Lectura elevilor din școlile profesionale* . . . . . 331

Ioana RATES: *Microfilmarea în bibliotecă* . . . . . 335

### Mică enciclopedie bibliologică

Ion STOICA: *Biblioteca* . . . . . 342

### Experiența noastră

George GHEORGHE: *Măsură pentru conservarea fondului* 349

Cornel IVAN: *Preocupări pentru organizarea bibliotecilor din sălile de muncă* . . . . . 352



Teodor BOGOL: *Bilanțul celor mai frumoase cărți, însemnări* 354

*Cronica* . . . . . 358

*Scouri* . . . . . 359

### Bibliotecă de peste hotare

*Raționalizări în organizarea rețelei bibliotecilor publice din Uniunea Sovietică* . . . . . 361

*Știri* . . . . . 362

### Profiluri

Em. CONDURACHI: *Fasile Pârvan (1832-1927)* . . . . . 363

### Lucrări de specialitate

Buletinul bibliografic *Cartea* (Biblioteca regională Dobroea): Domokos SÁMUEL. *Bibliografia maghiară a literaturii române. 1821-1969 (1961-1965)* . . . . . 366

### Figuri

*Situația clasei muncitoare din România, 1914-1941*; Ba, en. M., Ilincioiu, I. *Răscălața țăranilor din România - 1907*; Grăbova, Miha. *Omniana*; Moczar, Mieczysław. *Cu lărmă și cu plină: Eliberarea Parisului*; Klaus, Georg. *Cibernetică și societatea*; Tudor Arghezi: *Volume de proză*; Broca, Faiga, Laurențiu. *Alzabudra și Infernul*; 367



*Calendar* (Iulie, august, septembrie 1967) . . . . . 374

### Consulteții

Getta Elena RALLY: *Catalogarea (II) Catalogul de bibliotecă* 376



Arh. Vasile Rado: *Mobilier pentru bibliotecă* . . . . . 383

ANUL XX

Nr. 6

I U N I E, 1 9 6 7

REDACȚIA

Strada Biserica Amzei 5-7

București, Oficiul „30 Decembrie”

Telefon 13.94.04





# In sprijinul unităților agricole de stat

Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din 27—28 martie a.c. cu privire la îmbunătățirea conducerii, planificării, finanțării și organizării gospodăriilor agricole de stat constituie un document de importanță majoră pentru transformarea unităților agricole socialiste în centre puternice ale producției moderne, de mare randament și eficiență economică.

Măsurile prevăzute de hotărîre sînt menite să ducă la îmbunătățirea calitativă a activității în toate sectoarele, asigurîndu-se astfel nu numai creșterea continuă a producției, ci și realizarea unui preț de cost scăzut pe unitate de produs, ceea ce în final înseamnă asigurarea rentabilității tuturor unităților.

Una din principalele sarcini stabilite de plenară este continuarea într-un ritm susținut a profilării și specializării unităților agricole de stat, astfel ca pînă în 1970 această acțiune să fie încheiată.

Noul sistem de organizare a fermelor și întreprinderilor va fi pus în aplicare, experimental, într-un număr de unități încă din acest an, pregătindu-se, concomitent cu aceasta, condițiile pentru extinderea lui, începînd cu anul 1968, în toată agricultura de stat.

Schimbarea structurii organizatorice a sectorului agricol de stat și aplicarea ansamblului de măsuri prevăzute de Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. vor exercita o influență pozitivă și în direcția specializării și perfecționării cadrelor. În condițiile dezvoltării rapide a științei agricole, este greu de admis că un specialist care se ocupă „cu de toate” poate fi la curent cu tot ce este nou în tehnica modernă.

În noua formă de organizare a sectorului agricol de stat, specialistul este nemijlocit legat de producție și puternic cointeresat în obținerea unor rezultate superioare. Astfel, el este determinat să-și perfecționeze continuu cunoștințele sale, să studieze profund tot ce este nou și aplicabil în condițiile concrete de lucru, pentru a putea răspunde problemelor complexe pe care le ridică agricultura modernă.

De aceea, hotărîrea prevede întărirea legăturii dintre institutele de cercetări științifice și unitățile de producție, sporirea producției agricole și a productivității muncii fiind condiționate de aplicarea pe scară tot mai largă în practică a rezultatelor științei și tehnicii avansate. Se va extinde rețeaua centrelor de cercetare în întreprinderile agricole de stat, se vor organiza laboratoare care vor permite specialiștilor să cerceteze și să aplice unităților rezultatele cercetărilor lor. Dacă ținem seama și de faptul că s-au luat măsuri pentru îmbunătățirea programelor de învățămînt și a practicii studenților din institutele agronomice, ca și de amploarea pe care a luat-o învățămîntul post-universitar pentru cadrele cu studii superioare din agricultură, înțelegem rolul deosebit de important al asigurării literaturii agricole la locul de muncă al specialistului.

În afara volumului tot mai mare de cărți și reviste de specialitate românești, bibliotecile institutelor de învățămînt și cercetări agricole din țara noastră pun la îndemîna cadrelor din agricultură o serie de publicații străine foarte valoroase. Crearea, în anul 1965, a Centrului de documentare agricolă a constituit un pas însemnat în asigurarea informării specialiștilor din agricultură, în special asupra noutăților din știința și tehnica mondială. Astfel, numărul cărților străine achiziționate prin Biblioteca centrală agricolă a C.D.A. a crescut de peste 3 ori în ultimii 2 ani, cel al periodicelelor procurate în mod curent prin abonament sau schimb cu străinătatea a depășit 2 000.

Alături de institutele agronomice de învățămînt, de cercetare și proiectare, unitățile agricole de stat (gospodării, S.M.T. etc.) pot beneficia de asemenea de instrumentele de informare elaborate de centru; astfel, dintre revistele de referat cuprinzînd rezumate din literatura periodică de specialitate provenind din aproape 60 de țări, cele mai solicitate de unitățile agricole productive sînt seriile consacrate economiei, organizării și planificării agriculturii, culturii plantelor de cîmp, hortivitei, creșterii animalelor, mecanizării agriculturii.



Revista de referate seria economie agrară, de exemplu, cuprinde între altele aspecte legate de organizarea, specializarea și concentrarea întreprinderilor agricole, a producției și a teritoriului, organizarea și retribuirea muncii, eficiența economică a investițiilor, prețuri și rentabilitate, aplicații ale matematicii în agricultură ș.a.m.d. În fiecare număr sînt publicate circa 200 referate prelucrate din numeroase reviste de economie agrară din lume. Cele 8 reviste lunare de referate elaborate de C.D.A. publică, în total, peste 2.000 rezumate lunar (pentru anul 1967 sînt prevăzute 24.000 de referate față de 7.957 cite au fost publicate în 1965). Dintre celelalte publicații ale centrului amintim revista bilunară Documentare curentă (traduceri, note, știri, recenzii etc.), în care este inclusă și bibliografia cărților străine cu profil agricol intrate în bibliotecile științifice din țara noastră.

Din păcate, deși se face o popularizare variată și complexă asupra noutăților din bibliotecile agricole, concretizată atît prin buletine bibliografice, liste informative, cit și prin expoziții periodice de noutăți sau expoziții tematice, cererile de împrumut din partea specialiștilor din producție sînt încă foarte restrînse. În ultima vreme se constată totuși o creștere a interesului cadrelor calificate din agricultură față de noutățile din știința mondială. Astfel, numeroase trusturi regionale GOSTAT sau unități agricole din diferite regiuni cum ar fi București, Ploiești, Dobrogea, Banat etc. au solicitat Centrului de documentare agricolă traduceri, bibliografii, împrumuturi, informări diverse, conferințe documentare ș.a.m.d.<sup>1)</sup>

Amintim, de asemenea, că bibliotecile institutelor de învățămînt superior agricol, cele ale stațiilor experimentale agricole, hortiviticole și zootehnice, în special cele complexe, zonale, care primesc prin Centrul de documentare agricolă literatură străină de specialitate, pot și trebuie să asigure specialiștilor din producție o informare competentă, eficientă și rapidă.

Un rol de seamă în documentarea inginerilor și tehnicienilor din agricultură îl are și biblioteca de specialitate din fiecare unitate agricolă în parte. În condițiile menținerii unei evidențe centralizate a fondurilor din biblioteca agro-zootehnică, specializarea producției agricole impune, în același timp, și redistribuirea unor volume — în funcție de specificul fermei — în cadrul unor biblioteci mobile, astfel ca literatura de specialitate să stea nemijlocit la îndemîna agronomilor, zootehnicienilor, medicilor veterinari și a mecanizatorilor. O grijă deosebită trebuie acordată reînnoirii continue (dar conform specificului) a acestor biblioteci, ca și informării specialiștilor asupra noutăților editoriale — cărți, reviste, publicații secundare editate de organisme de documentare centrale, departamentale sau regionale.

Un ajutor prețios îl poate oferi, de asemenea, biblioteca comunală, prin extinderea ariei de recomandare asupra fondurilor ce le deține. Astfel, dacă în prezent numeroase biblioteci comunale popularizează cu succes literatura destinată diferitelor brigăzi ale cooperativelor agricole de producție din raza comunei, aceeași informare poate fi utilă și pentru noua formă organizatorică a G.A.S., ferma. Folosirea listelor bibliografice elaborate de bibliotecile regionale și raionale în munca de îndrumare a lecturii, alcătuirea de rafturi tematice în ajutorul cadrelor agricole calificate din comună, organizarea de mici expoziții de cărți vizînd specificul agricol local etc. trebuie să constituie preocupări de seamă ale bibliotecarilor comunali în actuala etapă de dezvoltare a agriculturii socialiste. O atenție deosebită trebuie acordată promovării și dezvoltării împrumutului interbibliotecar ca mijloc eficient de satisfacere imediată a necesităților de informare la locul de producție. Edițiile mai vechi, publicațiile epuizate care nu pot fi cumpărate prin intermediul „Cărții prin poștă” sau cărțile de specialitate străine, existente doar în anumite biblioteci științifice, pot fi obținute și consultate de specialiștii din agricultură, fără deplasări și pierderi de timp, datorită împrumutului interbibliotecar efectuat prin intermediul bibliotecii publice. Este o metodă rapidă, care creează posibilitatea pătrunderii cărții științifice, de strictă specialitate, pînă la nivel comunal.

Prin aplicarea, în toată complexitatea lor, a măsurilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 martie a.c., responsabilitatea cadrelor calificate din sectorul agriculturii de stat crește, impunînd un înalt grad de specializare și completarea continuă, printr-o documentație adecvată, a cunoștințelor profesionale.

Ing. Cristian V. ROSKE

<sup>1)</sup> Alte informații privind activitatea Centrului se găsesc în *Revista bibliotecilor*, 19, nr. 3, mar 1966, p. 136—140 și nr. 4, apr 1966, p. 223—225.





## CENTENARUL BIBLIOTECII ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

### Fondurile de cărți vechi românești și cărți rare ale Bibliotecii Academiei

Începuturile constituirii fondului de cărți românești vechi, principalul component al colecției de cărți rare a Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România, se confundă cu acelea ale Societății Academice Române înființată în anul 1865 în scopul unificării ortografiei române. În prima jumătate a secolului trecut, pe străvechiul trunchi al limbii noastre, apăruseră trei mlađițe artificiale: scrierea latinizantă a lui Cipariu, cea italianizantă a lui Eliade și cea fonetică a lui Pumnul. Pentru a stringe într-o singură albie cele trei curente divergente s-a prevăzut (prin *Regulamentul* din 1 aprilie 1866) ca Societatea să determine ortografia limbii române, să elaboreze gramatica limbii române și să realizeze dicționarul român.

În ședința din 12 septembrie 1867 a Societății s-a stabilit o *Programă* pentru adunarea materialelor care vor sta la baza lucrărilor arătate. Aceste materiale constau „din toate vorbele care se aud în gura poporului și cite se află în cărțile scrise pînă la anul 1830, oricare ar fi, pentru cele tipărite, data imprimării lor”.

Trebuiau, așadar, găsite și adunate manuscrisele și tipăriturile românești în cauză la abia incropita bibliotecă a Societății. Începutul s-a făcut prin cele 73 de cărți dăruite de episcopul Dionisie al Buzăului la 18 august 1867, în prima ședință de lucru a Societății Academice Române. Aceste cărți au intrat în fondurile bibliotecii abia în vara anului 1868. Colecția sporea destul de greu, înfiripîndu-se mai ales din donații. Abia din 1884, anul numirii lui Ioan Bianu ca bibliotecar, au început să se facă cumpărături, al căror număr însă n-a fost în următorii 15 ani mai mare de 14—15 cărți românești vechi anual. Pînă la 30 iunie 1898, cînd s-a lansat *Apelul* pentru cărți vechi, se cumpăraseră 219 titluri din tipăriturile de acest fel care reprezentau, aproximativ, o treime din totalul cărților bibliotecii. Celelalte două treimi sînt provenite din daruri făcute ocazional de către diferite persoane, ori din marile biblioteci



donate Academiei, unele din ele cu fonduri bogate, printre care vor fi fost destule cărți românești vechi. Din aceste biblioteci, câteva se cer menționate: aceea a lui D. C. Sturdza de la Scheia (7431 de volume tipărite și 142 de volume manuscrise, intrată în anul 1886); aceea a episcopului Melhisedec (2511 volume tipărite și 82 de volume manuscrise, intrată în 1892); a lui Gheorghe Lazăr (intrată în același an, cu 96 de volume și 3 manuscrise); a mitropolitului Iosif Naniescu (3578 de volume, intrată cam o dată cu cea a doctorului Obedenaru cu 423 volume, în 1895); apoi, colecția de cărți „adunate de călugărul Chiriac și depuse la Arhivele Statului” din care au fost selecționate în 1896 un număr de 2032 volume. Pot fi adăugate bibliotecile lui Al. Papiu Ilarian cu 1934 de volume; Ghenadie Petrescu cu 1214 de volume; Nifon Bălășescu cu 2570 de volume și alții, al căror aport, deși mai redus, n-a fost lipsit de valoare.

S-ar putea considera că pe la jumătatea anului 1898 se încheie prima etapă din istoria colecției de cărți românești vechi, legată de scopul inițial al Societății Acaemice Române. În această primă etapă, constituirea noii colecții s-a desfășurat anevoie și nu era o operațiune aparte în marele ansamblu al lucrărilor de adunare și organizare a fondurilor tinerei biblioteci. De aceea, cărțile vechi erau amestecate cu cărțile românești mai noi sau cu cele străine, înregistrându-se în ordinea intrării lor.

Cea de-a doua etapă își datorează începutul proiectului unei bibliografii naționale, a cărei primă parte era consacrată literaturii românești dintre anii 1508—1830. Piatra de hotar dintre vechiul și noul drum al colecției a pus-o Ioan Bianu prin cunoscutul său *Apel* lansat la 30 iunie 1898 ca să slujească drept temelie pentru lucrările care aveau să dea naștere *Bibliografiei românești vechi*.

În scopul întocmirii unei liste a cărților românești vechi existente în bibliotecă, listă ce trebuia să însoțească *Apelul*, a fost făcută, pentru prima oară, o selecție a tipăriturilor dintre anii 1508—1830 care urmau să fie descrise în *Bibliografie* și care „s-au depus în ordine în sala de siguranță a manuscrisurilor”. Totalul titlurilor semnalate în *Apel* se ridică atunci, în anul 1898, la abia 621, reprezentând lucrările depistate în diferite biblioteci din țară. Este greu de apreciat ote din acestea vor fi existat în Biblioteca Academiei, în orice caz, se poate considera că majoritatea lor se aflau adunate aici.

Urmărirea și culegerea, în continuare, a tuturor cărților românești din perioada veche nu era o sarcină ușoară. Existau unele bibliografii asupra începuturilor literaturii românești, ca acelea ale lui Vasilie Popp, Dimitrie Iarcu, Alexandru Pop, apoi crestomațiile lui T. Cipariu, a lui M. Gaster și alte cîteva lucrări care aduceau numai informații puține și deficitare. Ele reprezentau totuși un început de drum pe care Ioan Bianu a pornit să-l ducă mai departe și să-l lărgască. Nenumăratele răspunsuri care au sosit în urma *Apelului* său, între anii 1898—1900, au semnalat, au descris și — în parte — au pus la dispoziția Bibliotecii aproximativ 1450 de titluri de cărți aflate la biserici, școli și la persoane particulare de pe întinsul întregii țări (foarte multe nesemnlate în lista anexată la *Apel*). Printre scrisorile care aduc valoroase contribuții la bibliografia veche, cele mai des întâlnite sînt ale lui Ion Micu Moldovan, profesorul lui Bianu, care făcea și legătura acestuia cu Timotei Cipariu.

Mai tîrziu, în preajma anilor 1901—1905, mai ales în urma acțiunii inițiată de Ministerul Instrucțiunii Publice, care hotărîse să se adune la Biblioteca Academiei cărțile rare și documentele aflate la mănăstiri, biserici și școli, colecțiile bibliotecii au sporit cu stocuri considerabile de tipărituri. Printre acestea, trebuie menționat, în primul rînd, marele fond de 26 035 titluri în 47 736 de volume al fostei Biblioteci Centrale încorporate în Biblioteca Academiei în anul 1901. Au mai fost aduse cărți de la: biblioteca Seminarului central, mănăstirea Cernica, biblioteca din București și Rimnicul Vilcea a episcopului Ghenadie Enăceanu, biblioteca Casei Bisericii și cea a Muzeului de antichități (unde fuseseră transferate cărți de la Biblioteca Centrală, în urma dispoziției dată în anul 1884 de Gr. G. Tocilescu, secretar general al Cultelor).

Cărțile de la mănăstirile Bistrița și Cozia, pe care Alexandru Odobescu le semnalase în *Revista română* din 1861 și din care o parte fuseseră aduse, încă atunci, la Biblioteca Colegiului Sf. Sava, au fost trecute și ele la Biblioteca Academiei, prin intermediul Bibliotecii Centrale. Tot aici au ajuns și cărțile de la mănăstirea Hurezu — duse între timp la Episcopia de Rimnic.



Nu se poate stabili care a fost numărul cărților românești vechi intrate pe această cale în fondurile bibliotecii, dar această creștere a adus, desigur, importante completări colecției de tipărituri vechi care începea să intre în sfera de preocupări a unor cercetători. Totodată, apariția anuală a câte unei fascicule din volumul I al *Bibliografiei românești vechi* — a cărei tipărire, începută în anul 1898, s-a încheiat în anul 1903 — a pus treptat la îndemina cititorilor un prețios instrument de informare asupra celor dinții cărți apărute în țara noastră. Aceasta a determinat o delimitare a categoriei de cărți românești vechi menționată ca atare, pentru prima oară, în raportul Comisiunii Bibliotecii pentru realizările pe anul 1902. Interesul față de noua colecție, exprimat în cifre, poate fi reprezentat, pe ani, după cum urmează:

— numărul c. r. v. consultate în anul	1902	168 vol.
— " " " " " "	1903	644 "
— " " " " " "	1904	658 "
— " " " " " "	1905	896 "

Acest interes crescând atrăgea după sine necesitatea tipăririi grabnice și a volumelor II și III din *Bibliografie*. Dar, dacă tipărirea primului volum s-a desfășurat, eșalonat, în timp de șase ani (1898—1903), elaborarea celui de-al doilea a cerut șapte ani (1904—1910), iar a celui de-al treilea a durat douăzeci și șase (1911—1936). În cursul tipăririi acestuia din urmă, începută la 24 noiembrie 1934 și încheiată la 30 iulie 1936, s-a stins din viață Nerva Hodoș, cel care de la început a lucrat la descrierea cărților românești vechi sub îndrumarea inițiatorului *Bibliografiei*, Ioan Bianu. În arhiva personală a lui Nerva Hodoș se păstrează un carnet de lucru în care sînt trecute cărțile apărute între anii 1508—1816 și o parte din 1817, de la cota I la 950, cu care se încheie fascicula a doua din volumul III al lucrării. În dreptul cotelor sînt însemnări făcute în cursul lucrărilor, însemnări care indică dacă în colecție a existat sau nu cartea respectivă, dacă a fost sau nu descrisă în *Bibliografie* și izvoarele care au fost folosite acolo unde lipsea cartea, dacă lucrarea a fost sau nu inventariată etc. Această pasionantă migală științifică s-a încheiat o dată cu viața lui Nerva Hodoș și a lui Ioan Bianu, dispărut și el înainte de a apare fascicula a treia din volumul III.

Continuarea volumului (fasciculele 3—8) a apărut sub îngrijirea lui Dan Simonescu, cel care a redactat și volumul al IV-lea *Completări și corectări* apărut în anul 1944.

În primele trei volume, sînt descrise 1526 de cărți și încă 10 titluri cu care a fost completat volumul I la sfîrșit. Volumul al IV-lea prezintă 489 tipărituri noi, donate sau cumpărate mai tîrziu și, deci, nedescrise în volumele anterioare. În total, *Bibliografia românească veche* descrie 2025 de tipărituri. Cu apariția volumului al IV-lea, s-ar putea considera că se încheie cea de-a doua etapă a istoriei colecției de cărți românești vechi.

De aici înainte începe o perioadă a „contribuțiilor” la *Bibliografia românească veche*, a numeroaselor lucrări mai mici care seamănă cu zeci de afluenți mărunți ai unui mare fluviu reprezentat de opera fundamentală rămasă de la înaintași. Într-adevăr, din anul 1944 și pînă în anul 1965, cercetătorii istoriei culturii românești au mai descoperit încă 98 de cărți vechi pe care le-au prezentat în diverse publicații.

Așadar, pînă în anul 1965 erau cunoscute 2123 de tipărituri apărute între anii 1508—1830 pe teritoriul țării noastre sau în străinătate. Din acestea, Biblioteca Academiei are în fondul ei de cărți românești vechi 1500 de titluri în peste 5000 de exemplare.

**F**ondul de cărți românești vechi este o parte importantă a tezaurului cultural național în care tipăriturile din secolul al XVI-lea pot fi considerate piese rarisime, existente în puține exemplare în lume. Majoritatea din cele aflate în țară s-au concentrat, în cursul vremii, la Biblioteca Academiei. Aici se găsesc 3 exemplare originale din cele 5 cunoscute ale *Liturghierului* tipărit în anul 1508, o reproducere fotografică după *Octoihul* din 1510, al cărui original se află la mănăstirea Hilandar de pe Muntele Athos, și un exemplar din *Evangeliarul* tipărit în 1512. Tustrele cărțile sînt opera lui Macarie, călugărul sîrb pribegit de teama turcilor în Țara Românească.



Al. Odobescu, cel care, în anul 1860, a găsit exemplarele din *Liturghier* și *Evangheliar* la mănăstirea Bistrița, a denumit primele trei tipărături „incunabile” ale tiparului românesc. Caracterele lor tipografice, de influență venețiană, sînt deosebit de frumoase și clare, iar ornamentarea, conștind din bogate frontispicii și inițiale caracteristice, este de factură românească, inspirată din manuscrisele muntene și moldovene din secolul al XVI-lea.

În colecție se află și prima carte românească împodobită cu xilogravuri. Este *Triodul Penticostar* tipărit în anul 1558 în Țara Românească. El conține, pe lângă cîteva frontispicii cu stema țării, nouă gravuri în lemn, pe cîte o pagină întreagă.

Din rodnică perioadă coresiană, de peste două decenii, biblioteca posedă aproape toate tipărăturile. Dintre acestea, se cer menționate, în primul rînd, *Evangheliarul* din 1560—1561, cea dintîi carte tipărită în limba română, apoi — tot în românește — un *Apostol* (1563), *Tilcul Evangheliilor* și *Molitvenic* (1564), două *Psaltiri* (1570 și 1577), *Evanghelia cu învățătură*, cunoscuta *Palie* tipărită la Orăștie în anul 1582 de Șerban, fiul lui Coresi, și *Marien*, precum și numeroase cărți slavonești.

O mențiune aparte necesită *Cartea de cîntări* apărută la Cluj în 1570, o traducere românească a *Psalmilor*, tipărită cu litere latine dar cu ortografie maghiară.

Primele culegeri de legi, editate în Țara Românească în timpul domniei lui Matei Basarab: *Pravila de la Govora* (1640) și *Indreptarea legii* (1652), iar în Moldova: *Cartea românească de învățătură de la pravilele împărătești și de la alte giudețe*, pe scurt, *Pravila lui Vasile Lupu* (1646) se găsesc în colecție în mai multe exemplare.

În perioada următoare, mitropolitul Dosoftei scoate de sub teascurile lui ieșene o suită de cărți, printre care se relevă în Biblioteca Academiei *Psaltirea* (1680) și *Viețile sfinților* (1682), iar dintre cele lucrute de tipografii bucureșteni, în același timp, *Cheia înțelesului*, din anul 1678, și *Biblia* zisă a lui Șerban, din 1688, care conține textul integral al *Bibliei* în traducere românească.

Spre sfîrșitul secolului al XVII-lea se plasează o a doua mare epocă a tiparului românesc, aceea a lui Antim Ivireanul care a tipărit în total 43 de cărți. Prima carte lucrată de el, în 1691, *Învățăturile lui Vasile Macedoneanul către fiul său Leon*, se alătură în colecția Bibliotecii Academiei *Evangheliile greco-române* (București, 1693), cărții lui Ioan Karyophylles, *Manual despre cîteva nedumeriri* (Snagov, 1697), unei *Gramatici slave* (Snagov, 1697), ediției de buzunar a *Floarei darurilor* (Snagov, 1701), *Pildelor filosofesti* (Tirgoviște, 1713) și altor cărți ieșite din mîinile lui Antim Ivireanul în București, Snagov, Rîmnic și Tirgoviște. Biblioteca mai posedă exemplare din cărțile tipărite pentru Orient, cu caractere arabe sau georgiene, gravate de Antim însuși. Dintre acestea, trebuie menționate: *Liturghierul grecesc și arăbesc* (Snagov, 1701), *Ceaslovul grecesc și arăbesc* (București, 1702), *Psaltirea* și *Evanghelia arabă* (Alep, 1711), *Evanghelia georgiană* (Tiflis, 1709) etc.

În acest timp, apare la Iași (1698) prima lucrare filozofică tipărită în românește. Este cartea lui Dimitrie Cantemir, *Divanul sau gilceava înțeleptului cu lumea*, din care există în colecție un număr mai mare de exemplare, alături de lucrări mai tîrzii ale aceluiași autor, cum sînt: *Sistema religiei mahometane* (Petersburg, 1722), *Istoria imperiului Otoman* apărută în limba engleză la Londra, 1734, în limba franceză la Paris, 1743, în limba germană la Hamburg, 1745, ca și *Descrierea Moldovei*, tipărită în a doua jumătate a secolului, în mai multe limbi.

În fondul de cărți vechi românești al Bibliotecii Academiei sînt reprezentate și primele cărți destinate învățămîntului elementar ca *Bucoavna* tipărită la Bălgrad (Alba Iulia) în 1699, cea apărută la Blaj, în 1759, *Bucvariul* de la Viena (1781), *Abecedarul mare* din București (1783), *Gramatica românească* a lui Ianache Văcărescu apărută în două ediții, la Rîmnic și la Viena, în anul 1787. Din operele reprezentanților Școlii ardelenne, amintim: *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae* a lui Samuel Clain și Gheorghe Șincai (Viena, 1780) și *Istoria pentru începutul românilor în Dacia* a lui Petru Maior (Buda, 1812).

O mențiune aparte merită cărțile din colecție care prin xilogravurile ce le împodobesc sînt adevărate opere de artă ale unor maeștri creatori de școală. Astfel, *Cheia înțelesului* (București, 1678), *Triodul* de la Buzău (1700), *Liturghierul grecesc* (Snagov, 1701), *Apostolul* (Buzău, 1704) sînt bogat ornamentate cu gingașele gravuri ale lui Ioanichie Bacov, pe cînd *Calendarul* de la Iași



(1785), *Octoiul mic* (Iași, 1786) ș.a. poartă pe filele lor gravuri de Mihail Strilbițchi, iar *Molitveniul* de la Blaj (1757) și *Orologhionul* din anul 1766, pe ale gravorului blăjean Vlaicu.

În colecția Bibliotecii Academiei își au locul lor și primele periodice românești începînd cu *Courier de Moldavie* (sic) din care au apărut cîteva numere la Iași, în anul 1790, *Chrestomaticul românesc* editat de Teodor Racocce în 1820 la Cernăuți, *Fama Lipschii* publicată în 1827 la Leipzig, *Curierul românesc* al lui Eliade Rădulescu (București, 1829) și *Albina românească* scoasă de Gh. Asachi la Iași, în același an.

Principalul mijloc de orientare în această colecție este *Bibliografia românească veche* în care au fost descrise toate cărțile tipărite între anii 1508—1830. Numerele curente, care corespund și succesiunii cronologice a cărților, au fost considerate totodată și cotele sub care sînt cunoscute și cerute de cercetătorii din țară și străinătate. Acest valoros instrument este de fapt *catalogul tipărit al titlurilor* cuprinse în fondul de cărți românești vechi. Pe lângă acesta se întocmește acum un catalog analitic al *exemplarelor* din acest fond, cu caracteristicile individuale ale fiecărui volum în parte, lucrare prevăzută în planul științific al colecției.

Cel de-al doilea fond component al colecției de cărți rare este mult mai mare și cuprinde lucrări românești sau străine a căror raritate este determinată de criteriile prevăzute la punctele b-g ale art. 21 din Regulament.

Regulamentul Bibliotecii Academiei R.P.R. votat în ședința din 28 mai 1949, în Cap. IV. art. 20, prevede următoarele: „Biblioteca Academiei R.P.R. organizează un serviciu de „Libri rari” în scopul de a aduna și păstra într-un depozit separat toate publicațiile prețioase, care trebuie puse la adăpost spre a le feri de pierderi sau deteriorări din cauza deseii lor folosiri. Ele se păstrează în ordinea cotelor primite la catalogarea lor în cadrul colecțiilor respective (cărți, periodice, foi volante) și se vor da spre consultare numai cercetătorilor pentru lucrări științifice și numai cu aprobarea Directorului general”.

1. Pagină cu frontispiciu din *Liturghierul lui Macarie*, 1508 prima carte tipărită pe teritoriul țării noastre

2. Pagina de început cu frontispiciu xilografat din *Apostolul românesc*. Brașov 1563, tipărit de diaconul Coresi.





În art. 21 se spune: „Categoriile acestor publicații sînt: a) cărțile românești vechi, de la 1501—1830; b) edițiile princeps ale marilor scriitori români și străini; c) incunabile aflate în bibliotecă; d) cărți purtînd semnătura autografă sau ex-libris-ul unui personaj însemnat; e) cărți avînd adnotații manuscrise de valoare; f) cărți cu legătură veche și artistică recunoscută; g) exemplarele rare sau unice din publicațiile referitoare la țara și poporul românesc“.

Nucleul inițial al fondului de carte rară a fost constituit prin depistarea și selecționarea unor lucrări de valoare existente în depozitele centrale, la care, mai tîrziu, s-au adăugat și cele achiziționate prin anticariat sau direct de la ofertanți.

Ca urmare a organizării fondului și a stabilirii criteriilor de raritate valabile la noi în țară, se descoperă în fondurile vechi ale bibliotecii, din ce în ce mai multe tipăriuri de preț care vor putea fi trecute cu timpul în colecția de carte rară pentru a fi ocrotite și conservate în condițiile cerute de valoarea lor.

**I**n actualul „fond de aur“ al Bibliotecii Academiei, după cărțile românești vechi, locul principal îl ocupă incunabilele, dintre care menționăm: Thomas d'Aquino, *Questiones disputatae de veritate* (Coloniae, 1475); Aeneas Sylvius Piccolomini, *Epistolae familiares* (Nürnberg, 1481); Eranciscus Philelphus, *Epistolarum libri primus* (Basileae, f.a.); *Etymologicum Magnum Graecum* (Veneția, 1499), exemplar cu dedicația autografă a lui Hrisant Notara, patriarhul Ierusalimului, către școala de la Sf. Sava din București.

Și postincunabilele ocupă un loc însemnat în colecție. Printre ele se află: Pelbartus de Temesvar, *Sermones quadragesimales Pomerii...* (Hagenau, 1501), al cărui autor este originar din țara noastră; Sacro Bosco Joannes de,

3. Foaia de titlu a *Triodului* de la Buzău, 1700, cu frumosul chenar compartimentat gravat în lemn de Ioanichie Bacov.



4. Pagină cu xilografură din incunabulul Colonna Francesco: *Hypnerotomachia Poliphili...* Veneția, Aldus Manutius, 1499.



Finito chela nympha cum comitate blandissima feble il...  
 gno suo & multo acceptissima recordatio, che la sua ac...  
 propra & malucissima lenuole cum gli sui felleuoli & la c...  
 lachi ouero sembianti, & cum panicate gene, & ribèbe...  
 nello & uenerate tribore fuffule aptuafede uolere per omni...  
 di natura prompra ad omni uirtute, & dare opera alla hon...  
 Non che prima perofe potefse calare & dicio retinere alqu...  
 immutabilmente non fufpirulafte. Ilquale dulciffimo fufpir...  
 tale inuola nel intimo del mio, immo suo core, per la un...  
 me-



*Opus sphericum* (Agrippinae, 1501); Armandus de Bellovisu, *De declaratione difficultium terminorum...* (Agrippinae, 1502); Vergilius Polydorus Urbinatus, *Proverbiorum libellus* (Venetiis, 1503) ș.a.

O bună parte a colecției este formată din cărți tipărite în oficinile vestite din secolele al XVI-lea și al XVII-lea. Cităm câteva din ele: Polydori Vergili Urbinatis, *Adagiorum Liber*, Basileae, Ex aedibus Ioan. Frobenii, 1521; Russardus Ludovicus, *Ius civile*. Antverpiae, Ex officina Christophori Plantini, 1567; Cromer Martin, *De origine rebus gestis Polonorum Libri XX*, Basileae, Ex officina Oporiniana, 1568; Contareus Gaspar, *De Republica Venetorum*, Ex officina Elzeviriana, 1626.

Unele din cărțile rare din colecție se consideră, după informațiile existente pînă acum, exemplare unice cum sînt: *Twee waerachtige Historien...* (Brussel, 1594) și *Beschryvinghe van die Heerlycke victorie...* (Brussel, 1594), aceasta din urmă cu atît mai valoroasă pentru noi, cu cît conține date despre Mihai Viteazul. Alte tipărituri din care se cunosc puține exemplare în lume sînt: *Octoihul* tipărit de Bojidar Vučovići la Veneția în anul 1536—1537, din care Biblioteca Academiei posedă al 4-lea și al 5-lea exemplar, și lucrarea lui Johannes Sommerus, *Vita Jacobi Despotae* (Witebergae, 1587), din care există în colecție două exemplare din cele șase cunoscute în lume.

Din grupul de opere valoroase prin ilustrațiile pe care le conțin, trebuie să se menționeze *Cronica de la Nürenberg* a lui Schedel Hartmann (1499) cu xilografuri despre care unii autori presupun că au fost lucrate de Albrecht Dürer. Din cele două exemplare pe care le are Biblioteca Academiei, unul este într-o stare de conservare excepțională și are gravurile colorate de mină. Mai este apoi cunoscuta lucrare a lui Colonna Francesco, *Hypnerotomachia Poliphili*

3. Pagină din cartea lui Claude Favre de Vaugelas: *Remarques sur la langue française*. Paris, 1664, cu bogate adnotări manuscrise ale scriitorului francez Antoine Rivarol (1754—1801).

6 Legătură modernă în piele gris-vert cu aur a unui exemplar de lux cu desene originale din Lotti Pierre: *La chanson des vieux epoux*. Aquarelles d'après Henry Somm. Paris, 1899.





(1499) cu cele circa 170 de xilografuri atribuite lui Giovanni Bellini; *Hore in laudem gloriosissime Virginis Marie* (Paris, 1537), tipărită pe pergament, cu numeroase miniaturi; *Biblia* de la Leipzig (1541) cu xilografuri de Lucas Cranach cel Bătrîn. Există și unele ediții noi din operele autorilor moderni, ilustrate de artiști cunoscuți cum sînt: Leon Bakst, Edouard Chimot, Maurice de Becque, Gus Bofa, Jean Cocteau, Albert Dubout, J. G. Granville, Louis Jou, Henri Matisse, Mario Prassinis, Auguste Rodin etc.

Edițiile princeps sînt reprezentate mai ales de lucrări ale autorilor clasici români printre care: Alecsandri, Bălcescu, Caragiale, Creangă, Eminescu, Odobescu ș.a.

În categoria tipăriturilor rare care conțin date despre țara noastră se numără și următoarele cărți din colecție: Jorg von Nürnberg, *Antzeygung kurtz lichen and volfurung den ursprung dess Thurckyschen unnd hundtyschen volcks...* F.l. (1500); Franck S., *Weltbuch* (Tübingen, 1534); Mechow M., *Chronica Polonorum* (Cracoviae, 1521); Jovius Paulus, *Ursprung des Turkischen Reichs* (1537); Kirchbach J. H., *Juonias* (Wittenbergae, 1686 — lucrare despre Ioan Vodă Viteazul, domnul Moldovei).

Tot din această categorie fac parte și unele publicații cu caracter efemer din sec. XVI-XVII, unele deosebit de rare intitulat *Avvisi*, *Relationi*, *Zeytungen* etc. Numai din *Avvisi* Biblioteca Academiei posedă 60 de exemplare apărute între anii 1539—1601, care descriu luptele duse cu turcii în perioada lui Mihai Viteazul.

Mai figurează în colecție numeroase cărți cu ex-libris-ul sau sigiliul unor personalități culturale și istorice din țara noastră, printre care: Constantin Brîncoveanu, George Brancovici, Constantin Cantacuzino stolnicul, Dimitrie Cantemir, Nicolae Mavrocordat, G. Asachi, Al. Papiu-Ilarian, N. Bălcescu, I. Creangă, V. Alecsandri, G. Coșbuc, O. Goga ș.a.

Dintre cărțile cu însemnări autografe, se poate cita lucrarea lui Vaugelas, *Remarques sur la langue française* (Paris, 1664), pe foile căreia Rivarol, unul din cei mai de seamă reprezentanți ai spiritului francez din secolul al XVIII-lea, a făcut deosebit de bogate adnotări, precum și cele câteva ediții din *Divina Comedie* a lui Dante, în limbile română, italiană, franceză și germană, pe care G. Coșbuc a lăsat numeroase note marginale în timp ce lucra la versiunea românească a celebrei opere.

Legăturile de valoare din colecție sînt în majoritatea lor legături de epocă. Cităm câteva din cele care sînt datate: J. L. Decius, *De vetustatibus Polonorum*, Cracovia, 1521 (legătură din 1553); *Calendarium historicum*, Vitebergae, 1556 (legătură din 1558); C. J. Caesar, *Commentarii*, Venetiis, 1569 (legătură din 1573); *Isocratis Scripta*, Basileae, 1571 (legătură din 1579). Dintre autorii legăturilor artistice moderne menționăm pe Canape, Corriez, Rene Kieffer.

În sfîrșit, în colecție se mai găsesc cărți a căror raritate este dată de materialele prețioase pe care s-au tipărit (mătase, pergament, hirtie japoneză) sau de dimensiunile lor excepționale. Astfel, Sanders D. *Konversations-Lexikon*, Berlin, 1896 (33×24/8 mm., 465 pagini, 175 000 ouvinte); Argezi T., *Poezii*, 1934; Caragiale, I. L., *Versuri*, 1935; Eminescu, M. *Luceafărul*, 1933. Cele trei din urmă, apărute la București în Biblioteca Mărțișor, sînt toate ediții minuscule de format timbru poștal.

Pentru informarea cititorilor cu privire la acest fond există fișiere selective ale tipăriturilor care se conservă într-un depozit special pentru materiale rare și au un regim deosebit în ce privește cercetarea și împrumutarea lor. În acestea, fișele cărților rare sînt așezate alfabetic, topografic și sistematic, ele oferind cititorilor modalitatea de a se orienta cu ușurință în întregul fond.

**C**olecția de cărți rare a Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România este consultată zilnic de numeroși cercetători ai culturii vechi românești. Multe piese din ambele fonduri care o compun au fost puse de plecare pentru valoroase studii, publicate independent sau în reviste de specialitate, care au adus contribuții noi în domeniile istoriei, literaturii, bibliografiei și altele înrudite cu ele.

Cărțile vechi, existente în rafturile unui depozit în care li se asigură condiții speciale de conservare, sînt martorii străduințelor și ai preocupărilor unor oameni de mult dispăruți, din însemnările cărora se poate reconstitui viața culturală a societății românești începînd din veacul al XVI-lea pînă în zilele noastre.

Livia BACIRU



# LECTURA EVELILOR DIN ȘCOLILE PROFESIONALE

Auxiliar al procesului instructiv-educativ, bibliotecile din rețeaua învățământului profesional și tehnic ocupă un loc de seamă în educarea comunistă a elevilor muncitori și tehnicieni. Urmind îndeaproape dezvoltarea actuală a învățământului profesional și tehnic, care „trebuie să corespundă tot mai bine sarcinilor noi și de perspectivă ale economiei naționale, să pregătească viitorii muncitori și maitri capabili să minuiască cu pricepere instalațiile, mașinile și utilajele perfecționate de care dispun întreprinderile”<sup>1)</sup>, bibliotecile școlilor profesionale numărău, la sfârșitul anului 1966, 477 de unități, cu un fond total de publicații de 5 056 330 de volume. După cum se știe, școlile profesionale (de 2 și de 3 ani) sînt frecventate de adolescenți între 15 și 18 ani, absolvenți ai școlilor generale de 8 ani. După terminarea școlii, ei vor lucra ca muncitori calificați în întreprinderile și pe șantierle din toate sectoarele industriei noastre socialiste, în unitățile medico-sanitare, comerciale și de transporturi.

Dînd o formulare mai precisă preocupărilor noastre, ne interesează să urmărim modul în care bibliotecile școlilor profesionale sprijină, pe lîngă pregătirea de specialitate, pregătirea de cultură generală a elevilor. Ce mijloace folosesc aceste biblioteci pentru a stimula amplificarea și aprofundarea de către elevi a cunoștințelor de cultură generală predate în timpul școlii, dezvoltînd la viitorii muncitori pasiunea pentru lectură, în scopul autoeducării și după terminarea studiilor?

1) Ceaușescu, Nicolae. *Raportul C. C. al P.C.R. cu privire la activitatea partidului în perioada dintre Congresul al VIII-lea și Congresul al IX-lea*. Raportor tovarășul Nicolae Ceaușescu. În: *Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român*. 19-24 iulie 1965. Buc., Editura politică, 1965, p. 62.

Locul bibliotecii școlii profesionale în ansamblul general al bibliotecilor este dat de însăși importanța sarcinilor ei privind formarea profesională și de cultură generală a tinerilor muncitori — categorie socială de primă importanță. Ca bibliotecă școlară, ea prezintă asemănări și deosebiri față de biblioteca școlii de cultură generală. Asemănările, ușor de sesizat, constau în identitatea sarcinii principale cu privire la sprijinirea procesului de învățămînt. Dar profilul ei, structura colecțiilor sale de publicații, axată pe specializarea în diverse ramuri tehnice, o apropiere de biblioteca specială tehnică. Datorită reuniirii unor ramuri foarte diferite ale domeniului tehnic, ea este unică în localitatea în care se găsește școala. Biblioteca școlii generale se apropie de biblioteca de cultură generală și, oriunde s-ar afla școala, biblioteca acesteia este însoțită și, într-un fel, completată de biblioteca publică.

## Biblioteca și pregătirea profesională

O caracteristică principală a învățămîntului profesional din țara noastră este marea diversitate a domeniilor de specialitate și a meseriilor pentru care sînt pregătiți viitorii muncitori calificați. Pentru a sprijini pregătirea profesională, de specialitate a elevilor, bibliotecile școlilor profesionale, apropiate ca profil de bibliotecile speciale (tehnice, medico-sanitare, pentru sectorul comercial) de nivel mediu îmbrățișează, în funcție de profilul școlii, mai multe sau mai puține meserii din domeniul respectiv. Totodată, aceste biblioteci asigură și lucrările necesare profesorilor pentru documentare, în vederea acoperirii întregii programe analitice la materiile de specialitate.

*Biblioteca Grupului școlar de construcții* din Cluj acoperă tematic, prin fondul său de publicații, aproape în-



tregul domeniu al construcțiilor, punând la dispoziția elevilor lucrările necesare învățării meseriilor de dulgheri, zugravi, mozaicari, zidari, timplari de construcții, instalatori pentru încălziri centrale și altele, în total 11 meserii (cu o durată de școlarizare de 2 și de 3 ani). Tot astfel, *Biblioteca Grupului școlar de meserii din Oradea* este profilată asemenea unei biblioteci tehnice de nivel mediu, pentru meserii diferite ca: strungărie, lăcătușărie în construcții, timplărie de mobilă, zidărie, confecții îmbrăcăminte etc., însumând 16 meserii (cu 2 și 3 ani de studii). Avînd o sferă mai restrînsă a meseriilor, școala profesională deservită de *Biblioteca Grupului școlar sanitar din Oradea* pregătește surori medicale, moașe și infirmieri.

Profilul fiecăreia dintre bibliotecile acestor școli este însă lărgit, datorită faptului că școlile profesionale descrise fac parte din cadrul unor grupuri școlare și, ca urmare, bibliotecile deservesc și școlile tehnice, tehnice de maștri și liceele industriale din grupul școlar respectiv. De aici, apar sarcini sporite, atît în privința sferei domeniilor de specialitate, cît și a nivelului de tratare și a numărului de exemplare care trebuie să se găsească în bibliotecă.

În colecția de publicații a *Bibliotecii Grupului școlar din Cluj*, categoria cărților cerute de elevi pentru pregătirea lor profesională este reprezentată prin lucrări de specialitate (pentru meseriile care sînt învățate aici) și prin lucrări de cultură tehnică generală, la care se adaugă și anumite lucrări de cultură generală în domeniile științelor fizice și matematice. Numărul acestor cărți se ridică la circa 9 300 de volume, adică circa 30% din totalul de 31 720 de volume. În cadrul cărților din domeniul tehnico-științific, un procent de 28,8% (2 685 de volume) este reprezentat de lucrările din literatura științifică a fizicii și a matematicilor. Chiar dacă nu sînt cerute de programa analitică obligatorie a materiilor de specialitate, aceste lucrări, cuprinzînd diverse și atrăgătoare subiecte din știință, prezentate la un nivel mediu sau de popularizare, prezintă o importanță deosebită. Ele contribuie la dezvoltarea gustului pentru lectura literaturii științifice și la lărgirea bagajului de cunoștințe fizico-matematicale ale elevilor. *Biblioteca Grupului școlar de meserii din Oradea* posedă 13 400 de volume din categoria lucrărilor de specialitate (39,8% din fondul total de 33 616 volume).

La *Biblioteca Grupului școlar sanitar din Oradea*, cărțile de specialitate medico-sanitare și cele din domeniul științelor biologice reprezintă circa 40% din numărul total al volumelor. Se poate observa cu ușurință că, pentru o bibliotecă școlară apropiată ca profil de cea tehnică specială, procentul lucrărilor de specialitate față de întreaga colecție este destul de scăzut. Această cifră scăzută este, într-un fel, motivată de anumiți factori: editarea unui număr relativ redus de titluri din domeniul literaturii tehnice de nivel mediu și uzura morală rapidă a acestora (mult mai rapidă în domeniul tehnic decît în celelalte domenii, de pildă, în beletristică). În bibliotecile grupurilor școlare tehnice din Cluj și Oradea, din categoria lucrărilor de specialitate au fost eliminate din fond, în decursul anilor, multe manuale (pentru care aproape fiecare an editorial aduce ediții îmbunătățite) și lucrări din domeniul tehnicii (unde lucrările mai noi vin să excludă din bibliotecă pe cele cu conținut depășit). Lucrările de cultură generală nu suferă astfel de trieri și, datorită trăinicieii operelor de artă (cu referire specială la beletristică), categoria lucrărilor din domeniile care vizează educația multilaterală și cultura generală crește continuu ca număr de cărți, prin adăugarea noilor achiziții. Astfel explică bibliotecarii raportul nefavorabil al literaturii de specialitate față de cea de cultură generală. În *Biblioteca Grupului școlar de construcții din Cluj*, există 14 481 de volume de literatură beletristică (față de cele 9 300 de volume din literatura de specialitate); în colecția *Bibliotecii Grupului școlar sanitar din Oradea* beletristica reprezintă 40% din fondul total de publicații (în procent egal cu literatura de specialitate).

Dacă există obiecții în legătură cu cantitatea nu prea satisfăcătoare a literaturii de specialitate (și aceasta, în special, prin prisma raportului față de numărul lucrărilor de cultură generală), aceste obiecții pot fi aduse numai în parte politicii de completare din bibliotecile respective. Bibliotecarii acestor unități cunosc proporția optimă a principalelor categorii de lucrări care trebuie să alcătuiască fondul de publicații al bibliotecilor lor. Cauzele, subliniate adesea în discuțiile purtate ou bibliotecarii, rezidă, în bună parte, în carențele producției editoriale curente. Cel puțin pentru meseriile de care ne ocupăm, numărul lucrărilor de nivel mediu tipărite a-



nual este destul de scăzut. De pildă, *Biblioteca Grupului școlar de meserii* din Oradea a selectat din producția editorială curentă și a achiziționat, în 1966, doar 57 de titluri din domeniul tehnic, avînd însă posibilitatea selecționării și achiziționării, în aceeași perioadă, a 202 titluri din literatura beletristică. Uneori, în locul lucrărilor de specialitate de nivel mediu, sînt achiziționate lucrări de nivel superior, care își găsesc utilitatea în documentarea profesorilor. Din păcate însă, și lucrările necesare cadrelor didactice se găsesc în cantități insuficiente. Profesorii caută adesea cel mai bun manual pentru specialitatea lor, diverse cărți tehnice și științifice din domeniul materiei pe care o predau, precum și o gamă variată de lucrări de referință. Dar, deseori, sînt obligați să apeleze la alte surse, deoarece lipsa multora dintre aceste lucrări la colectura regională a dus la imposibilitatea procurării lor pentru biblioteca școlii.

Cu toate acestea, considerăm că o mai bună orientare a bibliotecarilor din aceste unități spre literatura de specialitate ar duce la o profilare mai adecvată a colecțiilor. În special la *Biblioteca Grupului școlar de construcții* din Cluj, o parte din fondurile bănești cheltuite pentru achiziții largi din domeniul beletristicii și chiar al istoriei literaturii universale<sup>2)</sup> ar putea fi folosită, de pildă, în sprijinul documentării cadrelor didactice, prin înmulțirea abonamentelor la publicațiile bibliografice și documentare din domeniul tehnic și al construcțiilor.

Manualele necesare însușirii materiilor de strictă specialitate (a meseriilor propriu-zise) și materiilor de cultură tehnică generală formează o problemă de completare a colecțiilor adesea cu greu rezolvată de bibliotecari. Aceștia întocmesc periodic tabele cu necesarul de manuale (pe baza *Planului tematic. Manuale pentru învățămîntul profesional și tehnic* al Editurii didactice și pedagogice), acordînd o deosebită atenție acestei categorii de lucrări. Neajunsurile constau în faptul că manuale noi, conforme cu programa analitică la *Electroteh-*

*nică, Tehnologia lucrărilor de instalații electrice de lumină și forță, Tehnologia lucrului în instalațiile sanitare, de gaze și de încălzire etc.*, nu apar. Insuficienta corelare a manualelor (chiar și a unor manuale noi, cum sînt, de exemplu, *Tehnologia materialelor* de ing. N. Tălpășeanu, ed. 1966; *Tehnologia lăcătușăriei* de T. Mucica și V. Husea, ed. 1966; *Manualul electricianului* de ing. V. Rusescu, ed. 1964 și altele) cu programa elaborată de *Ministerul Învățămîntului* pune probleme destul de grele cadrelor didactice. Adesea, ele sînt obligate să acorde o mare parte a timpului destinat documentării unei munci de neîncetate căutări în vederea suplinirii — parțiale sau totale — a manualelor necorespunzătoare sau care lipsesc cu desăvîrșire. De aici, se simte tot mai mult nevoia unei mai mari varietăți a titlurilor de nivel mediu din domeniul tehnic, în vederea alcătuirii unei bogate bibliografii, care să completeze manualul sau să-l suplinească.

Contribuția bibliotecii în procesul de însușire și aprofundare a cunoștințelor profesionale de către elevi și în documentarea cadrelor didactice este binecunoscută și apreciată în școlile pe care le-am vizitat. Sub acest aspect, merită să fie menționată activitatea *Bibliotecii Grupului școlar sanitar* din Oradea unde, pe întreaga durată a celor 8 ore de serviciu ale bibliotecarei, este o adevărată avalanșă de cititori. Aici, lucrările de specialitate din domeniul medicinei, biologiei, chimiei sînt consultate zilnic de circa 150 de cititori (elevi și profesori) în sala de lectură. Biblioteca este locul de studiu și de pregătire neînteruptă a lecțiilor de către elevi. Alături de aceștia, profesorii vin pentru documentare, găsind în bibliotecă multe din cărțile pe care le solicită. În fața cererilor neîntrerupte, biblioteca se găsește bine organizată (în ciuda faptului că este deservită de un singur salariat), punînd la dispoziția cititorilor mijloace adecvate de informare. Amintim dintre acestea cataloagele bibliotecii: alfabetic, sistematic și analitic al articolelor din revistele de specialitate. În mod special, atrage atenția catalogul analitic, care cuprinde fișele articolelor apărute începînd din anul 1962, în cele mai importante periodice medico-sanitare din țară: *Munca sanitară, Viața medicală, Medicina internă, Chirurgia, Igiena, Pediatria, Spitalul* ș.a.

<sup>2)</sup> Am întilnit aici, spre exemplu, ambele ediții din traducerea în românește a *Istoriei literaturii engleze* de A. Anixt, *Istoria literaturii italiene* de Giuseppe de Sanctis ș.a., lucrări fără nici o legătură cu programa analitică a materiilor de cultură generală.



## Cultura generală a viitorilor muncitorilor

Am urmărit, în acest context, care a fost — în ultimul an, de pildă — compoziția lecturii elevilor. Rezultatul unei anchete, realizată pe bază de chestionar, la care ne-au răspuns 193 de elevi din cele trei școli profesionale (anul I și II<sup>3)</sup>) sînt edificatoare: 90% din volumul lecturii acestora îl ocupă cărțile cuprinse în programa analitică a literaturii române. Este inexplicabil cum în bibliotecă cu fonduri atât de bogat și variat reprezentate<sup>4)</sup> — după cum rezultă din cifrele prezentate mai sus — numai patru elevi au citit romanul *Toate pinzele sus* de Radu Tudoran, trei *Spartacus* de Rafaello Giovagnoli și *Contele de Monte Cristo* de Al. Dumas, doi *Tănuil* de Ethel Voynich și *Singur pe lume* de H. Malot, unul singur *David Cooperfield* de Charles Dickens și lista ar putea continua astfel cu numeroase opere de valoare accesibile vârstei lor.

Bibliotecarii acestor școli depun o susținută activitate de stimulare a lecturii și din alte domenii decît cele de specialitate, îndrumînd elevii spre extinderea lecturii din operele scriitorilor cuprinși în programa analitică la literatura română și ale altora, spre lărgirea cadrului tematic al literaturii dinafara programei analitice și a „dozării preferințelor pentru cartea de aventură și investigație”, cum se exprima profesoara de literatură română Gabriela Szasz de la *Grupul școlar de meserii* din Oradea.

Aici intervine un alt aspect al problemei puse în discuție: cum se manifestă colaborarea dintre biblioteca școlară și biblioteca publică în asigurarea lecturii extrașcolare a elevilor. Și, credem, că nu este vorba numai de asigurarea propriu-zisă cu

cărți, ci, mai degrabă, în formarea deprinderii de a frecventa biblioteca publică, în alegerea independentă a cărților.

Ancheta întreprinsă de noi în cele trei biblioteci școlare ne-a relevat faptul că, la ora actuală, numai 17,5% dintre elevii lor citesc în afara școlii, în alte biblioteci (12,5% în bibliotecile regionale din cele două orașe, Oradea și Cluj, și 5% în *Biblioteca sindicatului Clubului muncitoresc* din Oradea). Demonstrează aceasta o lipsă de interes față de biblioteca publică sau biblioteca școlară satisfacă în suficientă măsură cerințele de lectură ale elevilor și aceștia nu mai au nevoie de a apela la biblioteca publică?

Răspunsul este negativ la ambele întrebări. De pildă, din cele 227 de titluri numărate în răspunsurile elevilor cu privire la ultimile cinci cărți citite în anul trecut, numai 15% au o frecvență de peste 10 ori (și dintre acestea, după cum am arătat mai sus, 90% sînt din literatura cuprinsă în programa analitică la literatura română). În rest: 34% sînt întîlnite o singură dată, 32% de două pînă la cinci ori, iar 19% între șase și zece ori; toate acestea din urmă formează „lectura extrașcolară”. Disproporția este mult prea evidentă, pentru a mai avea nevoie de vreun comentariu.

Remedierea carentelor care se mai manifestă în activitatea acestor biblioteci școlare trebuie să pornească de la revizuirea concepției cu privire la locul și rolul lor în această direcție. Delimitată net de biblioteca publică, biblioteca școlară trebuie să fie un colaborator al acesteia, spre a crea premisele continuității lecturii elevilor școlilor în care funcționează, după absolvire.

Colaborarea dintre biblioteca publică și școlară — necesitate care ne-a fost exprimată și de profesoara de literatură română, Viorica Galiș, de la *Grupul școlar de meserii* din Oradea — trebuie să înceapă cu realizarea cunoașterii reciproce a colecțiilor de care dispun. S-ar putea organiza, în acest sens, vizite ale elevilor școlilor profesionale la biblioteca regională, unde să li se expună posibilitățile pe care le au de împrumut cărți sau de a citi în sălile de lectură de aici, amenajarea de expoziții tematice de către biblioteca publică în localurile școlilor profesionale, asigurarea prin împrumutul interbibliotecar a lucrărilor care lipsesc sau sînt în număr insuficient în biblioteca școlară cu ocazia prezentării vieții și operei unui scriitor la orele de literatură

<sup>3)</sup> În anul al III-lea elevii nu mai au printre obiectele de studiu *literatura română*. La *Grupul școlar de meserii* din Oradea fînțează pentru aceștia cenaclul literar „D. Th. Neculuță”. Intrat în cel deal treilea an de activitate, el a început, din 1967, să editeze și o revistă (anuală), în care sînt publicate încercările literare ale elevilor, dările de seamă asupra activității cenaclului etc.

<sup>4)</sup> Răspunzînd unei întrebări care îi solicita să aprecieze bogăția colecției de publicații de cultură generală a școlii, 75% dintre elevii anchetați au arătat că ei găsesc multe din cărțile solicitate (dintre acestea, 23,2% au răspuns foarte multe), numai un procent de 24,3% au declarat că puține din lucrările care îi interesează au putut fi aflate în aceste biblioteci.



română, pregătirea în comun a unor acțiuni de masă pentru popularizarea noilor apariții editoriale.

Biblioteca regională și biblioteca școlii trebuie să găsească o modalitate de a asigura elevilor școlilor profesionale care nu au domiciliu stabil în localitatea respectivă — și care din acest motiv nu au dreptul de a frecventa secția de împrumut a bibliotecii publice — posibilitatea de a beneficia de bogatele colecții ale bibliotecii regionale, eventual printr-o garanție a conducerii școlii.

Colaborarea — care uneori a existat, sporadic, și pînă acum — trebuie să devină permanentă și să servească scopului esențial urmărit: obișnuirea elevilor virtuali muncitori cu frecventarea bibliotecii publice. Acest rezultat privește în egală măsură biblioteca școlară și biblioteca publică. O dată rupt de biblioteca școlii, cu care se obișnuise în cei trei ani de studiu, după absolvire, fostul elev, acum muncitor pe un șantier de construcții, într-o întreprindere industrială, soră sau infirmier într-un spital, se va apropia mult mai greu de biblioteca publică din orașul respectiv, decît dacă această deprindere se formează încă din școală.

Biblioteca școlii profesionale asigură, printr-o parte a colecțiilor ei de publicații, cărțile cerute de programa literaturii române, incluse în cadrul materiilor predate în aceste școli, dar nu trebuie să se oprească aici. Chiar dacă, datorită profilului ei tehnic, nu este indicat să posedे o gamă largă de lucrări de cultură generală, biblioteca școlii profesionale trebuie să fie preocupată de amplificarea lecturii obligatorii cerute de programa la literatura română, de stimularea pasiunii pentru lectură a elevilor, îndrumîndu-i spre biblioteca publică. Scopul acestor preocupări va fi acela de a consolida deprinderile de lectură ale adolescenților pe care îi îndrumează, punînd bazele rămîinerii acestora, și după terminarea școlii, în contact cu cartea, în ambianța necesară a lecturii.

Horia NESTORESCU

George VLADESCU

## MICROFILMAREA ÎN BIBLIOTECĂ

Au trecut mai bine de o sută de ani de cînd opticianul John Benjamin Dancer din Manchester punea la punct primul sistem optic de reproducere a imaginilor la scara de 1:160. Ceva mai tîrziu, fotograful francez René Prudent Patrice Dagron realiza, dincoace de Canalul Minecii, imagini fotografice, la aceeași scară, pe plăci metalice, iar apoi pe sticlă acoperită cu un strat de colodiu.

Micutele fotografii își găsiră primele aplicații practice în timpul războiului franco-prusian, cînd, prin intermediul lor, se comunica cu Parisul asediat.

Procedeele reveni în atenția specialiștilor o dată cu începutul secolului nostru, mai precis în momentul apariției noilor substanțe sensibile. De astă dată, el găsește un cîmp larg de folosire în biblioteci și arhive. Dar adevărata istorie a microfilmării începe abia după apariția filmelor înguste și conceperea primului aparat de microfilmare, în 1928, la firma, care va deveni mai tîrziu celebră, Eastman Kodak din Rochester.

Astăzi, microfilmarea constituie una din tehnicile moderne de reprografie, cu o amplă aplicație în multe manifestări ale vieții științifice. Articolul de față își propune să examineze unele probleme teoretice și practice ale folosirii microfilmelor în biblioteci.



În lumea modernă, biblioteca are, precum se știe, menirea de a oferi unui public cititor, în permanentă creștere numerică și calitativă, cantitatea uriașă de literatură științifică și beletristică pe care o înmagazinează fără încetare. Această presupune un ritm de prelucrare rapid, spații de depozitare imense, cheltuieli apreciabile. Microfilmarea are meritul de a conferi acestor probleme dimensiuni mult mai puțin copleșitoare. Ea ușurează circulația informației, accelerând ritmul prin evitarea întârzierilor inerente procedeelor tipografice, permite o economisire considerabilă a spațiului (după unele calcule, până la 90—95 la sută), îngăduie o restrângere simțitoare a personalului minuitor cu reducerea corespunzătoare a cheltuielilor, înzestrea bibliotecile cu valoroase sisteme de selecție și mașini de regăsire, bazate pe tehnica microfilmării.

Este cunoscută dificultatea, aproape insurmontabilă prin vechile metode, pe care o împingă bibliotecile în străduința lor de a proteja și pune în siguranță exemplarele unice, de o deosebită valoare sau de o foarte largă circulație. Microfilmarea oferă și aici o soluție convenabilă. Bibliotecile naționale microfilmează în mai multe exemplare fondurile lor vechi și unice, de neînlocuit, ferindu-le de calamități și protejându-le de uzură. Bibliotecile naționale din Paris și din Viena, spre pildă, și-au microfilmata colecțiile de codexuri (pe filme colorate pentru a fi aidoma originalului), cărțile și manuscrisele prețioase, precum și unele colecții de ziare expuse într-o măsură mai mare deteriorării, datorită calității proaste a hirtiei pe care au fost imprimate. Originalele sînt scoase astfel din circulație, cititorii avînd la dispoziție microfilmele.

Cu mult succes sînt utilizate microfilmele în schimburile dintre biblioteci. În acest mod, bibliotecile își pot completa fondul, procurînd copii microfilmate ale unor exemplare prețioase sau care nu se mai află în circulație. Se creează uneori relații de schimb permanente între instituții similare din aceeași țară sau pe plan internațional.

În operațiunile de catalogare microfilmele permit economisirea unui volum mare de muncă, prin fotografierea paginii de titlu pe fișa de catalog. Multiplicarea fișelor este, de asemenea, accelerată.

Operațiunea de microfilmare presupune însușirea unor cunoștințe elementare indispensabile. Filmul cel mai frecvent folosit este cel perforat de 35 milimetri. Cadrele au, în acest caz, dimensiuni de 24 × 36 mm sau 18 × 24 mm. În ultima vreme, se utilizează și filme neperforate de 35 mm, care permit economisirea marginilor ce se pierdeau prin perforare. Cînd este vorba de a se microfilma un volum mare de documente sînt mai rentabile filmele de 16 mm. În acest caz, pentru a asigura claritatea corespunzătoare a imaginii, dimensiunea documentului nu trebuie să fie prea mare. Pentru documente de mari dimensiuni — desene tehnice, planșe — se folosesc microfilme de 70 mm sau chiar de 105 mm.

Proporțiile de micșorare diferă după dimensiunile microfilmelor. Dimensiunea literelor sau a imaginilor de reprodus influențează de asemenea proporția de micșorare. Un text cu litere mici va putea fi micșorat mai puțin decît unul cu litere mari. Cu alte cuvinte, calitatea negativului de microfilm va fi cu atît mai bună, cu cît proporția de micșorare va fi mai mare. Desigur, se va ține seama și de calitatea documentului microfilmata și de destinația microfilmului. Scara trebuie să fie mai mare atunci cînd documentul este de proastă calitate sau în cazul în care microfilmul urmează să slujească, după cum se va vedea, la realizarea unor reproduceri mărite.

Proporția de micșorare se află în relație directă cu calitatea filmului, mai exact cu granulația sa, cu puterea sa de separare și cu perfecțiunea obiectivului fotografic folosit. Sensibilitatea obișnuită a filmelor-document nu depășește 6—9 DIN, iar puterea de separare ajunge la 150—200 linii pe milimetru. (Se știe că filmele normale au sensibilitatea de 17—18 DIN și puterea de separare — 70 linii pe milimetru). În fine, alte două atribute importante ale filmului-document sînt gradația, adică capacitatea sa mărită de a reda tonurile (la filmele obținute gradația coincide cu originalul), și rezistența (microfilmele neprelucrate pot fi păstrate 1—2 ani dacă sînt ferite de căldură și umezeală, iar cele prelucrate rezistă chiar 100 ani).



## APARATE DE MICROFILMARE

Industria modernă a creat o varietate destul de mare de aparate pentru realizarea microfيلمelor. Se disting două mari categorii de aparate: de mică productivitate și de mare productivitate. Laboratoarele care efectuează zilnic 150—200 microfilmări pot folosi cu succes aparate fotografice de uz curent pentru film îngust, fixate pe stativ și completate cu reflectoare. De obicei se lucrează cu o deschidere a diafragmei de 1 : 8 și un timp de expunere de 1/10 sec. la o iluminare a subiectului cu patru becuri de 200 wați de la o distanță de 90 cm. Uneori, laboratoarele cu un volum relativ mic de microfilmări utilizează și aparate de fotografiat combinate. Ele permit desfășurarea continuă a procesului de reproducere (în timp ce la aparatele obișnuite de film îngust trebuie schimbate mereu casetele) și efectuarea mai multor operații. Astfel de aparate sînt microboxurile (MB2; MBOET/7035; MBOETA/7035) cu care se realizează role de microfilm, benzi de cîteva cadre sau numai cadre izolate de microfilm. Developarea are loc în cîteva minute, fără cameră obscură. Filmul este trecut numai prin două băi de fixare (trei minute) și de spălare (8 minute). Unele aparate microbox pot fi transformate în aparate de mărire sau citire.

Laboratoarele importante utilizează aparate de microfilmare speciale de mare productivitate. Ele sînt în întregime automatizate, accelerînd mult luarea imaginilor, simplificînd munca, reducînd numărul rebuturilor. Se folosesc două grupe mari de asemenea aparate:

1) Aparat cu sistem static (în e-tape). În timpul fotografierii, documentul și filmul rămîn nemișcate, înaintînd cu un pas după înregistrarea fiecărui cadru prin apăsarea unei pedale care pune în mișcare un motor electric. Cele mai cunoscute sînt aparatele firmei Zeiss (Dokumator DA-IV și Dokumator DA-V), cele ale firmei Kodak (Recordak C și D), cele ale firmei Remington Rand (Modell E/61B, Modell 1088) etc.

2) Aparat cu mers continuu. Ele fotografiază fără întrerupere documentul care trece în mare viteză prin fața lentilei obiectivului. Filmul înaintează simultan cu documentul. Evident, cu acest sistem pot fi fotografiate numai foi detașate. Unele aparate ating o eficiență foarte mare, reușind să înregistreze pe peliculă 40 documente pe minut.

## PRELUCRAREA, COPIEREA ȘI MĂRIREA MICROFILMEI

În procesul de prelucrare a microfيلمelor, developarea este momentul principal. În laboratoarele mici, ea

*Aparat de microfilmat Dokumator  
D.A. V.*





se efectuează manual, cu o soluție obișnuită cunoscută de orice fotoamator. Timpul de dezvoltare este de 4 minute la o temperatură de 20°C. Filmul este trecut apoi, timp de zece minute, printr-o baie de fixare și printr-una de spălare în șuvoi de apă. Uscarea încheie ceea ce am denumit prelucrarea filmului. Această metodă permite un randament de 150—200 microfilme pe zi.

În laboratoarele care lucrează cu aparate de sistem static (în etape), nevoite să prelucreze benzi de 15—30 metri, sînt necesare instalații speciale, cum este de pildă instalația de dezvoltare fără spirale Kodak 100. Există desigur și aparate de prelucrare automată cu un randament mult superior, putînd atinge un randament de 1800 metri de film pe oră. Printre aceste aparate, mai cunoscute sînt cele produse de firma Remington Rand GmbH (Modell Jolly și Modell UNIPRO), KİTON 136 MCB produs de o firmă din Amsterdam, PROSTAR Modell DVR/VRU Rekordak și altele. Ele execută fără cameră obscură și fără intervenția laborantului dezvoltarea, fixarea, spălarea și uscarea filmelor.

Ieșite din aceste operații, microfilmele pot intra în uz în negativ — și în acest caz ele urmează să fie copiate și mărite pe hîrtie fotografică — sau în diapozitive, adică în filme cu imagini în pozitiv. Cum microfilmele într-un singur exemplar nu satisfac nevoile, ele trebuie multiplicat. S-au pus la punct două procedee de copiere a microfilmelor: așa-numita copiere optică, cînd porțiunile sînt variabile (mai mari sau mai mici, în raport cu microfilmul etalon), și copierea prin contact, cînd proporția este invariabil 1 : 1. În afara acestor metode clasice, tehnica modernă a conceput utilaje și procedee perfecționate. Procedeele Kalvar utilizează o varietate de film care poartă același nume și care se disting prin insensibilitate la lumina obișnuită (el este sensibil doar la

raze ultraviolete) și prin rezistență virtuală absolută la rupere, umiditate, variații de temperatură și radioactivitate. Dezvoltarea acestui film are loc sub acțiunea căldurii, fără intervenția soluțiilor chimice.

În practica documentaristică sau bibliotecărească se ivește deseori necesitatea de a se obține copii mărite după microfilme, uneori chiar la dimensiunile originalului. În legătură cu tehnica realizării acestor reproduceri, vom reveni într-unul din numerele viitoare ale revistei.

## MICROFIȘA

Un capitol aparte, de un deosebit interes pentru bibliotecă, îl constituie așa-numitele microfișe. Benzile de microfilme rulate se manevrează greu. Pentru a găsi cadrul de film căutat, cercetătorul trebuie uneori să deruleze timp îndelungat. Pe de altă parte, benzile necesită condiții speciale de păstrare, deoarece se deteriorează cu ușurință.

Pentru toate aceste motive, în anumite situații se preferă microfișele, adică filme plane sau microplanșe pe hîrtie fotografică cu dimensiunea standard de 75 × 125 milimetri, corespunzînd fișei de catalog de bibliotecă. (Există în prezent tendința de a crește dimensiunile microfișelor pentru a permite citirea cu ochiul liber a datelor bibliografice de pe manșeta ei, așezarea rațională a microcopiilor, adăugarea unor coduri de trimîtere pentru o eventuală regăsire automată). Destinația microfișelor este în linii mari aceeași cu cea a microfilmelor. O microfișă de dimensiuni obișnuite poate cuprinde în medie 40—70 pagini de document fotografiat. Avantajul lor esențial constă în faptul că permit o ordonare mai ușor de urmărit a materialului destinat cercetării, solicitînd în anumite condiții și cheltuieli mai mici și spații de depozitare mai reduse (de 5—10 ori). Spre pildă, o singură microfișă poate cuprinde toate paginile de sumar ale

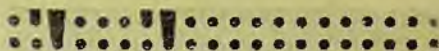


unei publicații săptămânale pe un an întreg. Un lexicon de 1000 pagini poate fi redat în 20 de microfise.

Cu toate acestea, unii specialiști au anumite rezerve față de microfise. Se menționează astfel faptul că, produse în mai puțin de 15 exemplare, microfisele sînt mai scumpe decît microfilmele, chiar dac̃a materia primă din care se produc este mai ieftină. Motivul rezidă în procedeele de prelucrare, mai complicate, mai îndelungate și mai susceptibile la greșeli decît cele folosite pentru microfilme. Există pentru moment și greutăți de altă natură, ca de pildă numărul insuficient de aparate de citit (diferite de cele pentru microfilme), rezerva cercetătorilor, ce derivă din necunoașterea modalităților de manevrăre a aparatelor, inexistența unui schimb internațional de cunoștințe și experiență în acest domeniu. S-a realizat totuși un consens între toți specialiștii asupra oportunității microfiselor pentru copierea materialelor de referință (lexicoane, dicționare, bibliografii, tabele), a colecțiilor de periodice, codexurilor, colecțiilor de arhivă etc.

Bibliotecile reproduc uneori, sub formă de micropublicații, cărți și reviste greu de procurat, publicații științifice și alte izvoare de cercetare științifică. Se microfilmează și se multiplică uneori lucrări rămase în manuscris, conținînd mult material statistic sau bibliografic, precum și desene, tabele, fotografiile, comunicări științifice foarte specializate destinate unui număr restrîns de interesați.

Confecționarea microfiselor se realizează în două moduri: cu aparate automate de microfilmare direct pe fișe sau prin copiere de pe un microfilm realizat anterior. S-au construit aparate care utilizează un film special, montat în fișă perforată care se developează, se fixează și se usucă într-un minut. În sfîrșit, unele instalații speciale înregistrează pe peliculă și codurile necesare găsirii automate a microfisei dorite.



*Microfișă cu perforație marginală pentru selectarea mecanizată.*

#### PASTRAREA MICROFILMELOR

Depozitarea și păstrarea filmelor de toate genurile ridică două probleme esențiale: asigurarea lor împotriva deteriorărilor de orice natură și aranjarea lor după un sistem care să permită o regăsire rapidă a unui microfilm, microfisă etc., ca și dezvoltarea ulterioară a întregii colecții.

La crearea și întreținerea condițiilor optime de păstrare se are în vedere o multitudine de cauze care ar putea să aducă prejudicii calității microfilmelor înmagazinate. Printre aceste cauze se numără: focul, apa, mucegaiul, temperatura și umiditatea aerului etc. La determinarea condițiilor optime de păstrare se ține seama de calitatea filmului, de procedeele chimice de prelucrare folosite. În general, se utilizează filme cu un grad înalt de siguranță (safety film); ele se aprind greu, ard încet și au o rezistență corespunzătoare. Umiditatea și temperatura aerului trebuie să se mențină în limitele anumitor valori (de preferință 40—50 la sută și respectiv 15—20°C). În caz contrar, microfilmele sînt expuse pericolului uscării și fisurării sau înmuierii ori desprinderii stratului sensibil.



În practica curentă, primejdia cea mai mare constă totuși în deteriorările fizice la care sînt expuse microfilmele. Printre măsurile preventive, este de menționat în primul rînd asigurarea unei depozitări adecvate. Evident, bibliotecile dispun de dotări diferite și, deci, vor rezolva în chip diferit problema păstrării microfilmelor. Pretutindeni, însă, va trebui depășită dificultatea pe care o implică diversitatea formelor și dimensiunilor microfilmelor. În general, există trei modalități principale de depozitare:

1) sub formă de role, cînd este vorba de lucrări de o mai mare întindere (cărți, colecții de reviste). Filmul standard are în cazul de față o lungime de 30 metri. El se ține îndeobște în cutii de carton pe care sînt trecute cota și diverse alte date în vederea regăsirii. Este recomandat ca aceste date să fie însemnate și la începutul filmului în același scop al identificării rapide. Există preferința de a așeza aceste cutii în dulapuri de fier speciale.

2) în benzi cu o lungime standard de 234 milimetri, cînd este vorba de lucrări de mai mică întindere (articole de ziar, de pildă). Acestea se așază în „buzunare” de  $24 \times 5$  centimetri care, la rîndul lor, sînt introduse în sertare de fișier. Fiecare „buzunar” are însemnat pe el cota și celelalte date de identificare.

3) fiecare cadru separat, cînd conține un material de sine stătător (desen tehnic, descrierea unei mașini). Cadrele se așază în „buzunare”, iar „buzunarele” în dulapuri de fier. În același mod se păstrează și microfîșele.

Aranjarea în cadrul fiecărei categorii poate avea loc fie în ordinea intrării, fie după criterii tematice. Bibliotecile mari preferă prima modalitate, în timp ce bibliotecile mai mici, specializate, recurg la al doilea procedeu.

În vederea unei regăsirii mecanizate, se confecționează microfilme inserate

în fișe perforate (fișe microscal). După aceste microfilme în fișe perforate, se pot confecționa rapid măriri cu ajutorul mașinilor combinate de citit și de mărit. Regăsirea și mărirea filmelor făcîndu-se în câteva minute, sistemul microfilmelor în fișe perforate este preferat în centrele mari de documentare și informare.

## APARATE DE CITIT

În fine, microfilmele se valorifică ajungînd la cercetător. Aici se verifică eficiența lor. Gradul de confort și precizia cu care cititorul ia cunoștință de conținutul microfilmelor determină în raport direct și în ultimă instanță aria de răspîndire a acestei metode. Și în această ordine de idei, varietatea și calitatea aparatelor de citit reprezintă un moment cheie.

Nu întotdeauna este nevoie să se facă măriri pe hirtie. Deseori este suficient să se proiecteze filmul cu ajutorul unui aparat special. Se fabrică diferite tipuri de aparate de citit. Există aparate mobile pentru uzul bibliotecilor și pentru munca de birou, aparate combinate de citit și de mărit; la unele aparate de citit pot fi conectate instalații de regăsire. Aparatele de citit sînt construite, în funcție de mărirea filmelor, pentru filme de 16, 35 sau 70 milimetri. Obiectivele majorității aparatelor de construcție recentă sînt mobile, putînd fi deci schimbate după dorință, în raport cu dimensiunea filmului.

Microfilmele pot fi deci citite: cu aparate simple, care scot pur și simplu în evidență textul pe un fond luminos (în această categorie intră Dokumator Zeiss, Modell 63 Remington Rand, Modell MKG 1824 Recordak) aparate combinate de citit și mărit, care proiectează textul, mărit față de dimensiunea sa de pe microfilm (printre cele mai cunoscute sînt Magnaprint Modell P 1 Recordak, Reader-Printer E 468 Remington Rand, Filmac 100, Filmac 200); aparate pentru citirea microfîșelor, cu sistem episcopic (cel mai uzitat este Recordak 6 B Microcart).





*Aparat de citit Dokumator*



Este oarecum impropriu a spune că microfilmarea este o tehnică a viitorului, dat fiind că ea aparține efectiv prezentului. Larg răspândită pretutindeni, ea pătrunde cu repeziune și în practica bibliotecară din țara noastră. Volumul microfilmărilor a atins deja valori considerabile, iar schimbul cu străinătatea se desfășoară de mai multă vreme intens. Firește, pe măsură ce folosirea variată a microfilmelor se extinde, bibliotecile și celelalte instituții de specialitate vor deveni tot mai interesate în cunoașterea detaliată a diverselor aspecte tehnice și de altă natură ale procedurii. Pentru aceasta, ele pot consulta o amplă bibliografie străină (subiectul nu

a fost încă tratat pe larg în țara noastră), existentă și în fondurile bibliotecilor noastre.

Fără a o numi tehnică a viitorului, microfilmarea are neîndoiește, totuși, un mare viitor. Pentru că are meritul incontestabil (în ciuda polemicii care nu a conținut încă între specialiști asupra unora dintre aspectele folosirii microfilmelor) de a oferi soluții moderne unora dintre problemele acute ale bibliotecilor și institutelor de documentare din lumea de azi. Desigur, microfilmarea nu va rezolva toate problemele, după cum, ea nu epuizează nici pe departe multitudinea și varietatea metodelor moderne de reprografie și tehnică bibliotecară.

**Ioana RATEȘ**



## Biblioteca

*Bibliotecile* s-au născut o dată cu cartea — s-a afirmat adesea, înțelegându-se, desigur, prin carte, nu numai forma universal răspândită astăzi, ci și ipostazele sub care a fost cunoscută din cele mai vechi timpuri, începînd cu anticele tăblițe de lut. Evoluția *bibliotecilor* a fost întotdeauna dependentă și de evoluția materialelor folosite pentru scris, de forma cărții, ca și de evoluția socială.

Sensul propriu al cuvîntului (biblion=carte; theke=dulap), care corespunde unei anumite etape istorice în evoluția *bibliotecilor* (destul de tirzie față de apariția primelor *biblioteci*), s-a modificat în timp, devenind mult mai cuprinzătoare nu numai sub raportul cantității, ci, mai ales, în ceea ce privește funcția socială a colecției de cărți, instituționalizarea acesteia.

### Bibliotecile din antichitate

Primele *biblioteci*, arhive regale sau sacerdotale, au apărut în Egiptul antic. Cu cca 2000 de ani î.e.n., săpăturile arheologice și documentele semnalează o bogată *bibliotecă* la Memphis (fostă capitală, la 35 km sud de Cairo), formată din manuscrise cu caractere samaritene și pietre gravate.

În Mesopotamia, celălalt leagăn al civilizației, înfloritoarele orașe Assur, Nippur, Uruk, Ninive au fiecare *biblioteci* care numără mii de tăblițe. Cea mai importantă dintre acestea a fost *biblioteca* regelui asirian Assurbanipal (668—662 î.e.n.), de la Ninive.

Aci se păstra o mare parte a literaturii babiloniene. Alături de operele literare se aflau texte religioase, liste cronologice ale evenimentelor mai importante etc., toate purtînd o inscripție (ex libris) care atestă că sînt proprietatea lui Assurbanipal.

*Biblioteca* de la Ninive este singura *bibliotecă* a antichității din care s-a păstrat pînă azi un mare număr de lucrări (peste 20000 de tăblițe, la British Museum, din Londra).

În perioada preelenistică, în cetățile grecești încep să se dezvolte corporații de scribi; apar totodată primele *biblioteci*, dintre care unele capătă chiar o anumită faimă (cea a lui Polcrate din Samos).

Mai tîrziu, în timpul tiranului Pisistrate, existau bogate colecții la Atena (ca și în alte orașe. *Biblioteca* publică fondată de Lycurg, cu 330 ani î.e.n., era una dintre cele mai cunoscute. Printre alte lucrări valoroase se păstrau aici operele clasicele tragediei: Eschil, Sofocle și Euripide.

Cea mai mare *bibliotecă* a antichității se dezvoltă la Alexandria, în Egipt, în plină perioadă elenistică, sub Ptolemeu Filadelful (285—246 î.e.n.). După unii eleniști, ea ajunsese să numere 700000 de volume (tăblițe, papirusuri, pergamente). Catalogul întocmit de poetul Callimacos, care a fost bibliotecar aici, menționează că marea *bibliotecă* poseda peste 550 de tragedii și peste 1500 de comedii. Între zidurile ei erau adăpostite cele mai importante opere ale scriitorilor antici, printre care și ale celui mai mare filozof al antichității, Aristotel.

Arsă parțial în anul 47 î.e.n., cînd Cezar cucerește orașul, *biblioteca* este apoi distrusă în întregime de creștini și arabi.

În nord-estul Asiei Mici, tot într-o zonă de cultură elenistică, se dezvoltă la Pergam o mare *bibliotecă*, ale cărei baze le pune regele Eumene al II-lea (197—158 î.e.n.).

Toți urmașii lui Atala I (241—197 î.e.n.), tatăl lui Eumene al II-lea și întemeietorul dinastiei atalizilor, contribuie la înflorirea deosebită a colecțiilor Pergamului, care ajung să numere 200000 de volume. Documentele atestă că unul din regii Egiptului, Ptolemeu Fiscon (146—117 î.e.n.), pentru a împiedica



dezvoltarea *bibliotecii* pergameze, care ajunsese să rivalizeze cu cea din Alexandria, interzice exportul de papirus din Egipt. Se crede că această măsură a avut ca urmare utilizarea ulterioară a pergamentului, care de aici s-a extins apoi în toată Europa.

Cetate înfloritoare, cu o puternică viață culturală, Roma antică a avut, de asemenea, numeroase *biblioteci*. Conducătorii de oști aduc în capitala imperiului *biblioteci* întregi. Între acestea, Sylla, de pildă, aduce *biblioteca* lui Aristotel. Colecțiile sale sînt apoi preluate de Asinius Pollion, care înființează prima *bibliotecă* publică romană.

La începutul erei noastre, în Roma existau 28 de *biblioteci* publice. Unele dintre cele mai importante și mai mari colecții le are *Biblioteca Ulpia*, fondată de împăratul Traian. De remarcat că *bibliotecile* romane au fondurile împărțite în două secțiuni: literatură greacă și literatură romană, mergînd uneori, ca în cazul *Bibliotecii Ulpia*, pînă la construirea unor localuri diferite pentru fiecare din aceste fonduri.

Antichitatea a cunoscut și importante colecții particulare, între care trebuie amintite cele care au aparținut lui Aristotel, Lucullus, Cicero, Atticus, Terentius-Varo etc. *Biblioteca* devenise, pentru patricienii înstăriți, o formă de a-și manifesta bogăția. Încăperile rezervate cărților erau mobilate cu obiecte din lemn scump, busturi ale oamenilor celebri, mai ales scriitorii. Nici una din aceste *biblioteci* n-a ajuns pînă astăzi. Catastrofa provocată de Vezuviu, în anul 79, a făcut totuși să se păstreze, pietrificată, *biblioteca* de suluri a unui cărturar din Herculaneum, oferind o imagine grăitoare a modului în care era aranjată o astfel de colecție.

Primele *biblioteci* ale antichității au caracter închis, se confundă cu arhivele (cum nici documentul arhivistice nu se distinge de carte). Acumularea cunoștințelor se face pentru uzul unei pătri înguste de privilegiați. Edificator în acest sens este faptul că *bibliotecile* erau adăpostite în temple și în palatele monarhilor.

Mai tîrziu, cultura greacă și cea romană ridică la mare faimă *bibliotecile*. Grecii sînt primii care le dau caracter public. Dar, evident, caracterul public al unei *biblioteci* antice trebuie înțeles în limitele orînduirii sclavagiste. *Bibliotecile* publice antice reprezintă, desigur, un uriaș pas înainte față de *bibliotecile* sacerdotale, dar nu presupun nici pe departe atribuțiile și amploarea activității unei *biblioteci* publice de azi.

## Bibliotecile în evul mediu

Epocă aflată sub semnul obscurantismului, invaziilor, intoleranței și războaielor fără sfîrșit, evul mediu a fost o perioadă de declin pentru cultura și arta antică. În primele secole ale feudalismului, *bibliotecile*, puține și sărace, sînt adăpostite în nișele întunecoase ale mănăstirilor. Gerații de călugări copiază în scriptorii texte religioase și, alături de acestea, lucrări întregi ale autorilor antichității.

Astfel, într-o epocă de ignoranță și de frămîntări este salvată, prin transcriere, o parte a valorilor culturii antice, care altfel n-ar fi ajuns pînă la noi. La începutul secolului al VI-lea, monahul Casiodor organizează la Vivarium, în sudul Italiei, o intensă activitate de copiere care asigură formarea unei importante *biblioteci* în cadrul mănăstirii. Nu trebuie uitat însă că, din ignoranța unor călugări, s-au distrus numeroase opere de preț, atunci cînd s-a curățat textul original de pe mii de pergamente, pentru a se scrie texte noi (palimpsestele) sau au fost pur și simplu ignorate sute de opere cu caracter literar, mai ales. Se știe că din 2000 de autori greci s-au păstrat opere numai de la 280 și, din 770 autori romani, numai de la 110 au ajuns scrieri pînă în zilele noastre. În afara vicisitudinilor vremii, răzuirea pergamentelor antice este desigur una din cauzele acestor importante pierderi.

În prima perioadă medievală se dezvoltă *biblioteci* la Bizanț, pe Muntele Athos și Sinai, iar în occident la mănăstirile de la Corbie, Saint-Gall, Bobbio, Fulda, Monte Cassino și altele. Pe lîngă unele din acestea funcționează ateliere permanente de copiiși. În tot evul mediu timpuriu, în timp ce Europa era răvășită de invazii, în Orient, în Nordul Africii și în Spania, arabii, continuatori



ai unor mari tradiții de cultură, întemeiază *biblioteci* vestite. Este cunoscută astfel *biblioteca* marelui calif Harun al Rașid de la Bagdad, în care se găseau cărți grecești și traduceri arabe și siriene din autori greci, ca și marea *biblioteca* întemeiată de Omciazi la Cordoba, în Spania. Exercițindu-și stăpînirea pe o mare arie geografică, arabii au contribuit într-o măsură importantă la circulația cărții în această epocă. În Europa, pînă în secolul al XII-lea, *bibliotecile* medievale, adăpostite în nișele din galeriile mănăstirilor, rămîn simple magazii de cărți, puse în exclusivitate la îndemîna călugărilor.

Dacă feudalismul timpuriu a redus *bibliotecile* la funcția lor de conservare, începînd cu secolul al XIII-lea au loc importante transformări care scot *bibliotecile* dintre zidurile mănăstirilor, lărgesc aria de lectură. În principalele centre europene se înființează colegii și universități pe lîngă care se dezvoltă, pentru nevoile studiului, *biblioteci* care întrec de multe ori, ca număr de volume, *bibliotecile* mănăstirești.

Cărțile sînt scoase din nișele și cămărilor întunecoase, sînt expuse pe pupitre, la lumină, în săli special amenajate. Dar cărțile erau puține și scumpe. Teama de a nu fi pierdute ori furate, face ca fiecare dintre exemplarele expuse în sala de lectură, să fie legate cu lanțuri (libri catenati), de pupitrul care le era destinat. O altă parte a fondurilor rămînea într-un mic depozit alăturat.

Practica legării cărților cu lanțuri a determinat anumite particularități pentru edificiile destinate *bibliotecilor* (iluminatul, mobilierul, dimensiunile sălii etc.). Sînt cunoscute acum mari *biblioteci*, ca aceea de la Sorbona, care în anul 1340 număra 1720 volume, *biblioteca* de la Oxford, în Anglia, cea de la Cesena, în Italia etc. Dominantă, și în această perioadă, este funcția de conservare a *bibliotecilor*, deși accesul cititorilor este mai larg decît la *bibliotecile* mănăstirești, al căror declin începe acum, accentuîndu-se treptat în perioada următoare.

### Bibliotecile în perioada Renașterii

Începînd cu secolul al XV-lea, dar manifestîndu-se cu deosebită vigoare în cel de-al XVI-lea, Renașterea, această epocă care „a creat titani“, cum spunea Engels, a însemnat pentru *biblioteci* o perioadă de înflorire deosebită.

Producția de hîrtie crește, se intensifică circulația cărților, iar după descoperirea tiparului, o adevărată revoluție a cărții include în sfera sa, ineluctabil, *bibliotecile*. Modelele antichității fiind imitate și prelucrate, *bibliotecile* colecționează fără încetare manuscrise grecești și romane. Alături de acestea sînt adunate și cărțile tipărite, al căror număr era în permanentă creștere. Pentru a asigura intrarea în *biblioteca* regală a cite unui exemplar din fiecare carte publicată, în Franța, Francisc I promulgă în 1537, pentru prima oară, legea depozitului legal, care se extinde în veacurile următoare în toată Europa.

În Italia, papa Clement al VII-lea dezvoltă *Biblioteca* Laurentiană (Florența), încredinșînd construcția și decorarea ei marelui artist Michelangelo; la Veneția *Biblioteca* Marciană devine vestită atît prin colecțiile sale, cît și prin picturile cu care a împodobit-o Tizian; mari *biblioteci* se dezvoltă în Ungaria (*Biblioteca* lui Matei Corvin), Spania (*Biblioteca* de la Escorial), în Anglia (Oxford și Cambridge).

Începînd cu secolul al XVII-lea, alături de *bibliotecile* regale, universitare și bisericăști, mari savanți și artiști de renume, mari dregători și nobili bibliofili colecționează cărți, întemeiază *biblioteci* care se bucură de mare faimă.

Fondurile unor *biblioteci* particulare din epoca barocului stau la baza unor cunoscute *biblioteci* de azi. Astfel, pentru a da numai cîteva exemple, în Anglia, *biblioteca* lui Thomas Bodley, a devenit *Biblioteca* Bodleiană din Oxford; în Italia, *biblioteca* lui Federico Barromini a devenit *Biblioteca* Ambrosiană din Milano, iar în Franța, *biblioteca* cardinalului Mazarin a devenit *Biblioteca* Mazarin de azi din Paris.

În mijlocul unoră din aceste colecții s-au format și au activat bibliotecari de înaltă cultură. Printre aceștia trebuie amintit în primul rînd Gabriel Naudé, autorul manualului de bibliotecomie intitulat: *Advis pour dresser une bibliothèque*, publicat în 1627.

După descoperirea tiparului, treptat, *bibliotecile* îmbină funcția de păstrare cu cea de difuzare, dar predominantă rămîne colecționarea și conservarea.



Cînd, în 1627, *Biblioteca Mazarin* se deschide „pentru toți cei care vroiau să studieze”, accesul la colecțiile sale rămînea, desigur, limitat, atît de condiția socială a solicitanților, cît și de numărul, relativ mic, al știutorilor de carte.

*Biblioteca* acestei epoci este mai degrabă un muzeu luxos, care se dezvoltă ca urmare a unor pasiuni bibliofile și nu ca urmare a unor necesități de studiu.

### Biblioteca modernă

Revoluția franceză aduce schimbări importante în viața *bibliotecilor*. Burghezia este interesată în răspîndirea cărții, astfel încît, acum, conținutul noțiunii de *biblioteca* publică devine mult mai cuprinzător. Dezvoltarea complexă a societății burgheze, marele avînt al tiparului determină acum un mare salt în activitatea *bibliotecilor*, diferențierea acestora. Alături de marile *biblioteci* enciclopedice, apar primele *biblioteci* specializate. În prima jumătate a secolului al XIX-lea, se constituie sau se reorganizează pe baze moderne mari *biblioteci* ca British Museum, din Londra, *Biblioteca Națională* din Paris, *Biblioteca* Congresului de la Washington și altele. În Anglia, mișcarea chartistă favorizează înființarea primelor *biblioteci* muncitorești.

Se știe că evoluția *bibliotecilor* a fost determinată în timp de un complex de factori. Concepția despre rolul *bibliotecii* a fost diferită de la o epocă la alta, în funcție de nivelul atins de forțele de producție și de conștiința socială. La rîndul ei, cartea și implicit *biblioteca* au influențat evoluția vieții sociale.

După Revoluția franceză, *biblioteca* începe să fie concepută ca un serviciu public, indispensabil societății civilizate. Relația bibliotecar-cititor se stabilește în favoarea acestuia din urmă.

Antonio Panizzi, directorul și reformatorul *bibliotecii* de la British Museum, susținea acum că sarcina unei *biblioteci* moderne nu este de a cumpăra cărți, transformîndu-le în piese de muzeu, ci, mai ales, de a fi un centru activ de difuzare a culturii. *Biblioteca*, departe de a mai fi un depozit inert, este un teren al interferențelor spirituale universale, izvor al progresului.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea și în secolul nostru, se fixează opinia că *biblioteca* nu este numai o colecție de documente, ci o instituție socială, un complex de elemente sudate (documente, local, organizare, personal), a căror interconectare este indispensabilă.

„*Biblioteca* modernă — spunea bibliologul Paul Otlet — s-a transformat. Era o forță pasivă, o energie latentă, numai o simplă energie potențială. A devenit o forță activă în slujba societății, o energie descătușată. Ea este, în primul rînd, un organism social”.

Evoluția permanentă a organizării sociale, creșterea ponderii muncii științifice au determinat creșterea continuă a importanței sociale a *bibliotecilor*, care sînt nu numai integrate efortului educativ, ci — cele științifice — au intrat în circuitul obligatoriu al activității creatoare de cercetare științifică, prin dezvoltarea serviciilor de informare și documentare. Recunoscîndu-se contribuția *bibliotecilor* la realizarea progresului cultural și științific al societății contemporane, majoritatea țărilor lumii, prin intermediul U.N.E.S.C.O., acordă o importanță crescîndă programelor internaționale de dezvoltare a *bibliotecilor*.

Dezvoltarea *bibliotecilor*, deși a fost un proces sinuos, ar putea fi pe drept considerată ca o istorie a eliberării cărții. De la primele *biblioteci* ale antichității, accesibile unui număr extrem de redus de persoane și de la *bibliotecile* medievale cu cărțile înlănțuite, pînă la *bibliotecile* moderne de azi, organizate pe principiul liberului acces al cititorului la raftul de cărți, este drumul lung al dezvoltării spiritului uman.

În socialism, pornindu-se de la concepția leninistă asupra rolului și însemnătății *bibliotecilor* în procesul de culturalizare a maselor, stadiul de organizare a *bibliotecilor*, este așa cum preciza Lenin, unul din indicii care pot arăta nivelul cultural al unei țări.

Lenin arată că sarcina apropierei cărții de popor nu poate fi îndeplinită decît prin buna organizare a utilizării colective a cărților, prin dezvoltarea unui sistem unitar de *biblioteci*.



Difuzind cartea, instrument de educare a maselor, *bibliotecile* sînt la rîndul lor instituții ideologice a căror eficacitate trebuie judecată în funcție de baza economică a orînduirii sociale. În societățile bazate pe exploatare, în numele unei preținse independențe, *bibliotecile* au servit de fapt forțele sociale dominante. Desigur, de la o epocă la alta, funcția lor socială a fost diferită; *bibliotecile* trebuie concepute istoric, în continuă schimbare.

În socialism, *bibliotecile* sînt verigi importante ale revoluției culturale, iau parte la realizarea țelurilor umaniste ale întregii societăți.

În locul misiunii *culturalizatoare generale*, *biblioteca* ia parte, deschis și activ, la realizarea obiectivelor culturale ale statului socialist. Eficiența activității sale se măsoară, în cazul *bibliotecilor* de masă, așa cum arăta Lenin, nu după „numărul de tipărituri din veacul al XVI-lea sau manuscrise din veacul al X-lea”, ci după „volumul circulației cărților în rîndul poporului”, după „repezițiunea cu care este satisfăcută orice cerere de cărți”.

Subliniind importanța contribuției *bibliotecilor* la avîntul cultural și politic al maselor, Lenin a indicat în același timp și modul de organizare a activității lor, în așa fel încît o rețea deasă de *biblioteci*, de cele mai variate tipuri, să servească la timp întreaga populație cu cartea de care are nevoie.

Aparținînd întregii societăți, *bibliotecile* socialiste se diferențiază și se dezvoltă după necesitățile organismului social.

### Bibliotecile din țara noastră

Existența primelor *biblioteci* din țara noastră a fost legată de apariția mănăstirilor și de dezvoltarea vieții statale din țările românești.

Datorită vieții zbuciumate a poporului român, multe din colecțiile de manuscrise și cărți strinse cu pasiune și trudă s-au pierdut fără urmă. Știri răzlețe, ascălituri pe manuscrise și cărți care și-au găsit adăpost apoi în alte *biblioteci* atestă însă existența unor vechi *biblioteci* românești. Pe lângă unele mănăstiri existau ateliere de caligrafi și miniaturişti, de pe urma cărora au rămas adevărate opere de artă. Pe lângă mănăstiri ca: Vodița, Tismana, Cotmeana, Moldovașița, Prislop și altele, s-au dezvoltat *biblioteci*, e drept modeste, cu cărți necesare ritualului creștin. O frumoasă colecție a avut Mănăstirea Neamțului, unde era și o școală de caligrafi al cărei renume i-l dau monahul Gavril Uricovici și elevii săi.

În *bibliotecile* mănăstirești ca cele de la Bistrița-Vilcea, Bistrița-Moldova, Cozia, Humor, Putna, Sucevița, Voroneț, s-au găsit numeroase manuscrise vechi în limba slavonă și greacă. Aici s-au păstrat primele texte manuscrise în limba română, precum și exemplare din primele tipărituri apărute în țara noastră. *Bibliotecile* din mănăstirile Văcărești și Mărgineni, prin colecțiile lor bogate, atrag atenția cărturarilor vremii. În Ardeal, biserica Sfîntul Nicolae din Scheii Brașovului are de asemenea o importantă colecție.

În *bibliotecile* mănăstirești predomină manuscrisele cu conținut teologic. Mai tîrziu, însă, alături de acestea se adaugă manuscrise după opere ale clasicilor greci și latini.

Paralel cu dezvoltarea *bibliotecilor* mănăstirești înregistrăm și apariția *bibliotecilor* domnești și boierești. Știri despre existența lor avem din secolul al XV-lea. Petre Șchiopul, cel care renunță la domnie decît să-și închine țara turcoilor, pleacă în pribegie ducînd cu sine o parte din propria-i *bibliotecă*. După unele știri, Despot Vodă intenționa să înceapă constituirea unui local pentru *biblioteca* domnească.

*Biblioteci* domnești se aflau și la curțile lui Vasile Lupu, Gheorghe Duca, Șerban Cantacuzino, Dimitrie Cantemir și ale altor domnitori. O bogată *bibliotecă* a avut Constantin Brîncoveanu, dar cea mai vestită *bibliotecă* domnească a aparținut lui Nicolae Mavrocordat și era adăpostită într-o sală de la Mănăstirea Văcărești.

Trimișii domnului Mavrocordat colecționau cărți rare din străinătate, îmbogățind astfel *biblioteca* cu lucruri de preț, încît ea ajunsese să fie rivniță de alți mari colecționari străini.

În afara domnilor, boieri cărturari, influențați de spiritul Renașterii, își organizează *biblioteci*, petrecînd o bună parte din timp în mijlocul cărților.



Grigore Ureche, Miron Costin, Luca Stroici, Udriște Năsturel, Stolnicul Constantin Cantacuzino sînt numai cîțiva dintre cei care, îndrăgind cartea și studiul, și-au înfiripat pe cheltuiala lor *biblioteci*. Dar, războaiele, luptele dintre partidele boierești, schimbările de domni etc., au dus la împrăștierea multora din aceste valoroase colecții.

O dată cu apariția primelor școli românești, s-au înființat și primele *biblioteci* școlare din țara noastră.

La Trei Ierarhi, în Moldova, unde funcționa școala întemeiată de Vasile Lupu, ca și la Sfîntul Sava, în Muntenia, se dezvoltă *biblioteci* care stau la baza unor importante colecții de mai tîrziu.

În secolul al XIX-lea, o dată cu organizarea progresistă dată învățămîntului de Al. I. Cuza, numărul *bibliotecilor* școlare crește, unele dintre acestea cunoscînd o dezvoltare deosebită.

A doua jumătate a secolului al XIX-lea înregistrează înființarea și dezvoltarea unora din marile colecții de azi. Pe baza colecțiilor bibliotecii Colegiului „Sf. Sava”, se întemeiază *Biblioteca* Centrală a Statului care în anul 1901 va fi preluată de Academie. Se înființează *Biblioteca* Academiei Române (1867), *Biblioteca* centrală universitară din Cluj (1872), *Biblioteca* centrală universitară din București (1891), se reorganizează *Biblioteca* centrală universitară din Iași (înființată în 1838, ca *biblioteca* a Academiei Mihăilene), se înființează *biblioteci* municipale; pe lângă unele asociații și cluburi muncitorești se înfiripează primele *biblioteci* muncitorești din țara noastră.

Programul de dezvoltare a *bibliotecilor* din țara noastră, după Eliberare, a fost trasat prin H.C.M. nr. 1552/1951, prin care s-au stabilit obiectivele activității diferitelor rețele de biblioteci și baza materială pentru dezvoltarea lor. Prin această Hotărîre a luat ființă *Biblioteca* Centrală de Stat a Republicii Socialiste România.

Crearea sistemului de *biblioteci* din țara noastră a fost unul din actele importante prin care regîmul democrat-popular a contribuit la desăvîrșirea revoluției culturale.

La sfîrșitul anului 1965, funcționau în țara noastră: 2 *biblioteci* republicane, cu un fond de 9 727 000 volume; 47 de *biblioteci* de învățămînt superior, cu 10 467 000 volume; 5 321 de biblioteci documentare, cu 12 777 000 volume; 7 785 de *biblioteci* școlare, cu 17 198 000 volume; 11 240 de *biblioteci* publice, cu 43 136 000 volume. Pentru a ilustra activitatea lor, e suficient să amintim că numai la *bibliotecile* publice, la sfîrșitul aceluiași an, erau înscriși 6 144 000 cititori, cărora li s-au distribuit 51 878 000 volume.

### Definiția bibliotecii

Definiția *bibliotecii* în decursul timpului a variat în funcție de misiunea socială care i-a fost recunoscută.

În veacul trecut bibliologii n-au depășit punctul de vedere potrivit căruia *biblioteca* este o colecție de cărți așezate într-o anumită ordine.

Unii au introdus ca obligatorie ideea de cantitate mare de cărți (Zoller, Schrettinger), pentru alții, în conceptul de *biblioteca*, se include, inseparabil, un scop intelectual, misiunea acesteia de a servi progresului spiritual uman.

I. Petzholdt definea *biblioteca* spunînd că este „pur și simplu o colecție de cărți destinată să fie conservată și folosită”.

Pentru Arnim Graeser, *biblioteca* era „o colecție de cărți destinată utilizării publice sau private”.

Paul Otlet nu depășea nici el prea mult această definiție: „Prin *biblioteca* se înțelege o colecție de opere alese după anumite principii directoare, așezate într-o anumită ordine, catalogate după un anumit sistem, ușor accesibile și păstrate în condiții corespunzătoare”.

Ioachim Kirchner, mai de curînd, definea cam în același fel *biblioteca*: „O colecție de cărți formată metodic potrivit cu intențiile speciale ale posesorului și așezate după anumite principii de orînduire” — definiție care pare mai degrabă potrivită pentru o *biblioteca* particulară.

În *Dicționarul enciclopedic român*, se înserează definiția: „Instituție de cultură în care se adună, se organizează și se păstrează fondurile de publicații (cărți, reviste etc.) și manuscrise, pentru a fi folosite de către cititori sau cercetători”.



În *Introducere în documentarea științifică* de A. Avramescu și V. Căndea, se subliniază ideea că *bibliotecile*, păstrătoare ale unor colecții de manuscrise și documente, publicații, documente iconografice, auditive, numismatice, uneori și piese muzeistice, „oferă și servicii de informare și documentare”.

Adușind toate aceste elemente și raportându-le la stadiul actual al dezvoltării *bibliotecilor*, considerăm că o definiție corespunzătoare, care să oglindească trăsăturile cele mai generale ale bibliotecii, a fost formulată recent (1966) de către F.I.A.B., în colaborare cu I.S.O. și adoptată de UNESCO cu oazia unei anchete privind statistica bibliotecilor. O reproducem: *Biblioteca este o colecție organizată de cărți, periodice, alte documente grafice și audiovizuale, cit și serviciile unui personal capabil să dezvăluie și să pună la dispoziție aceste materiale în scopul satisfacerii necesităților de informare, cercetare, educare și recreare a cititorilor săi.*

Considerăm că definiția aceasta corespunde stadiului actual al dezvoltării bibliotecilor. E probabil ca în viitor definiția să sufere modificări în funcție de înseși modificările care vor interveni în organizarea și funcțiile bibliotecilor.

Definiția exclude *bibliotecile* particulare. Deși mai numeroase ca oricând, acestea nu mai au nici faima și nici caracterul reprezentativ pe care le aveau în evul mediu sau în Renaștere. În condițiile existenței unor rețele de biblioteci care împinzesc globul și care utilizează munca unui personal de bibliotecă calificat, e firesc ca definiția bibliotecii să includă în mod obligatoriu cele trei elemente: document, bibliotecar, public.

În afara definițiilor științifice, bibliologi, oameni de știință și cultură, exprimându-și prețuirea pentru activitatea *bibliotecilor* și subliniind misiunea lor civilizatoare, au formulat maxime revelatoare: „Leacul sufletului” erau cuvintele săpate pe frontonul *bibliotecii* antice Teba din Egipt; *biblioteca* este „un depozit durabil unde se păstrează gândurile, cunoștințele, faptele, sentimentele și visurile omenirii”, spunea Svend Dahl; „*bibliotecile* sint depozite, laboratoare și instrumente ale științei”, afirma Paul Otlet; „*biblioteca* este memoria omenirii”, sintetiza Herzen, iar Carlyle, supralicitând chiar funcția instructivă a *bibliotecilor*, spunea că: „adevărată universitate în epoca noastră este o colecție de cărți”.

Celelalte sensuri ale termenului *bibliotecă*:

- mobilă cu rafturi pe care se depozitează cărțile;
- încăpere în care se păstrează cărțile;
- clădirea în care funcționează *biblioteca*;
- publicații cu o anumită legătură și continuitate între ele (*Biblioteca școlară* etc.);
- catalog, listă de cărți, bibliografie (accepție învechită) (v. Konrad Gesner: *Biblioteca universalis*).

ION STOICA

## BIBLIOGRAFIE

- Avramescu, A. și Căndea, V. *Introducere în documentarea științifică*. Buc., 1960.
- Bucuța, Emanoil. *Biblioteca, memoria omenirii*. In: Boabe de grâu, 1930, p. 431—441.
- Crăclun Ioachim. *Biblioteci și cititori români în trecut și azi*. Sibiu, 1940.
- Crozet, Leo. *Manuel pratique du bibliothécaire*. Paris, 1937.
- Dahl, Svend. *Histoire du livre de l'antiquité à nos jours*. Paris, 1960.
- Graesel, Arnim. *Manuel de bibliothéconomie*. Paris, 1897.
- Lupu, A. și Auerbach, W. *Biblioteca*. In: Căluza bibliotecarului, nr. 3, 1961. p. 37—39.
- Masson, André și Salvan, Paul. *Les bibliothèques*. Paris, 1963.
- Mauvais, André. *La bibliothèque publique et sa mission*. UNESCO, 1961.
- Kunze, Horst. *Grundzüge der Bibliothekslehre*. Leipzig, 1966.
- Otlet, Paul. *Traité de documentation. Le livre sur le livre*. Bruxelles, 1934.
- Petzhold, J. *Bibliotheca bibliographica*. Leipzig, 1866.
- Teodorescu, Barbu. *Manualul bibliotecarului*. Buc., 1939.
- Tomescu, Mircea. *Cartea și biblioteca în R.P.R.* In: Probleme de bibliologie, nr. 1. Buc., 1963, p. 5—25.



## MĂSURI PENTRU CONSERVAREA FONDULUI

Asigurarea unui fond de carte care să satisfacă cele mai diverse cerințe de lectură a fost și rămâne una din preocupările importante ale colecțiunii bibliotecii regionale Oltenia, întrucât, de acest factor de bază depinde conținutul activității noastre. An de an am căutat să procurăm titlurile cele mai reprezentative pentru profilul bibliotecii, să completăm golurile tematice ivite ca urmare a scoaterii din circulație a cărților uzate sau a pierderilor pricinuite de cititori.

La sfârșitul anului 1966, fondul de publicații al Bibliotecii regionale Oltenia număra peste 150 000 de volume din care: 16% ideologie și politică, 57% beletristică (iar din aceasta 11% literatură pentru copii), 16% știință, tehnică, agrotehnică și 11% alte materii. Concomitent cu preocuparea de a achiziționa noi publicații, ne îngrijim să reducem numărul de cărți scoase din circulație ca urmare a uzurii fizice. Se știe însă, că în fondurile bibliotecilor există cărți cu o circulație mai intensă în rândul cititorilor. Este vorba de publicațiile recomandate în bibliografia diferitelor forme de învățământ politic, profesional și de cultură generală, cele mai bune cărți din literatura noastră, precum și din literatura universală. De aceea, foarte multe volume, imediat după ce sînt prelucrate și predate în secțiile de împrumut trec de la un cititor la altul fără a mai ajunge la locul lor în raft decît atunci cînd bibliotecarul observă că s-au deteriorat.

Durata vieții cărților, în special a celor de largă circulație, depinde, pe de o parte, de grija ce o dovedesc cititorii în timpul cit le au în folosință și, pe de altă parte, de măsurile preventive luate de bibliotecă pentru

a întîrzia deteriorarea fizică. În cazul cînd măsurile de recondiționare nu intervin la timp, biblioteca riscă să piardă multe cărți înainte de timpul normal de folosire.

Completarea fondurilor de publicații, conservarea și punerea în valoare pentru o perioadă cît mai îndelungată a cărților achiziționate, au devenit pentru bibliotecă noastră probleme de prim ordin. Prezentăm cîteva date din care se desprind progresele obținute în această direcție (vezi *Tablelul nr. 1*).

Este evidentă creșterea reală a fondului de publicații și scăderea relativă a numărului de volume scoase din circulație din cauza degradării fizice. Mărimea acestor scoateri diferă însă de la o secție a bibliotecii la alta, în funcție de numărul volumelor existente, de intensitatea circulației și de forma sub care se eliberează cărțile pentru cititori (consultare în sala de lectură sau împrumut acasă). În acest sens este revelator *Tablelul nr. 2*.

Creșterea reală a fondului de publicații al fiecărei secții este influențată nu numai de achiziții, ci și de micșorarea numărului de volume scoase din uz. Sala de lectură este singura secție unde nu s-a efectuat nici o scoatere de cărți din cauza uzurii, fapt explicabil nu atît prin indicele de circulație mai redus decît în celelalte secții, cît mai ales prin manipularea mai atentă a cărților de către cititori, care le folosesc în bibliotecă, sub directă supraveghere a custodelui.

Se constată că, gradul de uzură mai mare sau mai mic din secțiile pentru împrumut depinde în mare măsură de numărul titlurilor și al volumelor existente în fondul de publicații. Sec-

*Tablelul nr. 1*

	1964	1965	1966
Număr de volume intrate prin achiziții	7 500	6 819	6 400
Număr de volume ieșite din cauza uzurii	476	421	300
— în % față de numărul de volume intrate	6,3	6,2	4,2



ția de împrumut pentru copii, care deține un fond de publicații mai mic decât celelalte secții, cunoaște o circulație mai intensă, deoarece există un număr mare de cititori și o frecvență ridicată. Dacă aruncăm o privire în rafturile acestei secții, ne putem da seama de sărăcia fondului de carte. De aceea, procentul de cărți scoase datorită uzurii este mult mai mare decât în celelalte secții, iar gradul de uzură a publicațiilor aflate în circulație este de asemenea mai ridicat.

Uzura cărților este influențată și de condițiile de depozitare existente la biblioteca noastră. Întrucât nu avem spațiu suficient am fost nevoiți de multe ori să achiziționăm un număr mic de exemplare din titluri de cărți cu o largă circulație. În această situație este normal ca multe din titlurile solicitate de cititori să se uzeze repede, să dispară din fondul bibliotecii, iar din altele să se reducă numărul de exemplare. Pentru a înălțura golurile create din cauza uzurii ne-am preocupat să depistăm cărțile periclităte de a fi scoase din fond și să le redăm circulației într-un termen cât mai scurt. Deoarece întreprinderea poligrafică Oltenia nu avea posibilitatea să execute la timp și în totalitate comenzile noastre pentru legarea cărților, în anul 1964 biblioteca regională a înființat atelierul de legătorie, la început cu un singur legător și, în anul următor, cu doi lucrători.

Multe din lacunele semnalate în legătură cu deteriorarea cărților ar fi parțial remediate dacă editurile s-ar îngriji ca bibliotecile să primească volume legate. Cum însă această vechi doleanță a bibliotecarilor încă nu s-a realizat, ar fi necesar ca operația de legare să o efectuăm în atelierul nostru o dată cu intrarea noilor cărți în bibliotecă. Deocamdată, o astfel de măsură nu a fost luată, deoarece atelierul de legătorie are de făcut față unui volum mare de lucrări pentru cărțile periclităte de a fi scoase din circulație. Avem în vedere, în primul rând, cărțile cu o largă solicitare din partea cititorilor, cum sînt cele din colecțiile Biblioteca pentru toți, Meridiane, Biblioteca școlarului. S-a observat că aceste cărți, cerute îndeosebi de către elevi, sînt legate superficial și după două sau trei împrumuturi trebuie să fie retrase și reparate. La fel se întâmplă și cu alte

publicații de largă circulație. Retragerea lor din secțiile de deservire înainte de a se deteriora complet, repararea și legarea lor au dus la creșterea timpului de folosire a cărților și, totodată, la o mai bună satisfacere a intereselor de lectură ale cititorilor. Avantajul prezentat de atelierul propriu de legătorie se remarcă, în primul rînd, prin micșorarea gradului de uzură și mărirea duratei de utilizare a publicațiilor (vezi Tabelul nr. 3).

Tabelul ne arată că în anul 1963, deci, înainte de înființarea atelierului propriu de legătorie, 55% din totalul cărților scoase din circulație ca urmare a uzurii fizice au avut ca durată de folosire 2—5 ani. După doi ani de întreținere a cărților în atelierul propriu, timpul de folosire s-a dublat, iar în anul 1966, peste 98% din totalul cărților uzate au fost scoase după o folosire de peste 5 ani.

Dar atelierul propriu de legătorie este avantajos și sub aspectul reducerii cheltuielilor pentru repararea și legarea cărților și al micșorării timpului de executare. În anul 1966 au fost reparate și legate 2.598 de cărți, revenind în medie 10 lei de fiecare volum legat. Dacă aceste lucrări ar fi fost executate la întreprinderea poligrafică sau la alte legătorii, s-ar fi cheltuit în plus pentru fiecare volum încă 7 lei. Deci, s-a realizat o economie de 18.186 lei. În afară de aceasta, lucrarea ar fi fost executată în cel puțin doi ani și în tot acest timp cărțile ar fi lipsit din circulație. Cele două secții principale de împrumut (pentru adulți și pentru copii) au dat la legat anul trecut 800 și respectiv 1.380 de volume, fără ca în acest timp să lipsească din circulație mai mult de 100 de volume pe lună de la fiecare secție.

Deși economiile realizate de legătoria noastră sînt destul de evidente, rezultatele ar fi mult mai bune dacă, în afară de lucrători calificați, atelierul ar dispune și de utilaj corespunzător. Este necesar un sprijin mai mare din partea Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă pentru înzestrarea atelierelor de legătorie ale bibliotecilor regionale cu utilaje rămase disponibile la diferite tipografii.

Conservarea fondului de publicații și înlăturarea uzurii fizice înainte de timpul normal de utilizare sînt condiționate, între altele, de asigurarea unui spațiu de depozitare corespunzător.



Tabelul nr. 2

Secția	Anul	Număr de volume	Indice de lectură	Indice de circulație	Cărți scoase din cauza uzurii	
					% din fondul de publicații	% din numărul volumelor intrate
împrumut pentru adulți	1964	36 582	18,5	2,4	0,8	8,2
	1965	39 742	21,1	2,2	0,6	7,9
	1966	42 600	22,1	1,7	0,3	4,6
împrumut pentru copii	1964	9 040	21,6	11,0	1,7	8,4
	1965	10 755	22,8	9,8	1,4	8,5
	1966	12 324	22,2	8,1	0,9	7,0
biblioteci mobile	1964	11 055	20,6	3,6	0,3	6,9
	1965	11 628	19,7	3,8	0,2	4,2
	1966	12 054	17,7	3,5	0,2	4,7
sală de lectură	1964	41 899	13,9	1,5	—	—
	1965	43 270	20,3	1,8	—	—
	1966	44 727	17,0	2,0	—	—

tor, de buna organizare și manipulare a colecțiilor, de folosirea unor variate metode de educare a cititorilor pentru păstrarea cu grijă a fiecărei cărți care le este încredințată. Colectivul Bibliotecii regionale Oltenia se preocupă să asigure condiții optime pentru păstrarea colecțiilor. Dar unele măsuri nu depind totdeauna numai de bibliotecari. Noi întâmpinăm mari greutăți în organizarea colecțiilor și servirea cititorilor din cauza spațiului insuficient, ca urmare a creșterii fondului de publicații. Cele peste 150 000 de volume, împărțite în cinci depozite, sînt înghesuite pînă la refuz în rafturi, așa încît minușia lor devine extrem de dificilă și măsurile de igienă insuficient de eficiente.

Spațiul de depozitare al secției de împrumut pentru adulți și al sălii de lectură — secții care concentrează cea mai mare parte a colecțiilor bibliotecii — ar fi adecvat numai pentru jumătate din fondul de publicații existent. Depozitul secției de împrumut pentru adulți cu o suprafață de 66 m.p. cuprinde peste 42 000 de volume, deci cu aproape 20 000 de volume mai mult decît prevăd normele legale de depozitare. În depozitul sălii de lectură, cu o suprafață de numai 55 m.p., există peste 44 000 de volume, cu aproape 30 000 de volume mai mult decît capacitatea normală a încăperii. Față de această situație am fost nevoiți să înghesum rafturile, să le a-

glomerăm cu volume, iar în sala de lectură să depozităm în spațiile dintre rafturi peste 10 000 de volume. De aici rezultă numeroase greutăți în organizarea colecțiilor și în minușia publicațiilor; din care cauză nu putem să satisfacem decît în parte cererea de carte din partea cititorilor.

Lipsa de spațiu creează greutăți și în asigurarea condițiilor pentru lectură în bibliotecă. O singură sală de lectură cu 80 de locuri este insuficientă pentru cititorii dintr-un oraș cum este Craiova cu aproape 150 000 de locuitori. Consider că este timpul ca organele de resort să acorde atenția cuvenită solicitărilor din partea Bibliotecii regionale Oltenia și să rezolve problema spațiului de depozitare și de servire a cititorilor. Aceasta este necesar atît pentru păstrarea și conservarea fondului de publicații, cît și pentru asigurarea unor condiții civilizate de lectură și punerea în valoare a întregului tezaur de care dispune biblioteca.

Menținerea în circulație a cărților pe o perioadă cit mai îndelungată depinde nu numai de măsurile profilactice luate de bibliotecă pentru păstrarea lor corespunzătoare, ci și felul cum sînt folosite de către cititori. Trezirea cărților de la un cititor la altul, răsfoirea lor în sala de împrumut sau acasă le supun unei uzuri fizice. Dar grija cititorului față de



Număr de volume scoase din circulație din cauza uzurii după numărul de ani de folosire (în %)

Tabelul nr. 3

Anul	Total	din care după :				
		2 ani	3 ani	4 ani	5 ani	peste 5 ani
1963	100	3	21	14	17	45
1964—1965	100	1	8	9	8	74
1966	100	0,08	0,4	0,5	0,9	98,12

cartea sau cărțile luate în primire poate fi materializată prin însemnate economii pentru bibliotecă. Aceasta este o problemă de educație cetățenească, de echitate morală. În momentul împrumutului bibliotecarul atrage atenția cititorilor asupra stării fizice a volumelor, îi sfătuiește — de la caz la caz — cum să le transporte, unde să le păstreze, cum să răsfoiască paginile etc., le arată care sînt consecințele prevăzute de regulamentul bibliotecii pentru cei care deteriorează cărțile. În localul bibliotecii se află panouri care cuprind regulile de folosire civilizată a cărții, se afișează liste cu cititorii care degradează cărțile.

Aceste măsuri au o influență binefăcătoare și se soldează cu bune rezultate. Un exemplu în acest sens ni-l oferă secția de împrumut pentru copii. Cel care cunoaște intensă mișcare a fondului de publicații din această secție rămîne plăcut impresionat de aspectul atrăgător al cărților, de grija cu care sînt întreținute.

Pentru cei care nu înțeleg să respecte bunul obștesc — cartea incredințată lor pentru folosință în mod gratuit, aplicăm prevederile „Instrucțiunilor pentru stabilirea și sancțio-

narea contravențiilor săvârșite în legătură cu activitatea artistică și culturală”, aprobate prin H.C.M. nr. 583/1960. Dar această măsură nu are totdeauna consecințele scontate. Ne referim la acei cititori, care „împrumută” de la bibliotecă anumite cărți epuizate din librării cu intenția de a nu le mai înapoia. Ei declară că le-au „pierdut”, acceptă plata amenzii și le păstrează în biblioteca personală. Din punct de vedere financiar, se recuperează valoarea cărților, dar ce folos dacă ele au dispărut pentru totdeauna din colecții sau, în cel mai bun caz, pot fi achiziționate după un număr de ani cînd apare o nouă ediție. Ca urmare a pierderilor provocate de cititori, fondul de publicații al bibliotecii se reduce anual cu peste 400 de cărți dintre cele mai valoroase. Pe această cale ies din circuit mult mai multe volume decît cele scoase din uz din cauza deteriorării. Considerăm că este necesar să se revadă prevederile în legătură cu sancțiunile pentru cititorii care nu restituie cărțile, în sensul mării amenzii și al întăririi responsabilității pentru cartea incredințată.

Gheorghe GHEORGHE

## Preocupări pentru organizarea bibliotecilor din satele de munte

Bibliotecile din raionul Brad își desfășoară activitatea în condiții mult deosebite față de unitățile similare din celelalte raioane ale regiunii, deoarece funcționează în comune și sate

din zona de munte, situate la distanțe apreciabile unele de altele iar casele sînt răsfirate pe o suprafață întinsă. În raza teritorială a fiecărei comune se află între 4 și 14 sate, de aceea



cuprinderea la lectură a populației este dificilă pentru bibliotecari. Biblioteca raională are de rezolvat și ea numeroase probleme cu caracter organizatoric-gospodăresc și altele referitoare la îndrumarea de specialitate a bibliotecilor comunale și sătești.

În raionul nostru există biblioteci comunale cu bibliotecari salariați în 9 comune și biblioteci sătești conduse de bibliotecari cu muncă obștească în 5 comune. La sfârșitul anului 1966, bibliotecile comunale și sătești dețineau un fond de publicații de 138 097 de volume pentru o populație de 59 431 de locuitori, revenind în medie 232 de volume la o sută de locuitori. Această medie nu este mai mică decât aceea înregistrată pe țară, dar în situația când fondul este dispersat într-un mare număr de unități, cum este cazul la noi, posibilitățile de asigurare a populației cu publicații sînt destul de reduse. În mod normal, o bibliotecă mică trebuie să dispună de un număr relativ mai mare de volume la o sută de locuitori față de celelalte biblioteci pentru a asigura astfel varietatea fondului de publicații. La noi, Biblioteca raională asigură 300 de volume, bibliotecile sătești 211 volume și bibliotecile comunale numai 223 de volume la 100 de locuitori, deși au și numeroase filiale în satele din raza fiecărei comune.

Studiind situația bibliotecilor din raion am ajuns la concluzia că în organizarea circulației cărții trebuie să ținem seama de condițiile specifice existente în fiecare comună și, în acest sens, să diferențiem atribuțiile bibliotecarilor în funcție de greutățile pe care le întâmpină în activitatea lor. Se pune problema să luăm în considerare nu un factor sau altul, ci ansamblul de factori care facilitează sau îngreuiază activitatea bibliotecii. Pentru exemplificare, prezentăm situația din câteva localități din raion.

În componența comunelor Luncoiul de Jos cu o populație de 2 641 de locuitori și Blăjeni cu 1 580 de locuitori intră cîte 4 sate. În prima comună, biblioteca comună are un fond de 5 811 volume, iar în cea de-a doua, 3 067 de volume. Ținînd seama de numărul locuitorilor, de mărimea fondului de publicații, de distanța la care sînt situate satele aparținătoare și de mijloacele de transport, am adoptat o formă de organizare dife-

rită. În comuna Luncoiul de Jos, bibliotecarul se ocupă de deservirea populației în satul centru de comună, unde se află și sediul bibliotecii, și în satul Luncoiul de Sus, unde funcționează o filială. În celelalte două sate, Podele și Strejerel, există biblioteci filiale conduse de bibliotecari cu muncă obștească, iar bibliotecarul comunal se deplasează săptămînal cîte o zi în fiecare sat pentru îndrumarea activității. În comuna Blăjeni, bibliotecarul comunal lucrează 3 zile pe săptămîna la sediu și cîte o zi la fiecare din cele trei filiale din satele aparținătoare.

În comunele cu un număr mai mare de sate și cu o rază teritorială mai largă am fost nevoiți să recurgem la o altă formă de organizare a bibliotecilor. De pildă, în comuna Băița, formată din 8 sate, cu o populație de 5 611 locuitori, și în comuna Vața de Jos, compusă din 14 sate, cu o populație totală de 6 278 de locuitori, bibliotecarii comunali se ocupă de activitatea la sediu a bibliotecii și de deservirea cititorilor de la o filială situată în satul cel mai apropiat. În 5 sate din comuna Băița și 7 sate din comuna Vața de Jos au fost organizate filiale ale bibliotecilor comunale, conduse de bibliotecari cu muncă obștească. În afară de filiale, în prima comună mai funcționează 2 biblioteci sătești neafiliate și în cealaltă 5 biblioteci sătești neafiliate, conduse de bibliotecari cu muncă obștească și îndrumate direct de către biblioteca raională. Acestea au fost organizate în satele cele mai depărtate de centrul de comună (în Băița — ele se află la peste 10 km de centrul de comună, iar în Vața de Jos cel mai depărtat sat este la 16 km) și unde, din cauza lipsei de trasee de autobuze sau de C.F.R. deplasarea bibliotecarului comunal ar fi deosebit de grea.

Ca atare, sistemul de organizare a acestor biblioteci comunale din raionul nostru cuprinde: a) biblioteci deservite direct de către bibliotecarul comunal; b) biblioteci filiale conduse de bibliotecari cu muncă obștească și îndrumate de bibliotecarul comunal și c) biblioteci sătești conduse de bibliotecari cu muncă obștească și îndrumate direct de către biblioteca raională. Această soluție noi o găsim ca fiind cea mai adecvată condițiilor specifice raionului nostru și posibilităților oferite de actuala schemă de



## BILANȚUL CELOR MAI

### Însemnări

funcțiuni. Pentru ca biblioteca comunală să-și poată exercita funcțiile ce-i revin pe întreaga rază teritorială a comunei și să poată cuprinde la lectură populația din toate satele, ar fi necesar ca, în comunele cu întindere mare, în afară de bibliotecarul comunal salarizat, să funcționeze și un bibliotecar ajutor, eventual cu o jumătate de normă.

Datele de care dispunem ne arată că, în satele în care deservirea cititorilor este efectuată de către bibliotecarul comunal, realizările sînt mai mari decît în celelalte sate. De exemplu, în comuna Luncoiul de Jos, biblioteca comunală a înscris 1011 cititori și a difuzat 12007 volume în satul centru de comună și filiala deservită de bibliotecarul comunal, în timp ce filialele din satele Strejerei și Podele, conduse de bibliotecari cu muncă obștească, au înscris 213 cititori (deși au același număr de locuitori) și au difuzat numai 3051 volume. În cele 5 comune unde funcționează biblioteci sătești conduse de bibliotecari cu muncă obștească, rezultatele sînt de asemenea inferioare celor din bibliotecile comunale. De pildă, în comuna Buceș, cu 8 sate componente și o populație de 3640 de locuitori, bibliotecile sătești au înscris anul trecut 172 de cititori și au difuzat 824 volume. În aceeași perioadă, în comuna Băița cu o populație de 5611 locuitori, dar cu același număr de sate, au fost înscrși 1597 de cititori, care au împrumutat 13986 de volume.

Desigur, lista exemplurilor ar putea să continue. Ceea ce merită însă reținut este faptul că eficiența activității bibliotecii depinde în cea mai mare măsură de permanența bibliotecarului. Soluțiile adoptate de noi s-au soldat cu realizări mai bune decît în anii anteriori, primate însă prin prisma dezvoltării activității bibliotecilor ele nu rezolvă greutățile inerente specificului din raionul nostru. O măsură care s-ar impune este ca în toate comunele să înființăm biblioteci comunale cu bibliotecari salariați, iar la repartitia posturilor de bibliotecari să se țină seama de mărimea comunei, de numărul locuitorilor, de satele componente și greutățile de deplasare.

Cornel IVAN

bibliotecar-șef la Biblioteca  
raională Brad

Recent, în sala de expoziții a Institutului Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea, editorii și tipograful au oferit publicului cititor peste cinci sute de lucrări reprezentînd cele mai frumoase cărți realizate în 1966. A fost un act de cultură apreciat de către cititorii și specialiștii în domeniul artei cărții, expoziția avînd menirea să consemneze realizări de înaltă valoare artistică, varietatea stilurilor de prezentare grafică a cărții, eforturile pe care graficienii, tehnoredactorii și tipograful le depun pentru înveșmîntarea cărții cu acele straie capabile să rețină privirea cititorului, să-l emoționeze.

Dar expoziția lucrărilor prezentate la concursul celor mai frumoase cărți ale anului 1966 a constituit și cadrul în care, timp de patru zile, graficieni, ingineri poligrafi, scriitorii și difuzorii de carte, asistați de specialiști în domeniul artei cărții sosiți din țările prietene, și-au desfășurat lucrările de selecționare și de premiere a celor mai izbutite cărți. În final, diploma concursului a fost conferită unui număr de 32 de lucrări, iar medaliile de aur, argint și bronz celor mai frumoase 14 cărți alese din șapte grupe de literatură.

Dezbaterile juriului au fost caracterizate de profunzimea analizei aspectului grafic, al machetării cărții și al execuției poligrafice. Paralel, au fost urmărite și alte aspecte ale artei cărții, accentul căzînd, cum era și firesc, pe stabilirea unui stil grafic care să servească drept model editurilor noastre. Expoziția a relevat cîteva succese incontestabile.

Edătura politică, de pildă, a prezentat peste 20 de lucrări remarcabile prin sobrietatea copertelor, eleganța paginajului și simplitatea mijloacelor



## FRUMOASE CĂRȚI

grafice, în care litera joacă un rol estetic pregnant, susținând totodată grafismul suprafețelor. Lucrarea Maurul și generalul (grafician Gheorghe Motora) s-a remarcat prin discreția acordului cromatic, caracterul rotund al literei, paginația textului, compoziția sobră a cotorului, într-un cuvânt printr-o eleganță deosebită.

Editura științifică, anunțind un stil mai agitat, în care geometria culorilor face corp comun cu litera, evidențiază o vizibilă preocupare pentru soluții grafice inedite, strâns legate de profilul tematic al lucrărilor. Astfel, Istoria mecanicii, de Ștefan Bălan, remarcabilă sub raportul prezentării grafice exterioare și al orînduirii oglinzii paginii, a fost răsplătită cu medalia de aur, lucrarea devenind pe bună dreptate prototipul de proiectare artistică și tehnoredacțională a literaturii științifice.

Pe panourile Editurii pentru literatură au fost prezente lucrări evidențiind, înainte de toate, sobrietate și discreție în construirea copertelor și a paginației. Varietatea și proporția formateelor asociate eleganței câmpului de alb al copertelor, uneori modelat cu economie coloristică, conferă aproape fiecărui exemplar o notă de gingășie. Ediția Versuri alese de George Coșbuc (medalia de aur), grafician Aurel Stoicescu, antologia de balade Soarele și luna (medalia de argint), grafician Val. Munteanu, sau placheta de versuri Bacovia (medalia de bronz), prezentarea grafică semnată de Petre Vulcănescu, pe lângă faptul că anunță viitoarele realizări în domeniul bibliofiliiei, relevă trăsăturile grafice pline de prospețime și inventivitate care au adus Editurii pentru literatură un binemeritat succes.

Dar pe lista succeselor anului 1966 mai figurează și ediția Isprăvile lui

Păcală de Petre Dulfu, tipărită de Editura tineretului, care a primit medalia de argint pentru laconismul limbajului plastic și pentru sinceritatea sentimentului ilustrațiilor (semnate de Iulian Olariu) și albumele de artă plastică Giotto și Scoarțe românești, editate de Editura Meridiane, lucrări ce se înscriu pe linia realizărilor majore, comparabile cu albume similare tipărite în țările cu tradiție tipografică.

Succesul celei de-a cincea ediții a concursului pune însă problema găsirii și a altor mijloace de investigare artistică în domenii tot atât de importante ca cel al prezentării grafice exterioare a cărții. De pildă, tehnoredactarea artistică, acea construcție a suprafețelor libere și a celor ocupate de text ori ilustrații, sau raportul estetic între corpurile de literă aflate în pagină, continuitatea ideii



Ilustrație realizată de Aurel Stoicescu pentru volumul *Versuri alese* de George Coșbuc (Editura pentru literatură).



compoziționale pe tot parcursul cărții ridică pretenții noi, corespunzătoare exigențelor actuale, constând în realizarea saltului de la meserie la artă. Bilanțul anului 1966 consemnează în domeniul tehnoredactării rezultate modesto scoțind, totodată, la iveală serioase rămăneri în urmă. Stereotipul, improvizația, rigiditatea, discontinuitatea stilistică în tehnoredactarea cărții își au aceeași cauză: superficialitatea pregătirii profesional-artistice a tehnoredactorilor. Arhitectura interioară a unor albume de artă (a se vedea albumul de mici dimensiuni Phoebus) atestă lipsa de concepție a machetatorului; improvizațiile și încercările de „modernizare” a foilor de titlu vădesc lipsurile în educarea unui simț estetic rafinat al tehnoredactorilor; zdrențuirea oglinzii paginii la numeroase cărți tehnice și manuale școlare trădează necunoașterea de către proiectanții de carte a legilor echilibrului și ale ritmului în compunerea paginii.

Nici proiectarea artistică a cotelor sau a scoarțelor cărții nu este scutită de surprize, uneori dintre cele mai neplăcute. Privind cotoarele ma-

nualelor, de exemplu, constatăm că lipsesc elementele de text; analiza copertelor legate ale cărților Editurii medicale dezvăluie repetarea la înfinit a acelorași formule grafice rezultate din linii în blini sau „la bronz” așezate când vertical, când orizontal. Obsesia bronzului „strălucitor” a cuprins nepermis de mult pe tehnoredactorii și pe graficienii noștri. Numeroase ediții tehnico-științifice și manuale au apărut cu coperte banale sau chiar vulgare, în ciuda faptului că uneori există o gândire grafică valoroasă.

Culoarea, mijloc plastic important aflat la îndemâna graficianului sau a machetatorului, pune deseori la încercare măiestria artistică a acestora. În timp ce, la unele lucrări, culoarea încântă ochiul, oferindu-i feerie cromatică, la alte cărți, stridențele sau tonurile mohorâte imprimă exteriorului forma desuetului, a prostului gust. Astfel, o serie de lucrări prezentate la concurs au fost înlăturate din competiție datorită nepotrivirii culorilor copertelor și a supracopertelor cu atmosfera sau acțiunea cărții, uneori creîndu-se evidente confuzii sau ne-



Ilustrație realizată de Octav Grigorescu pentru volumul *Versuri* de Rainer Maria Rilke (Editura pentru literatură universală).



dumeriri. De pildă, Considerații asupra artei moderne, lucrare de popularizare apărută la Editura Meridiane, este însoțită de o copertă ale cărei pete de culoare, rigid geometrizate, trec cartea în rindul cărților tehnice, deși în paginile ei cititorul descoperă numeroase reproduceri după tablouri ale maeștrilor artei moderne. Utilizarea nerațională și fără personalitate a culorii a făcut posibilă confundarea unor lucrări aparținând Editurii Academiei cu cele alte Editurii tehnice sau ale Editurii didactice și pedagogice. Deficiențele semnalate mai sus au în fond aceleași cauze: desfășurarea muncii în afara unei concepții de prezentare artistico-grafică a cărții riguros stabilite, neglijarea ansamblului prezentării grafice a producției de carte pe parcursul unui an, exigența scăzută, automulțumirea care, în unele cazuri (lucrările muzicale de pildă), țin pe loc grupe întregi de literatură.

Consemnarea, an de an, prin intermediul concursului, a celor mai valoroase realizări în domeniul prezentării artistico-grafice și a execuției poligrafice a cărții, ca și scoaterea la iveală a răminierilor în urmă constituie, credem, primul rol al acestei importante manifestări. Publicul cititor, bibliotecarii, specialiștii acestui domeniu vor avea posibilitatea ca în fiecare an să vină în contact direct și să sprijine prin sugestii valoroasă muncă desfășurată cu dragoste și pasiune de graficienii, tehnoredactorii, redactorii și lucrătorii poligrafi, în scopul atingerii aceluși nivel capabil să satisfacă îndreptățitele exigențe ale cititorilor.

Ar fi de dorit ca în bibliotecă, dată fiind lărga lor frecvență, să fie organizate expoziții cu cele mai frumoase cărți, dându-le astfel cititorilor posibilitatea să le cunoască și să le aprecieze ca atare.

TEODOR BOGOI



Ilustrație realizată de Val Munteanu la volumul Soarele și luna (Editura pentru literatură).



Interesului manifestat de marele public pentru trecutul de luptă al țării, Societatea de științe istorice și filologice îi răspunde prin editarea *Magazinului istoric*, revistă de cultură istorică. Cu nobila misiune de a contribui la dezvoltarea patriotismului de care sînt însuflețite generațiile de azi, revista militează pentru ca istoria să constituie, într-adevăr, o oglindă a conștiinței de sine a poporului.

În paginile sale, se reflectă — așa cum se observă din primele numere apărute — șirul neîntrerupt al îndelungatelor lupte ale poporului pentru eliberare socială și națională. Găsind resurse bogate în exemplul înaintașilor — și, aici, am putea aminti revista de pionierat a culturii istorice: *Magazinul istoric pentru Dacia*, editat de Nicolae Bălcescu și August Trebnișu Laurian — noua publicație va oglindi rolul și locul poporului român în istoria universală, aportul său la tezaurul culturii și civilizației omenirii.

Bibliotecarii — păstrători ai tezaurului culturii — salută apariția *Magazinului istoric*, subscriind dicționarului: **HISTORIA MAGISTRA VITAE!**



CU începere din luna septembrie 1966 posturile de bibliotecari comunali din regiunea București se ocupă numai prin concurs. Comisia concursului este formată din: metodistul bibliotecii regionale care îndrumă activitatea raionului respectiv, un profesor de limbă și literatură română din localitate, secretarul comitetului raional de cultură și artă și directorul bibliotecii raionale. Comunicarea posturilor vacante și a probelor concursului se face în raionul de care aparțin comunele respective prin afișe și înștiințări la stația de radioamplificare, timp de o lună. Cei interesați depun o cerere de înscriere la concurs la Sfatul popular raional. De obicei, pentru ocuparea unui post se prezintă 3—5 candidați. Noul sistem de angajare a bibliotecarilor comunali prezintă avantajul unei selecții mai riguroase, încadrării în funcție de pregătire, ceea ce contribuie la o mai mare stabilitate a cadrelor. Pînă în prezent, după zece luni de la experimentarea acestui sistem nici unul din bibliotecarii angajați prin concurs nu și-a părăsit locul de muncă.

A. Vișan

SEMINARUL raional, desfășurat în luna aprilie a.c., la Găiești (regiunea Argeș) cu participarea bibliotecarilor comunali, a dezbătut temele: *Activitatea bibliotecii comunale în sprijinul întăririi economico-organizatorice a C.A.P. și măririi producției agricole. Mijloace specifice de orientare a lecturii spre publicațiile agricole; Actualitatea și inactualitatea unor forme ale activității de masă a bibliotecilor comunale. În ce constă specificul activității de masă a bibliotecilor.* În continuare au fost prezentate două acțiuni de masă-model cu sprijinul cadrelor didactice din comuna Valea Mare.

Marla Spell

**BIBLIOTECA RAIONALĂ GIURGIU** a primit un spațiu adecvat în *Palatul Culturii din localitate*. În acest nou sediu ea beneficiază de o sală de lectură spațioasă, săli de împrumut pentru mături și copii organizate cu acces liber la raft, dotate cu mobilier modern.

V.

**BIBLIOTECA REGIONALĂ OLTEANIA**, cu sprijinul Comitetului regional de cultură și artă, a organizat la Craiova un nou curs de instruire cu participarea a 100 de bibliotecari comunali. Lecțiile teoretice au fost urmate de lucrări practice, insistîndu-se în mod deosebit asupra problemelor de evidență și clasificarea cărților, a metodelor de muncă cu cititorii. O temă aparte a discuțiilor a constituit-o aceea a actelor normative privind activitatea bibliotecilor.

Constantin Grecu

**CONCURSUL „Cine știe, răspunde”** organizat de către Biblioteca regională București în colaborare cu *Întreprinderea regională cinematografică, anul trecut, pe tema „Anul literar 1966”, a fost continuat și în 1967, de data aceasta fiind axat pe tema: Oameni și fapte din romanele românești ecranizate. Bibliotecile au popularizat, în această perioadă, romanele: Neamul Șoimăreștilor de Mihail Sadoveanu, Amintiri din copilărie de Ion Creangă, Răscoala de Liviu Rebreanu și altele. Concursul s-a desfășurat în două faze — comunală și raională. O notă aparte a constituit-o, în acest an, însoțirea întrebărilor cu secvențe din filmele respective.*

Vasile Ionescu



## COMPLETAREA COLECȚIILOR

**Cărți pentru copii  
care nu se găsesc  
în bibliotecile publice și școlare**

## MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

## Serviciul bibliotecilor :

Printre cauzele importante care au provocat situația semnalată în articolul *Cărți pentru copii care nu se găsesc în bibliotecile publice și școlare*, figurează — după cum ați reținut și dv. — insuficiența tirajelor care depinde, în principal, de cantitățile de hârtie și carton repartizate editurilor; o soluție radicală a problemelor ridicate de dv. nu se va obține decât prin sporirea acestor cantități, ceea ce va duce la dotarea bibliotecilor școlare cu cărțile necesare.

A doua cauză importantă este insuficiența alocațiilor bugetare acordate de unele regiuni pentru achizițiile de cărți în bibliotecile școlare. În scopul îmbunătățirii situației, *Ministerul Învățămîntului* a propus, spre aprobare, *Ministerului Finanțelor* normative financiare sporite pe cap de elev pentru aprovizionarea cu cărți a bibliotecilor.

Lipsa din biblioteci a cărților prevăzute de programa școlară și de nevoile de lectură suplimentară se mai datorește și neincluzerii în planurile editoriale a unor lucrări care deși epuizate de multă vreme nu pot fi excluse din listele de lectură din cauza valorii lor și a importanței autorilor respectivi.

Răspunderea pentru neincluzerea la reeditare a acestor lucrări revine atât *Ministerului Învățămîntului*, *Secțiilor de învățămînt* și unităților de învățămînt care n-au insistat pe lângă edituri în acest scop, cit și editurilor care nu țin întotdeauna seama de sugestiile primite din partea învățămîntului.

Textul articolului apărut în revista dv. a fost supus analizei în cadrul *Direcției generale a învățămîntului de cultură generală*, care

ne-a informat că a ținut cont de observațiile cuprinse în el la întocmirea listei recomandate pentru anul școlar 1967/1968, elaborată în colaborare cu redacția de literatură pentru copii de la *Editura tineretului*.

Pentru viitor, *Ministerul Învățămîntului* și-a propus să centralizeze necesarul de publicații pentru bibliotecile școlare și să trateze direct cu *Centrala Editurilor*, urmînd ca precomezile făcute pe baza planurilor să aibă caracter de comandă fermă.

## EDITURA TINERETULUI :

Aprețim articolul publicat de revista dv. ca o contribuție importantă pentru o mai bună repartizare a cărților tipărite de Editura noastră în rețeaua bibliotecilor publice și școlare, precum și ca un ajutor prețios în munca noastră de întocmire a planurilor tematice de viitor. Referindu-ne la partea care vizează direct activitatea *Editurii tineretului*, ca singura editură care tipărește literatură pentru copii, constatăm că articolul publicat sesizează cu multă justețe o seamă de lipsuri importante, pentru a căror remediere s-au și luat unele măsuri.

În planurile tematice de viitor, începînd chiar cu anul 1967, s-a prevăzut un număr sporit de titluri, din lucrările clasicii literaturii, în special pentru clasele I—IV și V—VIII. Au fost inițiate noi serii, cum ar fi „*Scrieri pentru copii*”, care va cuprinde în 2—3 volume întreaga operă a unui clasic sau scriitor cu o activitate mai bogată destinată copiilor. Au fost prevăzute să apară în această serie: *Scrieri* de T. Arghezi (3 vol.), *Scrieri* de M. Sadoveanu (3 vol.), *Scrieri* de Otilia Cazimir (2 vol.) etc. O altă serie — intitulată „*Prima mea bibliotecă*” — va pune în mod operativ la îndemîna copiilor, în ediții ieftine, dar frumos prezentate, toate lucrările clasice și ale altor autori indicați în programa școlară a claselor I—IV. Din această serie vor apărea în anul 1968 aproximativ 10 titluri, printre care: *Călin Nebunul* de M. Eminescu, *Povești și povestiri* și *Amintiri din copilărie* (Fragmente) de I. Creangă, *Vasile Porojan* (proză) de V. Alecsandri, *Doi feți cu stea în frunte* (și alte basme) de I. Slavici, *Gîndăcelul* (și alte povestiri) de Em. Gîrleanu etc. Pentru cei mai mici cititori e



prevăzută și o „Casetă cu bucurii“ care, de asemenea, va cuprinde scrieri ale clasicii într-o prezentare bogat ilustrată. Se va începe cu T. Arghezi, M. Sadoveanu, Em. Gîrleanu, care să sperăm să-și găsească loc cât mai larg în listele de lectură ale elevilor. Copiii vor găsi mai lesne o serie de basme din colecții mai puțin cunoscute decât cele publicate pînă acum, vor avea la îndemînă balade ca *Toma Alimos*, *Pintea Viteazul*, *Corbea*, *Iancu Jianu* și altele în cărți cu o ilustrație bogată și atrăgătoare și vor putea urmări în imagini sau asculta pe disc unele povești ca *Prislea cel voinic* și *merele de aur*, *Crîncu vînătorul codrului* etc. În același mod, vor continua să apară edițiile bogat ilustrate din operele clasicii, precum și lucrări separate, în afara colecțiilor și seriilor.

Tirajele vor crește simțitor la cărțile pentru copii începînd chiar cu producția anului 1967, iar pentru lucrările clasice și cele recomandate în programa școlară ele nu coboară niciodată sub 50 000 de exemplare, cele mai multe ridicîndu-se pînă la 100 000—120 000 de exemplare. În privința tirajelor însă editura nu e sigură în măsură să ia hotărîri, problema fiind legată de posibilitățile materiale existente ca și de acordul tuturor forurilor care contribuie la producerea și răspîndirea cărții. Materialele întrebunțate la cartea pentru copii ar trebui să fie dintre cele mai durabile existente astăzi în industria cărții. Din păcate, planificarea acestora nu corespunde întotdeauna nevoilor de carte. Experiența ne arată că an de an dispunem de tot mai multe materiale calitativ superioare, iar prevederile planurilor de viitor ale fabricilor de hîrtie și ale industriei poligrafice ne îndreptățeste la cele mai optimiste speranțe.

Reeditările prevăzute pentru anul 1967 și în planul de perspectivă sînt axate în primul rînd pe prevederile programei școlare. Trebuie să menționăm că în ceea ce privește autorii în viață, unele lucrări ale lor apar în culegeri noi, în ediții completate și revăzute, ceea ce face imposibilă reeditarea lucrărilor recomandate cu mai mulți ani în urmă. Astfel, din *Poveștile lui Moș Cocoș Cocoloș*, autorul a selectat pe cele mai repre-

zentative și împreună cu altele — printre care și *Păunașul codrilor* — le-a prezentat într-o nouă ediție sub titlul *Omul de piatră*. La fel, povestirea *Incurcă lumea* de Nina Cassian a fost cuprinsă în volumul *Curcubeu*, care însumează mai multe scrieri pentru copii ale autoarei. Al. Sen a scris între timp o carte de un nivel artistic superior volumului *Grădinița veseliei*.

Colaborarea cu *Ministerul Învățămîntului* în alcătuirea programei școlare de lecturi s-a făcut într-un mod destul de defectuos. Tovarășii însărcinați cu întocmirea listelor respective nu s-au consultat cu noi în mod periodic, iar noi nu am semnalat cu promptitudine și insistență multele inadvertențe care dăinuiau de la an la an în aceste liste. Remarcăm o îmbunătățire și în această direcție, noile liste de lectură fiind întocmite după o consultare atentă și cu redacțiile de profil din editura noastră, măsură care va duce, sperăm, la o „actualizare“ a acestora și la o mai mare precizie în indicarea titlurilor și autorilor.

În legătură cu recomandarea spre lectură a unor fragmente din opere mai vaste sau a unor titluri de lucrări mari din care să se aleagă anumite povestiri, credem că alcătuirea de culegeri de acest gen ar putea sta și în atenția *Editurii didactice*. În ceea ce ne privește noi vom căuta să tipărim nu numai operele în întregime ale unui scriitor ci să adunăm într-o carte cu un titlu separat acele bucăți sau fragmente mai indicate a forma obiectul lecturii elevilor, alese în deplin acord cu reprezentanții *Ministerului Învățămîntului*. Astfel, noua listă de lecturi nu va mai cuprinde indicații atît de generale, iar editura va prevedea în planurile ei respective lucrări.

Aducerea la zi a listelor de lecturi e o necesitate cerută nu numai de lipsa unor lucrări care nu mai pot fi reeditate fiind depășite de creația mai nouă a autorilor lor, ci și de ținerea la curent a copiilor cu tot ce apare mai valoros în literatura destinată lor. În această privință credem că *Gazeta învățămîntului* și alte publicații de specialitate pot aduce un sprijin important. Editura noastră va căuta să întocmească mai multe materiale de popularizare — pliante, extrase, cataloage — care să informeze cu mai multă exactitate și promptitudine asupra cărților tipărite.



## Raționalizări în organizarea rețelei bibliotecilor publice din Uniunea Sovietică

Se poate afirma că, în mai toate țările unde aceste instituții au cunoscut o largă dezvoltare, ideea raționalizării rețelei de bibliotecii publice constituie o preocupare de prim ordin. O atestă de altfel și ecourile din presa de specialitate, temele unor seminarii, subiectele multor întruniri de lucru sau dezbateri teoretice, atît în țările socialiste, cit și în Danemarca, Suedia, Anglia, Franța etc. Această preocupare este generată, pe de o parte, de satisfacerea în mai bune condiții a cerințelor culturale, mult evaluate în ultimele decenii, mai ales la nivelul maselor, iar pe de altă parte, de folosirea mai eficientă a colecțiilor de publicații, a mijloacelor materiale de întreținere a bibliotecilor, de valorificare optimă a serviciilor pe care le poate aduce biblioteca modernă colectivității cărăia îi este destinată.

Realitățile sociale diferite, ca și tradițiile în organizarea bibliotecilor publice, ori factorii subiectivi inerenți determină, și în abordarea acestei probleme, unele diferențieri, anumite note specifice. Dar ceea ce caracterizează soluțiile preconizate nu sînt diferențierile, ci numitorul lor comun, ca urmare a opțiunii pentru organizarea unor unități bine dotate și administrate, avînd filiale acolo unde cerințele unei serviri cit mai prompte a cititorilor le impun, în locul micilor bibliotecii, independente una de cealaltă, destinate unor colectivități restrînse, care dispersează forțele de muncă, mijloacele materiale și mai ales colecțiile de publicații.

Aceasta ni se pare a fi și concluzia la care au ajuns forurile de conducere ale principalelor tipuri de bibliotecii publice din Uniunea Sovietică — Consiliul Central al Sindicatelor și Ministerul Culturii — care, în *Regulamentul model pentru organizarea rețelei unice de bibliotecii de masă\**,

aprobat în octombrie 1966, preconizează construcția unei „rețele unice de bibliotecii, indiferent de apartenența lor, pe baza principiilor generale de repartizare a bibliotecilor de masă, a coordonării și cooperării eforturilor și a resurselor materiale”.

Stabilind în detaliu modul de organizare a rețelei bibliotecilor de masă, atît la orașe, cit și la sate, regulamentul amintit ține seama, în primul rînd, de două criterii principale: aria teritorială ce va fi „acoperită” de biblioteca respectivă și numărul locuitorilor pe care urmează să-i deservescă.

Bibliotecile sindicatelor urmează deci să funcționeze aidoma bibliotecilor publice de stat, fiind accesibile întregii populații de pe un anumit teritoriu (comună, sat, oraș, cartier), cu excepția — prevăzută în regulamentul — a celor situate în incinta întreprinderilor; acestea din urmă, denumite bibliotecii sindicale independente, pot funcționa însă numai în întreprinderi ale căror colective depășesc cifra de 500 salariați.

Pentru coordonarea activității, îndrumarea de specialitate, organizarea împrumutului interbibliotecar, regulamentul preconizează, atît pentru localitățile din mediul rural, cit și pentru orașe, existența unei singure unități cu funcție de bibliotecă centrală, de regulă cea mai mare dintre bibliotecile publice de stat.

În articolul *Începutul a fost făcut\*\**), semnat de șeful Secției culturale a Sovietului regional Saratov și de directoarea Bibliotecii regionale, este expusă pe larg experiența organelor de stat și a organizațiilor sindicale din orașele regiunii respective în reorganizarea, ca rețea unică, a bibliotecilor de masă.

Concluzia la care ajung cei doi autori este că printr-unificarea bibliotecilor mici, care dispersau colecțiile

\*) Primerniie položenija... In : Bibliotekar. Moscova, 44, nr. 1, Ian 1967, p. 54—56.

\*\*) Kuznețov, E. și Nikirova, N. N. *Naciato položenio*. In : Bibliotekar, Moscova, 44, nr. 2, feb 1967, p. 4—6.



de publicații și risipeau eforturile pentru satisfacerea cerințelor de lectură ale populației pînă la ineficiență, s-a ajuns la transformarea acestora în unități viabile, repartizate rațional pe toată aria orașelor, pe microrarioane cu raza de 0,7—1 km; iar prin crearea unor filiale în întreprinderile mari și mici sau în zonele de locuit foarte populate, s-a realizat în practică apropierea cărții, printr-o deservire superioară, la îndemina întregii populații. În acest fel, au fost puse în valoare rezerve apreciabile de carte, atît prin redistribuirea unor fonduri de publicații care nu cunoscuseră o circulație corespunzătoare, cît și prin unificarea eforturilor destinate asigurării unor condiții materiale mai bune pentru biblioteci.

Autorii insistă — pe bună dreptate — asupra condițiilor nou create pentru ridicarea eficienței în îndrumarea metodică de specialitate. Bibliotecarii sînt astăzi salariații unor instituții consolidate, biblioteci viabile, corelate într-o rețea unică. Ei sînt instruiți periodic, pentru a-și perfecționa pregătirea profesională, pot apela în permanență la asistența tehnică a bibliotecilor centrale unde din fiecare oraș, beneficiază de prelucrarea centralizată a colecțiilor și de instrumentele de informare cu caracter colectiv, elaborate de forurile de specialitate în condiții mult ameliorate față de trecut.

Desigur că nu pot fi încă trase toate concluziile bazate pe verificarea în practică a sistemului preconizat. De altfel, autorii articolului citat nu omit să vorbească despre greutățile ivite în acest început, greutăți legate mai ales de implicațiile organizatorice, de formele de colaborare cu comitetele de întreprindere, de participarea materială a organelor de stat și sindicale la întreținerea bibliotecilor.

Oricum, experiența întreprinsă în acest domeniu, atît în Uniunea Sovietică cît și în alte state, preocupările pentru raționalizarea rețelei bibliotecilor publice — și poate nu numai a celor publice — de care aminteam la început, ne interesează în mod deosebit, date fiind propriile noastre preocupări în acest sens.

PENTRU anii 1960—1967, datele statistice relevă realizări de seamă în dezvoltarea rețelei de biblioteci publice din R.S.F.S. Rusă. Numărul cititorilor a crescut cu peste 11 milioane (aproximativ 30%) față de anii precedenți, fiind atrase la lectură patru cincimi din totalul familiilor de la orașe și nouă zecimi din familiile de la sate. Colecțiile de publicații s-au îmbogățit cu 189 milioane de exemplare, iar numărul clădirilor noi, destinate bibliotecilor publice, se ridică la 10 000. 23 de biblioteci regionale (totalizînd un fond de 14 milioane de cărți) au primit localuri noi.

ÎN 1966, au fost organizate, pentru prima dată în Etiopia, cursuri de perfecționare a bibliotecarilor. Cursurile, diferențiate pentru bibliotecari și pentru ajutori de bibliotecari, au fost ținute la Universitatea „Haile Selassie I”.

LA 20—21 septembrie 1966, la Viena, în localul Bibliotecii Naționale a Austriei, a avut loc o conferință internațională, inițiată de Biblioteca Congresului din Washington. Între reprezentanții Bibliotecii Congresului și delegațiile de bibliotecari din Austria, Bulgaria, Cehoslovacia, Iugoslavia, Polonia, România și Ungaria au avut loc discuții în problema colaborării internaționale în domeniul catalogării și al achizițiilor de publicații. Prezentînd programul de participare la această colaborare (Shared cataloging and acquisition program), Biblioteca din Washington a propus bibliotecilor naționale, care se ocupă cu întocmirea bibliografiilor naționale, să-i pună la dispoziție fișe de catalog ale cărților din producția editorială curentă a fiecărei țări, pentru informare în vederea achizițiilor și pentru organizarea cataloagelor sale.

INUNDAȚIILE din luna noiembrie a anului trecut, datorate ploilor torențiale și revărsării fluviului Arno, au avut urmări dezastruoase asupra colecțiilor de publicații ale bibliotecilor din Florența. Numai la Biblioteca Națională, numărul cărților care nu au putut fi salvate se ridică la 1.200 000 de volume.





## Vasile Pârvan

(1882-1927)

Personalitate complexă și multilaterală, Vasile Pârvan reprezintă din multe puncte de vedere întruchiparea uneia dintre cele mai fervente activități științifice, filozofice și sociale pe care le-a dat generația de la începutul secolului nostru. Acumulând de la marii săi înaintași — N. Iorga, D. Onciul, I. Bogdan, I. Bianu și alții — o bogată experiență științifică și o metodă de cercetare, grație căreia Universitatea din București se situase pe plan internațional drept un mare centru al istoriografiei moderne, Vasile Pârvan a adăugat capitole noi de cercetare, prin care știința românească a făcut un mare pas înainte. Pregătirea lui de specialitate în domeniul antichității, începută la București, a fost continuată la Jena și mai ales la Berlin, unde a putut urmări îndeaproape cursurile și seminariile unor corifei ai acestei discipline.

Setea lui nestinsă de cultură l-a îndemnat însă încă din fragedă tinerețe să-și lărgască neconținut orizontul preocupărilor. Studiile de epigrafie latină și greacă, cu ajutorul căroră a putut realiza prima sa lucrare de valoare internațională *Die Nationalität der Kaufleute im Römischen Kaiserreiche*, au fost urmate, la întoarcerea sa în țară, de o seamă de lucrări închinată istoriei vechi a patriei noastre: *Contribuții epigrafice la istoria creștinismului daco-roman*

(București, 1911), *Cetatea Tropaeum* (București, 1912) și altele.

Înainte însă de plecarea sa în străinătate, ca elev favorit al marilor istorici români, V. Pârvan a studiat și publicat unele contribuții de o importanță, pe drept cuvânt subliniată, din domeniul istoriei evului mediu românesc: *Insemnări de pe manuscrise vechi* (1903), *Alexândrel Vodă și Bogdan Vodă, Șapte ani din istoria Moldovei*, 1449—1455, publicată la București în 1904, *Un vechi monument de limbă și literatură românească (1639—1668)*, publicată la București în 1904, *Relațiile lui Ștefan cel Mare cu Ungaria*, București 1905 și altele. Deși aceste lucrări din tinerețe, ca și numeroasele note bibliografice și dări de seamă critice, nu se legau direct de preocupările sale ulterioare de istoric al antichității, ele merită a reține atenția noastră atât pentru metoda științifică, pentru cunoașterea temeinică a izvoarelor, pentru spiritul critic de care dădea tinărul autor dovadă, cât și pentru nețârmurita lui dragoste pentru trecutul de luptă și de suferință al poporului român. Corespondența lui V. Pârvan cu I. Bianu, care l-a și numit în iulie 1903 funcționar la biblioteca Academiei Române, dovedește respectul lui imens pentru carte, pentru manuscrise, pentru bibliotecă, pentru această muncă migăloasă, fără de care cercetătorii n-ar



fi putut — și nu vor putea — elabora niciodată lucrări bine documentate și întemeiate.

Pasiunea de cărturar a lui Vasile Pârvan l-a îndemnat să se ocupe și de reorganizarea și dezvoltarea bibliotecii de istorie veche a Universității din București, căzută, parțial, pradă incendiilor provocate de bombardamentele din aprilie 1944. Biblioteca Școlii Române din Roma, înaltă instituție de cultură, pe care el a organizat-o, dovedește aceeași grijă și aceeași pasiune de cărturar. Toate aceste elemente vor apare cu prisosință de-a lungul întregii sale cariere de om de știință, de profesor admirat și iubit de elevii săi, de gânditor și chiar de om politic. Sînt în opera lui Pârvan pagini patetice, care dovedesc *alegerea* conștiință a poziției sale politice și ideologice, alături de masele împilate și nedreptățite de clasele exploatare și de instrumentele lor, instituțiile statului. Un exemplu în acest sens este discursul de recepție rostit de Vasile Pârvan la Academie în 1914, în legătură cu predecesorul său, Const. Erbiceanu: „Gîndul că și astăzi încă se face sistematic educația unei clase spre a stăpîni și a împila, pentru a avea cît mai multă bucurie în viață și educația altei clase spre a fi supusă, umilită, răbdătoare și harnică, pentru a da cît mai mult material brut de plăcere și desfătarea stăpînilor, — jalnică fărîmare a sufletelor de copii din popor în gîndul de a fi veșnic servi, urîta slăbire a sufletelor de copii din clasa de sus în gîndul de a fi veșnic stăpîni, lipsa de oameni liberi, conștiinței de egalitatea deplină între ei, cu suflet întreg, senin, drept și frumos, — această mare durere a neamului nostru nu i-a fost un chin celui plecat dintre noi”.

Sarcinile științifice ale lui V. Pârvan, ajuns foarte de tînr profesor la Universitatea din București (1909), director al Muzeului Național de Antichități (1910), membru al Academiei Române (1913), la numai 31 de ani, s-au acumulat din ce în ce mai mult. Pe lîngă lucrările publicate în această vreme — *M. Aurelius Verus Caesar* și *L. Aurelius Commodus* (București, 1909), V. Pârvan a început marea sa activitate de arheolog de teren, punînd bazele școlii românești de arheologie, care s-a impus repede pe plan internațional și ale cărei roade se constată și astăzi, grație numeroșilor săi elevi și colaboratori. Au în-

ceput, astfel, în 1912, săpăturile de la Ulmetum iar, din 1914, marile campanii de la Histria. Puține centre urbane de pe coasta de apus a Mării Negre au putut fi cercetate atît de bine ca Histria. Marile ziduri ale cetății, clădirile interioare, piețele și străzile publice, ca și numeroasele documente epigrafice, au îmbogățit în chip neobișnuit cunoștințele noastre despre trecutul acestui bogat „muzeu” care este Dobrogea.

După primul război mondial, au început mari lucrări destinate să scoată la lumină documente fără de care istoria veche a României n-ar fi putut fi scrisă.

Rolul de a stabili un program unitar de lucru pentru România întregită de după război în domeniul istoriei vechi și a arheologiei revenea, a doua zi după încheierea păcii, în chip firesc aceluia care, în atît de scurtă vreme, se impusese în țara noastră ca singură autoritate în acest domeniu. În Transilvania trebuiau continuată și amplificate sondajele începute cu mult înainte războiului în marele centru roman de la Ulpia Traiana, precum și în marile centre de la Grădiștea Muncelului. Problema culturii romane și mai ales aceea a poporului dac se putea pune de-abia acum pentru prima oară pe baze noi și unitare. La sud de Carpați trebuiau începute cercetări în așezările dacice de pe valea marilor riuri; în Dobrogea sosise momentul cercetării limesului dunărean. Trebuiau create condiții firești pentru publicarea noilor rezultate ale muncii arheologice, trebuiau formate noi cadre de specialiști pe măsura lărgirii considerabile a orizontului acestor cercetări, trebuiau puse bazele unei mai bune organizări a muzeelor provinciale. Pârvan nu a reușit, desigur, să rezolve toate aceste probleme și nu a reușit să convingă forurile conducătoare de necesitatea înființării unui Institut de Arheologie ca for tutelar al unei activități științifice ce trebuia nu numai să contribuie pe acest plan la adevărata unire a tuturor românilor într-o singură țară, dar și să asigure o dezvoltare tot mai amplă și tot mai unitară culturii românești, în cele patru colțuri ale României.

El însuși va aduna cu pasiune, cu febrilitate, în ultimii ani ai vieții sale, documentația pentru marea sinteză a istoriei vechi a patriei noastre, *Getica*, publicată în 1926.



Nu este aici locul de a analiza, fie în trecut, elementele argumentării, concluziile care s-au dovedit valabile sau acele elemente care n-au rezistat criticii istorice din *Getica* lui Pârvan. Nu este de asemenea locul să stăruim asupra acelor elemente sau capitole din lucrarea sa, pe care autorul cu siguranță le-ar fi retopit măcar într-o nouă formulare, dacă nu chiar într-una cu totul deosebită. Cercetările arheologice efectuate în țara noastră sub impulsul puternic al acestui întemeietor de școală, lărgirea considerabilă a cunoștințelor noastre dincolo de primul mileniu i.e.n. și după primul veac al e.n., interpretarea nouă, pornind de la principiile materialismului dialectic și istoric, au făcut desigur anacronice unele din argumentele sale, sau, chiar și mai mult, au impus alte concluzii decât acelea la care credea că poate ajunge V. Pârvan.

Considerată însă din punctul de vedere al orizontului pe care l-a deschis și din punctul de vedere al lucrărilor și cercetărilor pe care le-a generat, sinteza istorică realizată de Vasile Pârvan și-a îndeplinit misiunea, pe care autorul însuși a voit să i-o dea. În condițiile informației de care dispunea la acea vreme Vasile Pârvan și ale pregătirii sale de istoric și arheolog, această sinteză a fost și va rămâne un monument al culturii românești.

În scurta lui viață, curmată prematur la 45 de ani, V. Pârvan și-a dăruit o parte din talentul său și unor lucrări de caracter filozofic și general istoric ca *Memoriale* și *Idei și forme istorice*.

Stilul în care au fost scrise aceste lucrări le conferă o frumusețe rind pe rind gravă și avîntată, ce merge de la căldura reținută din discursul său de recepție la Academia Română — *In Memoriam Constantinii Erbiceanu* — la formele melodice și solemne din „cîntecul de jale” și din „cîntecul de biruință” în amintirea camarazilor căzuți în război — *Rosalia* — sau din *Inchinare împăratului Traian la XVIII veacuri de la moarte* — *Parentalia*. Sint pagini demne de a figura în orice antologie.

Astăzi la 40 de ani de la dispariția lui, putem încera să considerăm contribuția lui Vasile Pârvan în cadrul evoluției gândirii românești. Moștenirea sa istorică și culturală trebuie a fi permanent valorificată deoarece

setea lui de a cunoaște a depășit, în fond, limitele pe care el singur le pune cunoașterii istorice; sentimentul datoriei și tenacitatea de cercetător au dus cu un pas mai înainte cercetările românești din domeniul istoriei vechi a patriei noastre.

Faptul de a fi pus pe primul plan al atenției istoricilor noștri istoria și cultura populației dace autohtone, pregătind astfel calea spre singura înțelegere justă și complexă a acestui factor atât de important în trecutul țării noastre; dragostea sa fierbinte de patrie și sentimentul de adîncă înțelegere pentru cei mulți și obidiți, toate aceste lumini depășesc cu mult umbrele, adeseori izvorite din marea singurătată a vieții lui V. Pârvan. Nu ar fi drept să încheiem aceste rînduri dedicate memoriei sale fără a aminti acel crez fierbinte al lui V. Pârvan pentru muncă: „Să muncim în libertate, să creăm în libertate, e să cîntăm vieții cel mai frumos imn pe care l-ar putea suflatul nostru cuprinde în adîncurile lui. Munca e ritmul vieții. Ea dă, ca și libertatea, tărie și frumusețe și caracter propriu ființei noastre. Ea aprinde în noi lumina aceea cerească de care se luminează toți cei mai slabi în jurul nostru și care recunoscători înconjură cu iubirea lor lumina mai puternică a sufletului nostru. Iar de multa muncă a milioanelor de lucrători harnici, luminează omenirea ca soarele în amiază. Și ritmului etern în care poartă luminile infinite în cosmos îi stă, în mîrginirea lui, cu vrednicie alături, ritmul veșnic în care umanitatea își trece sîrguința ei luminoasă de la veac la veac și de la mileniu la mileniu”.

Pentru tot ceea ce a făcut bun, pentru abnegația vieții sale dedicată muncii științifice, pentru valoarea etică a exemplului său, ce atîrnă în balanța noastră mult mai mult decît umbra neîncrederii sale în lumea ce o știa nedreaptă, dar nu știa cum se poate îndrepta, cultura românească îi va păstra o datorie de grațitudine.

Acad. Em. CONDURACHI



La începutul lunii aprilie a.c., a apărut numărul 1/1967 al buletinului metodic și bibliografic *Cartea*, editat trimestrial de Biblioteca regională Dobrogea. Buletinul cuprinde materiale de analiză a activității bibliotecilor din regiune (*Mai multă preocupare pentru ridicarea nivelului muncii în bibliotecile din regiunea Dobrogea*, p. 1—15; *Despre munca metodică a Bibliotecii raionale Tulcea*, p. 16—22; *Organizarea muncii metodice la Biblioteca raională Negru Vodă*, p. 23—29; *Activitatea Bibliotecii comunale Nicolae Bălcescu*, p. 30—34), materiale metodice (*Recuperarea fondului de publicații*, p. 34—36; *Evidența periodicelor*, p. 37—40) și o lucrare bibliografică — *Calendarul muncilor agricole. Aprilie, mai, iunie* (p. 41—53). În analiza activității bibliotecilor din întreaga regiune, cu care se deschide buletinul, sînt consemnate atît realizările obținute în 1966, cît și scăderile înregistrate, cu cauzele lor obiective și subiective. Prezentarea muncii metodice desfășurate de către Biblioteca raională Tulcea aduce, prin exemplul practicii acestei unități, oitewa indicații folositoare, referitoare la îndrumarea bibliotecilor de pe cuprinsul raionului. Același lucru intenționează să realizeze și expunerea asupra organizării muncii metodice la Biblioteca raională Negru Vodă (se înregistrează, însă, o înșiruire prea largă a sarcinilor fiecărui salariat al Bibliotecii raionale). Date interesante prin prisma soluțiilor concrete de îmbunătățire a unor aspecte ale muncii oferă analiza activității pe anul 1966 a bibliotecii din comuna Nicolae Bălcescu (raionul Medgidia). În cele două materiale metodice, sînt consemnate indicațiile date de Biblioteca regională în privința recuperării fondului de publicații și evidenței periodicelor. În privința recuperării imprumuturilor nerestituite, găsim foarte interesantă metoda adresării în scris către instituțiile sau întreprinderile în care lucrează cititorii restanțieri. Cuprinzînd patru secțiuni (*Cultura plantelor de cîmp, Viticultura, Pomicultura, Legumicultura*), *Calendarul muncilor agricole*, care încheie buletinul, aduce recomandări bibliografice pentru lectura literaturii agricole consacrate lucrărilor de sezon.

Grig V.

Domokos Sámuel. *Bibliografia maghiară a literaturii române. 1831—1960 (1961—1965)*. (A román irodalom magyar bibliografiája). Buc., Editura pentru literatură, 1966. 911 p.

Lucrarea de față, întocmită de Domokos Sámuel, conferențiar de literatură română la Universitatea din Budapesta, și tipărită la București de către Editura pentru literatură, se numără printre realizările bibliografice de seamă ale anului 1966. Impresionantă prin volumul și prin conținutul său, lucrarea constituie o sinteză a relațiilor literare dintre poporul român și poporul maghiar.

Bibliografia oferă, „la mai mult de un secol de la apariția primei culegeri de poezii populare române” traduse în limba maghiară, o viziune de ansamblu asupra relațiilor dintre cele două literaturi și asupra tezaurului de valori literare traduse, manifestate în tălmăciri, în prelucrările literare și în relațiile personale dintre scriitori.

După cum arată autorul, în introducere, cartea este prima încercare de a întocmi o bibliografie cuprinzătoare a literaturii române în limba maghiară. Ea oglindește rezultatul cercetărilor științifice ale autorului, pe baza studiilor și analizelor publicate în ultimele decenii.

Lucrarea cuprinde, pe lîngă partea bibliografică propriu-zisă (p. 73—785), o prefață semnată de cunoscutul exeget al literaturii române, László Gáldi (p. 1—6), o introducere semnată de autor (p. 9—33), care prezintă istoricul desfășurării relațiilor literare româno-maghiare de-a lungul deceniilor. La paginile 65—72, se află un *Indreptar* referitor la tehnica întocmirii acestei bibliografii, precum și lista prescurtărilor folosite. Lucrarea se încheie cu: o *Anexă* (p. 786—822), care înregistrează cuprinsul celei mai recente antologii literare româno-maghiare (*Antologia literaturii române*, vol. 1—4); o listă a izvoarelor și a periodicelor consultate (p. 825—833); o postfață semnată de Kemény G. Gábor, consultant științific pentru sistematizarea bibliografiei (p. 835—848) și un indice de nume, cu trimiteri la pagină, întocmit de Bálint Lajos (p. 865—903). Prefața, introducerea, *Indreptarul* și postfața figurează în text alăturat maghiar-român.



Bibliografia propriu-zisă cuprinde două capitole mari: 1. *Literatura populară*, în care sînt consemnate antologiile, traduceri și materialele de referință apărute în publicații și în reviste de limbă maghiară; 2. *Literatură*, care grupează, la început, antologiile, lucrările de istorie literară, studiile referitoare la legăturile literare româno-maghiare, la diferite genuri literare; urmează, în ordinea alfabetică a numelor, bibliografia celor peste 440 de scriitori români, din opera cărora au apărut traduceri în limba maghiară. Caracterul exhaustiv al bibliografiei e ilustrat, de pildă, prin referințele bibliografice privitoare la Eminescu, care, singure, ocupă 40 de pagini.

În postfață, Kemény G. Gabor analizează, referindu-se la construcția lucrării, calea străbătută de bibliografia maghiară a literaturii române. El insistă asupra cauzelor specifice care au înlesnit pătrunderea literaturii române în Ungaria în secolele XIX—XX, pornind de la interesul pentru literatura populară și de la pătrunderea acesteia (traduceri, articole și studii); totodată semnaleză și apariția primelor antologii (la începutul secolului al XX-lea) și arată că premisele necesare întocmirii acestei bibliografii au fost create abia după anul 1947, cînd acad. Tamás Lajos, conducătorul Institutului de filologie română al Universității „Eötvös Lorand” din Budapesta, devine promotorul și consultantul științific al acestui gen de investigație bibliografică.

Sinteza bibliografică de față încearcă, pentru prima oară, să cuprindă și producțiile literare apărute în publicațiile periodice și realizează, după cum spune Kemény G. Gabor, „*forma modernă pentru bibliografia maghiară a literaturii române, a raportului și relațiilor reciproce*”. Cercetările viitoare vor aduce, desigur, unele completări bibliografiei lui Domokos Sámuel, dar micile lipsuri existente nu afectează cu nimic caracterul fundamental și importanța ei. Bibliografia de față constituie un *îndreptar* nu numai prin bogăția materialului, ci și prin stilul lucrării. Domokos Sámuel se dovedește a fi adeptul unei redactări clare și sinoptice, găsind soluții ingenioase în prezentarea subdiviziunilor și a orînduirii pe genuri a lucrărilor bibliografiate. Datorită modului de sistematizare a materialului, cercetătorul poate deduce cu precizie frecvența diferitelor genuri traduse și poate trage concluzii importante în vederea întocmirii în viitor a unor studii comparative.

Dorothea Sassu-Țimerman

FIȘIER

## Științe sociale

**Situația clasei muncitoare din România. 1914—1944.** Buc., Editura politică, 1966. 496 p.

Bazată pe un bogat material documentar, pe o analiză științifică a realităților social-economice ale țării, lucrarea înfățișează schimbările petrecute în structura clasei muncitoare, condițiile ei de muncă și de trai (salariul, asigurările sociale, șomajul etc.), gradul de exploatare a proletariatului și lupta acestuia sub conducerea Partidului Comunist Român împotriva tendinței de înrăutățire a condițiilor de muncă și de trai.

Lucrarea este de un real folos celor interesați în cunoașterea multitudinii fenomenelor și a datelor legate de situația clasei muncitoare din țara noastră în perioada dintre cele două războaie mondiale.

V. A.

**Badea, M., Ilincioiu, I. Răscoala țăranilor din România — 1907.** Buc., Editura politică, 1967. 152 p.

Principalele aspecte legate de problema agrară în România de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, filmul răscoalei și forțele sociale care au sprijinit pe țăranii răsculați și au înfierat crunta repre-



siune, iată, enumerate pe scurt, care sînt problemele tratate de către cei doi autori. Lucrarea oferă un material interesant, documentat celor care vor să cunoască mai în amănunt una din paginile glorioase de luptă ale poporului nostru.

Grăbceva Mitka. *Ogneana*. Buc., Editura politică, 1967. 472 p.

Într-un stil viu și colorat, autoarea, ea însăși participantă la evenimentele descrise, prezintă viața grea a muncitorilor din vechea Bulgaria, activitatea desfășurată de partidul comunist și tineretul comunist, acțiunile de luptă întreprinse în timpul războiului, luptele detașamentelor de partizani, care au culminat cu insurecția populară din 9 septembrie 1944.

Moczar, Mieczyslaw. *Culorile luptei*. Buc., Editura politică, 1967. 224 p.

Cotropirea Poloniei de către hitleriști a ridicat la luptă împotriva ocupantului întregul popor polonez. Organizîndu-se în cadrul Gărzii populare și, mai târziu, al Armatei populare, condusă de Partidul Muncitoresc Unit Polonez, oamenii muncii polonezi au participat cu arma în mîină la zdrobirea fascismului. Mișcarea de partizani, pe care autorul lucrării — actualmente membru al C.C. al P.M.U.P., ministru al afacerilor interne și președinte al „Uniunii luptătorilor pentru libertate și democrație” — o descrie cu căldură în cuprinsul cărții, ca unul care a participat nemijlocit la ea, este prezentată dinamic și emoționant. Diversele episoade relatează cu patetism lupta de rezistență a partizanilor care, neprecupețîndu-și viața, și-au dăruit forțele, în condițiile aspre ale războiului de guerilă, cauzei eliberării țării lor.

Eliberarea Parisului. Buc., Editura politică, 1967. 168 p.

Cartea evocă evenimentele legate de eliberarea Parisului de sub ocupația hitleristă în august 1944, văzute de foști luptători ai forțelor franceze din interior. Autorii cărții și-au propus să evite orice element de ficțiune: fiecare rînd se bazează pe mărturiile ale participanților la acțiunile de rezistență organizate în Parisul ocupat.

Klaus, Georg. *Cibernetica și societatea*. Buc., Editura politică, 1966. 488 p.

Studiile de matematică, fizică și filozofie ale prof. Georg Klaus, directorul Institutului de filozofie al Universității „Humboldt” din Berlin, explică, în bună măsură, preocupările sale față de analiza problemelor teoretice ale științelor naturii și ale activității sociale contemporane cu ajutorul metodelor și pe baza rezultatelor logicii matematice, ale semioticii generale și ale ciberneticii.

Într-o serie de domenii (științele tehnice, psihologie, medicină, biologie etc.), folosirea ciberneticii a fost încununată de succes. În legătură cu aceasta, este deosebit de interesant faptul că, în lucrarea sa, prof. Klaus nu pornește de la examinarea ideii dacă și în ce măsură pot fi utilizate metodele ciberneticii în sfera științelor sociale, ci de la aceea că aplicarea ciberneticii este necesară. „*Filozofia în general — spune Georg Klaus — și îndeosebi materialismul istoric, are neapărată nevoie de perfecționarea metodei sale.*”

*Cibernetica și societatea* constituie, în această lumină, o încercare de a studia, de pe poziții marxist-leniniste, condițiile filozofice, teoretice și metodologice generale în care pătrunderea ciberneticii în științele sociale devine posibilă.

Faptul că cibernetica poate contribui la modelarea conștiinței a unui sistem social stabil prin însăși natura sa, cum este socialismul, îi apare autorului ca deosebit de important, cu atît mai mult cu cît ea poate fi considerată un instrument eficient al planificării socialiste, al organizării economiei naționale și a raporturilor sociale.

Concluzia celor trei capitole ale lucrării (*Metoda ciberneticii și aplicarea ei la societate, Considerații filozofice cu privire la raportul dintre cibernetică și economia politică și Cibernetica, gnoseologia și societatea*) este că



filozofia marxistă și cibernetica sînt strîns legate între ele prin obiect, atît din punct de vedere categorial, gnoseologic, cît și din punctul de vedere al aplicării în tehnică și la societate.

*Cibernetica și societatea* se adresează, în principiu, unui public larg. Înțelegerea cărții nu presupune cunoștințe prealabile de matematică superioară sau de cibernetică. Expunerea este simplă, accesibilă, argumentarea înviorată, adesea, cu confruntări polemice spirituale.

C. S.

#### Tudor Arghezi : Volume de proză \*).

În fruntea primului său volum de versuri *Cuvinte potrivite* în crezul poetic *Testament*, Tudor Arghezi a scris: „Veninul strîns l-am preschîmbat în miere / Lăsînd întreaga, dulcea lui putere / Am luat ocară și torcînd ușure / Am pus-o cînd să-mbie, cînd să-njure“. Aceste cuvinte care vesteau noi modalități literare, o mare îmbogățire a imaginii artistice se potrivesc la fel de bine liricii ca și prozei satirice. Tudor Arghezi, cu deosebire sensibil la ceea ce constituia „veninul și ocară“ unei societăți inegalitare a reușit să le înfățișeze cu o forță nemaîntîlnită în literatura noastră. Încă din tinerețe, neconformistul își alege ca formă de protest pamfletul, cu care va veșteji rînd pe rînd instituțiile statului burghez.

Pamfletul se statornicise în perioada dintre cele două războaie în presa politică și beletristică avînd reprezentanți străluciți ca N. D. Cocea sau N. Iorga. Dar caracterul pamfletului arghegian se leagă mai curînd direct de tradițiile majore heliadiste și eminesciene. Ca și la marele poet romantic, transferul de mijloace satirice de la proză la poezie și invers se observă neîncetat. Heliade Rădulescu și apoi Eminescu și urmașul său Vlahuță, pionieri în arta polemicii jurnalistice, se concentrează în special asupra „profilurilor“ de „paraziți“ contemporani. Și în opera satirică arghegiană predomină portretul, atît în poezie cît și în proză. În special în aceasta din urmă, multitudinea de portrete formează populația furnicar a unei lumi diabolice. Într-adevăr una din trăsăturile principale ale pamfletului arghegian este descrierea unor universuri de infern, contrare naturii umane prin întreaga lor alcătuire — viața eclesiastică din *Icoane de lemn* sau închisoarea din *Poarta neagră* sînt asemenea lumii închise, unde iese la suprafață și devine firesc tot ceea ce constituie reversul omenescului. Dar pătrunderea în situațiile extreme și redarea lor nu se raportează numai la aspectele izolate ale vieții burghezo-moșierești, ci se leagă mereu de întregul sistem pe care, radicalizat și fără mască, îl transpune de fapt. Deținutul din *Poarta neagră* aspiră la libertatea de dincolo de zidul temniței. Această libertate este însă o iluzie. „Citeodată, prin deschizătura porții mari, se zărește drumul: o căruță cu un oiine după ce trece la vale. Ai voi să fii țaranul cu căciulă, din paiele căruței și ai atunci impresia că țaranul e liber, că nu-l păzește nici un zăvor, că nu-l mărginește nici un zid și nici un gardian și numai pe la toacă, atunci cînd începe numărătoarea, îți aduci aminte că zidurile lui se văd numai din cînd în cînd“ (*Boierii*). Așadar aceste locuri de claustrare voită sau impusă reproduc structura societății burgheze, monstruoasă tocmai fiindcă nu mai poartă vîlul pseudo-democrației. Stabiliment de reeducare, închisoarea reglează diferitele regimuri de trai ale deținuților nu după gradul de culpabilitate, ci după obișnuitele legi ale societății capitaliste, după puterea de cumpărare a banului. „Boierii“, cum îi numește Arghezi, trăiesc bine și-și găsesc slujitori și în cadrele administrației și printre deținuți. Iar ceilalți ispășesc mai cumplit decît păcatele reale, groaznica vină de a fi săraci. Impresionantă prin împletirea de disperare și demnităte este scena din *Oasele*. Unul din „boieri“, care obișnuia să hrănească din resturile prînzului său cinii, asistă la lupta pentru un os între un dulău și un deținut înfometat. Autorul subliniază „El putea să ceară, printre zăbrele, o bucată de pîine și friptură — dar a preferat să-și merite mîncarea și să fie mușcat“ (*Oasele*). Filantropicul

\* Arghezi, Tudor. *Scrieri*. Vol. 14. Proze. Buc., Editura pentru literatură, 1967. 216 p.  
Arghezi, Tudor. *Scrieri*. Vol. 15. Proze. Buc., Editura pentru literatură, 1967. 308 p.



donator al oaselor filozofează, prețuind, bineînțeles, ciinele plin de grațitudine care știe să lingă mîna „miloasă”. Corupția, prințind ca într-o pinză de păianjen toată inchiisoarea, șterge granițele între nevinovați și culpabili și transformă acest univers infernal, prin consecințele lui dezastruoase și prin maxima mizerie și promiscuitate, în eterna luptă între victorioși și înfrinți, între dezarmați și „descurcăriți”. Cererile de mită ale gardienilor și administrației se prezintă sub toate formele de la cele mai ocolite pînă la cele mai străvezii. Operația se cheamă „a mișca din urechi” și domină viața deținuțului, conform posibilităților sale, de la început pînă la sfîrșit. Sarcasmul autorului față de „morala administrației” inchișorii se mpletește cu dramatismul cu care zugrăvește viața deținuților. Este descrisă în amănunțime groaznica soartă a pușcărișilor, ținuți în condiții mai mult decît inumane. Bătuți pînă la inebunire înainte încă de a li se fi stabilit culpabilitatea, ca în *O fată plînge*, mișcîndu-se, în zdrențe, prin noroi, ca în *Un prevenit contabil* sau în *Femei*, mașinăria infernală și absurdă tinde să-i transforme în animale fricoase ce știu de bici. Prozatorul cuprinde, compasionat, în inima lui, această biată umanitate schingiuită, indicînd nu o dată condițiile care i-au împins aici pe condamnați. *Poarta neagră* ca și titlul unei poezii din *Cuvinte potrivite*, *Poarta cernită*, este, de fapt, trecerea spre moarte, înrudită cu *Casa morților*. Vama pe care o au de plătit cei ce ispășesc o crimă, „un furt sau un vis”, este infernală. Dar pînă și în acest loc al degradării umane, obișnute prin toate mijloacele, Argezi descoperă scînteia de lumină, dovedind că există posibilitatea de recuperare. De-un lirism gingaș și sobru, *Hoțul și vrabia* ne apare ca un moment aproape simbolic. Așa cum arăta D. Micu în lucrarea sa *Opera lui Tudor Argezi*, „fără să aibă conștiința ratării și fiind lipsiți de acea mindrie, de acel curaj sfidător, de acea sete de altceva care însoțește de multe ori revoltele infructuoase ale vagabonzilor gorkieni, declarații din *Poarta neagră* se dovedesc încă în posesia unor valori umane de netăgăduit”. În marasmul de nedescris al detențiunii, înfîlnindu-i pe deținuții politici socialiști, Argezi, ca și Slavici în *Inchișoriile mele*, este pătruns de admirație față de atitudinea acestora, consemnînd-o viguros. În *Scenă la Jilava* și în *O revoluție ratată*, scoate în evidență forța reprezentată de socialiști prin panica pe care cîntarea pașnică a *Internaționalei* sau chiar zvonul unei viitoare manifestații le stîrnesc în rîndurile reprezentanților statului burghez. În ediția de *Scriseri*, vol. 13, sint reproduce, alături de *Procesul socialiștilor din Poarta Neagră*, și două articole din *Hiena* (1920) menite să completeze exprimarea simpatiei lui Argezi față de mișcarea socialistă din acea perioadă. Fără a deveni militantă, arta pamfletară argheziană din *Poarta neagră* constituie un act de acuzare zguduitor al societății capitaliste pătrunzînd adesea pînă la rădăcinile răului cărui scriitorul îi opune credința nestrămutată în capacitatea de redresare și rezistență umană. Și în *Icoane de lemn*, incisivitatea satirică este deosebit de mare. Străfulgerările de lumină din *Poarta neagră* dispar aproape cu totul lăsînd să se deseneze pe fondul de smoală doar uriașe caricaturi. Faptele comportă o succesiune de carnaval. În studiul său despre Tudor Argezi, Pompiliu Constantinescu remarcă: „Adevărate bufonerie, în imagini suprapuse, tipurile din pamfletul arghezian au ceva din păpușile monstruoase, care desfășează privirile într-un cortegiu carnavalesc”. Cunoșcător al vieții religioase, Argezi se indignează că, sub masca lor de cuvioșie, slujitorii bisericii dovedesc egoism și sete de parvenire, satisfăcîndu-și pofta josnice. Creangă și Hogaș satirizaseră înainte lăcomia, imoralitatea și ipocrizia din tagma călugărească. Contemporan cu Argezi, Damian Stănoiu va consacra cea mai mare parte a operei sale reconstituirii vieții monahale în deplină cunoștință de cauză. Dar nicăieri ca în *Icoane de lemn*, trăsăturile înfierate sau ridiculizate nu au acea concretețe, acea materialitate care, prin exagerarea caricaturală, rămîn adînc întipărite minții și simțurilor.

Ca și în *Poarta neagră*, Argezi urmărește în *Icoane de lemn* raporturile bisericii cu societatea burgheză pe care o reprezintă. Scriitorul insistă, în special, asupra rolului de instrument politic al bisericii. Pentru locul său de Primat, Mitropolitul se arată cea mai supusă unealtă a puternicilor zilei. În *Regele Carol* se dezvăluie farsa alegerii capului bisericii care decurge în același



fel ca și întreaga comedie electorală burgheză. „Sinodul nu alege, nu votează, se adună. (...) Partidul de la putere cere candidatul lui și Regele i-l dă bucuros”. Cu o mare cruditate de limbaj, Argezi definește, în consecință, gradul de slugărnicie al Mitropolitului: „Mitropolitul nu stă înaintea Regelui fără tremur și fără umezeala rufăriei, dacă nu-i dă o dovadă imediată de servilism, care îi pune sufletul la loc”. Pentru a urca treptele ierarhiei, aici mai mult poate ca în altă parte, lipsa de scrupule e totală. Delațiunea ajungând până la scrisoarea anonimă devine procedeu obișnuit (*Timpul Mitropolitului Iosif*). Valoarea critică a *Icoanelor de lemn* este cu atât mai mare cu cât cartea apare în 1929, cînd, așa cum ne arată autorul, într-o „predoslovie” lămuritoare a ultimei ediții, „băteau tobele unui fals ortodoxism politic” care nu peste mulți ani se va transforma în scutul organizațiilor fasciste.

Dacă diatriba din *Poarta neagră* și *Icoane de lemn* se plasează în granițele realității contemporane, prezentate nemijlocit cu *Tabletele din țara de Kutu*, pamfletul ia un caracter fabulos de tipul utopist swiftian. Firește transpunerea pe planul unui îndepărtat tărîm conferă criticii o mai mare violență și libertate, neîmpiedecată de susceptibilitățile celor vizați direct. Procedoul, cunoscut din opera lui Voltaire și Montesquieu, fusese utilizat și de Caragiale în tinerețe. În *Cronica fantastică*, autorul *Scrisorii pierdute* ne plimbă prin trista patrie a Sinecorzilor care seamănă ca două picături de apă cu România burghezo-moșierească. La descrierea Țării de Kutu, Argezi lasă fantezia să țîșnească în fîntini arteziene. Cum observa G. Călinescu „poetul se instalează, complăcîndu-se, în fantasticul grotesc, determinîndu-și o biologie, o psihologie, o filologie și o politică extravagant noi, admisibile în sine”. Dorința autorului de a îndica tocmai absurdul, aberantul din întocmirea socială existentă se realizează astfel. În construirea situațiilor și tipurilor autorul nu pierde din vedere temelia realității de la care pornește și pe care vrea s-o surpe. Impozitele mărite prin înmulțirea cu numărul copiilor redau criteriile fără justificare pe baza cărora era jecmănită populația, în acea perioadă. Semidoctismul patriotard și demagogic al pseudo-intelectualului, pus în funcții înalte, se desprinde din portretul rectorului Mya Lak.

Univers fantezist și absurd, țara de Kutu subsumînd aspectele diverse ale pamfletului arghezian, constituie o demascăre cuprinzătoare și complexă a regimului burghez. Viziunile cosmice, luciditatea pătrunzătoare, lirismul gîngăș și sarcasmul converg în proza lui Tudor Argezi ca și în versul său pentru a ne da o imagine esențială și inedită a vieții.

Sanda Radian

Eroica (1877). Buc., Editura pentru literatură, 1967. 224 p.

Cucerirea independenței poporului român în 1877 a constituit unul din principalele momente în evoluția istorică a țării noastre, rezultat al unui îndelungat proces social, incununare a mai multor sute de ani de lupte îndrăgite pentru înlăturarea jugului puterii otomane.

În epocalul său discurs, din 9 mai 1877, Mihail Kogălniceanu se exprima ca un adevărat bărbat de stat, curajos, demn, pe măsura cerințelor istoriei patriei sale: „Camera și Senatul au recunoscut că suntem dezlegați de legăturile noastre cu înalta Poartă... suntem independenți; suntem națiune de sine stătătoare...”

Combătînd o serie de opinii eronate, exprimate în Parlamentul de la Londra, privitoare la vasalitatea României față de Turcia, Mihail Kogălniceanu afirma cu tărie, în aplauzele furtunoase ale Senatului, mărețele cuvinte pătrunse de un fierbinte patriotism: „Noi n-am fost vasali. Sultanul n-a fost suzeranul nostru. Însă era ceva: erau niște legături sui generis, niște legături care erau slabe cînd românii erau tari; niște legături care erau tari cînd românii erau slabi”. Războiul din 1877, care abia se declarase, avea să dovedească lumii întregi că românii trăiau vremurile mărețe ale lui Mircea, Ștefan și Mihai.



Eroismul și jertfele care au urmat pentru cucerirea reală a independenței, prin înfringerea armată a puterii otomane, și-au avut rădăcinile în dragostea neștrămutată de patrie și pământul strămoșesc, în năzuința neclintită de libertate și de „neatîrnare” a poporului român.

„Din cîmp, de-acasă, de la plug / Plecat-am astă-vară / Ca să scăpăm de turci de jug / Sărmana, scumpa țară” — exclamă Vasile Alecsandri prin cuvintele lui Penes Curcanul. „Și luni trecut-au după luni” — continuă George Coșbuc, în *Trei, Doamne și toți trei* — „Ș-a fost de veste lumea plină, / Că steagul turcului se-nchină; / Și mindrii codrului păuni, / Românii-au isprăvit războiul, / Că s-au bătut nebuni. / Aceste versuri, alese dintr-un uriaș buchet de cîntece dedicate cuceririi independenței, au săpat pentru vece, în marmura timpului eroismul dorobanților, al roșiorilor și al călărașilor români care au purtat greul luptelor de la Grivița, Plevna, Rahova și Smîrdan. Participarea victorioasă a ostașilor noștri la războiul din 1877—1878, pe lângă verificarea concretă a capacității militare de luptă a proaspătului soldat român, spălînd cu onoarea singelui rușinea trecutului de 150 de ani de „molicione fanariotă”, cum avea s-o denumească Duiliu Zamfirescu în romanul *În război*, capătă și o adîncă semnificație morală: a ridicat conștiința națională, a creat tinerei națiuni române o stare de spirit optimistă, încrezătoare în forțele sale și în perspectiva întregirii teritoriului patriei. Într-o conferință ținută la 6 aprilie 1878, Alexandru Odobescu, venind parcă în sprijinul celor afirmate mai sus, spunea următoarele:

„Totuși, dacă dintr-o veridică și nemeșteșugită povestire va lăstări în mintea fiecăruia credința că în poporul românesc de rînd viază un simțămînt al dorințelor sale către țară și un inimos, avînt de războire la vreme de trebuință, pe care azi le resimțim deopotrivă cu dînsul clasele noastre mai culte, apoi vom fi cîștigat, deocîndată ațîta numat, — și băgați de seamă, domnilor, că aceasta este cea mai spornică sămînță de țară națională — vom fi cîștigat siguranța că putem trăi pe viitor cu o deplină încredere în virtuțile poporului nostru”.

Prin textele cuprinse în antologia de față, Editura pentru literatură transmite cititorului contemporan întregul patos al luptei înaintașilor noștri pentru independența națională a țării. Un omagiu adus împlinirii a 90 de ani de la cucerirea independenței.

Gh. Zaruțu

Fulga, Laurențiu. *Alexandra și Infernul*. Buc., Editura pentru literatură, 1966. 416 p.

Imaginile întunecate, scenele zguduitoare ale războiului — acest „iad pe pămînt” — s-au înlăunțuit nu o dată în hora morții în opera lui Laurențiu Fulga. Scriitorul este un perseverent evocator al celei de-a doua conflagrații mondiale pe care a zugrăvit-o pînă acum în *Eroica* (1956) și în *Steaua buneii Speranțe* (1963). Cu *Alexandra și Infernul* — lucrare care a primit recent premiul Uniunii Scriitorilor — se aprofundează investigația psihologică a omului aruncat în vîlvățile gheenei, smuls din desfășurarea firească a vieții și supus celei mai îngrozitoare, mai torturante realități.

Prezentarea războiului, merit să limpezească printr-o dramatică experiență conștiința intelectualului, a constituit una din temele majore ale literaturii noastre din trecut. Apostol Bologa din *Pădurea spinzuraților* de Liviu Rebreanu înțelege inumanitatea războiului cînd e obligat să lupte împotriva fraților lui. Ștefan Gheorghidiu, eroul lui Camil Petrescu din *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, își dă seama, după primele manevre de război, că nu se poate face abstracție de cei mulți, că nu se poate trăi doar pentru sine, iar în *Întunecare*, de Cezar Petrescu, Radu Comșa, care pentru o clipă fusese ademenit de o viață de huzur, după ce ajunge pe cîmpul de bătaie se solidarizează cu suferințele ostașilor, ale maselor de țărani îmbrăcați în haina militară.

Intemeindu-se pe aceste tradiții literare, romanul *Alexandra și Infernul* reia, în spirit contemporan, dialogul dintre om și conștiința sa în condițiile celui de-al doilea război mondial.



Conflictul cărții are un pronunțat caracter simbolic. Eroii, ca Filip, Toma, Tudor, reprezintă același tip de tânăr onest, în diferite faze de evoluție. Fiecare dintre ei trăiește cite un episod sîngeros, cele mai multe terminîndu-se cu moarte. În timpul încercărilor ei se agață toți, pe rînd, de prezența femeii iubite — nevestă, prietenă sau amantă — care întruchiează, de fapt, acel alter ego al dragostei și al fericirii dinaintea perioadei de groază. Această femeie simbolică, împletire de iluzii și amintiri, această femeie, mai mult nălucă decît ființă reală, poartă mereu același nume: Alexandra. La început, cînd Filip se zbate doar pentru a scăpa din încheștarea oribilă ca să se-ntoarcă la ai lui, fără a ține seama de nimeni și de nimic, soția sa Alexandra îl înșală, căci egoismul nu poate duce decît la dezamăgire, la sfișierea interioară, la izolare de ce ți-e mai drag, la imposibilitatea comunicării cu oamenii. Ulterior, are o aventură cu o fată care se cheamă tot Alexandra. Ei se despart după o noapte de iubire. Dar întîlnirea nu rămîne pentru Toma întîmplătoare. El o recheamă fierbinte pe Alexandra, iar ea, venind, îi dă puterea să reziste, să gîndească și să priceapă sensul evenimentelor. Pe locotenentul Cozia, a cărui văduvă este din nou o Alexandra, nevasta îl răzbună, urmărindu-i ca o remușcare vie pe călăii acestuia. Soție sau iubită, într-o serie de episoade, Alexandra, întruchipare a conștiinței, capătă, în cele din urmă, figura neprihănită a copilei, făptură gingașă și de o mare bunătațe. Pe cei doi ofițeri, pe oberlantul Johann și pe inamicul său, îi îngrijește deopotrivă pentru a-i vindeca de rănilile războiului și știe să-i rețină lîngă ea astfel încît dezlănțuirea unei noi catastrofe mondiale să nu mai poată avea loc vreodată. Datorită ei, ofițerii înțeleg că, de fapt, nu au ce să-și dispute și dacă vor porni iarăși atacul unul împotriva celuilalt o vor lovi pe Alexandra, interpusă între dușii, pe Alexandra, bunul cel mai de preț, pe care dacă o vor omori ei înșiși vor fi pierduți, pionii ai mașinii de război.

În *Alexandra și Infernul*, planul real și cel fantastic se îmbină într-o atmosferă de infinite obsesii și halucinații, în care visul izbăvitor și coșmarul, ce se petrece aevea, se leagă și se dezleagă neîncetat. Dar pentru eroul lui Laurențiu Fulga războiul nu are numai dimensiunile unui cataclism brăzdat de explozii, tranșee noroioase și masacre, de unde omul încearcă să se salveze. Mai mult ca oriunde, în acest iad se pune problema răspunderii, onestității și omeniei. Este un moment de supremă dezvăluire a caracterelor, de radicalizare a atitudinilor, de separare între bestie și ființă umană. Pe maiorul asasin, dar setos de glorie, care își sacrifică trupele pentru o ipotetică pradă de război și lichidează apoi martorii crimelor sale, Alexandra îl îngrozește însă nu-l mai poate transforma. El este definitiv pierdut, căci ea nu i-a aparținut și nici nu-i va aparține, o vede intangibilă și pedepsitoare și se teme de ea în calitate de soție, prietenă, iubită altora. Aceștia o au alături și nu mai sînt niciodată singuri și părăsiți, nici în suferință, nici în moarte. Ea le alină durerea, le ostiește spaima. Nu poți fi lîngă Alexandra fără a încerca să le arăți și celorlalți cit e de frumoasă, de luminoasă dar, mai ales, cit e de necesară prezența ei. Și astfel, în roman, procesul de transformare a conștiinței, pînă la lupta antimilitaristă deschisă se petrece la tot mai mulți oameni care se solidarizează în bătălia contra războiului, contra crimei și brutalității. Alexandra este călăuza care îi poartă, pe toți cei ce o urmează, dincolo de porțile infernului, spre umanitatea nemuritoare.

S. R.



1 IULIE — Se împlinesc 50 de ani de la moartea lui TITU MAIORESCU, critic literar, estetician și om politic român (n. 1840).

Maiorescu, Titu. *Critice*. Buc., Editura pentru literatură, 1966. LXXXI + 621 p.

5 IULIE — 110 ani de la nașterea CLAREI ZETKIN, militanță a mișcării muncitorești germane și internaționale (m. 1933).

11 IULIE — Ziua victoriei revoluției populare în Mongolia (1921). Formarea primului guvern popular.

12 IULIE — Se împlinesc 170 de ani de la moartea (1797) poetului român IENACHIȚA VĂCĂRESCU (n. 1740 sau 1742).

Poezii Văcărești. *Versuri alese*. Ediție îngrijită de Elena Piru. Cu o introducere de Al. Piru. Buc., Editura pentru literatură, 1961. 318 p.

Virgolici Teodor. *Primitii noștri poeți*. Culegere de versuri. Buc., E.S.P.L.A., 1954. 280 p. (Biblioteca pentru toți).

12 IULIE — 80 de ani de la moartea (1887) lui FLORIAN ARON, istoric român, propagator în Muntenia al ideilor Școlii ardelenne (n. 1805).

14 IULIE — Aniversarea revoluției burgheze din Franța (1789) — sărbătoarea națională a poporului francez.

16 IULIE — Se împlinesc 95 de ani de la nașterea (1872) lui DIMITRIE ANGHEL, poet, prozator și dramaturg român (m. 1914).

Anghel, Dimitrie. *În grădina*. (Poezii și proză). Buc., Editura tineretului, 1966. 272 p. (Biblioteca școlară).

19 IULIE — *Între 19 și 24 iulie 1965 au avut loc lucrările celui de-al IX-lea Congres al P.C.R.*

20 IULIE — 100 de ani de la nașterea chimistului român ȘTEFAN MI-NOVICI (m. 1935).

21 IULIE — 60 de ani de la moartea (1907) marelui pictor român NICOLAE GRIGORESCU (n. 1838).

Grigorescu, Nicolae. [Album]. Buc., Editura Meridiane, 1962. 32 p. cu ilustr.

Opreșcu, George. *Grigorescu, 1838—1907*. Buc., Editura Meridiane, 1963. 183 p. cu ilustr.

Opreșcu, George. *N. Grigorescu, 2 vol.* Buc., Editura Meridiane. Vol. 1 1961, 275 p.; Vol. 2 1962, 287 p.

22. IULIE — 105 ani de la nașterea (1862) lui ALEXANDRU IONESCU, militant în mișcarea muncitorească din România (m. 1929).

— Ziua eliberării Poloniei de sub jugul cotropitorilor fasciști (1944).

23 IULIE — 25 de ani de la asasinarea de către fasciști (1942) a poetului bulgar NICOLA VAPȚAROV (n. 1909).

Vaptarov, Nicolae Ionkov. *Poezii*. În românește de Victor Tulbure. Buc., Editura pentru literatură universală, 1962. 196 p.

— Ziua constructorului.

25 IULIE — 100 de ani de la apariția primului volum din monumentala operă a lui Karl Marx *Capitalul* (1867).

26 IULIE — În 1953 a început revoluția națională cubană.

4 AUGUST — 175 de ani de la nașterea (1792) poetului englez P. B. SHELLEY (m. 1822).

Shelley, Percy Bysshe. *Prometeu descătușat și alte poeme*. Traducere și prefață de Petre Solomon. Buc., Editura pentru literatură, 1965. 438 p. (Biblioteca pentru toți).

Grigorescu, Dan. *Shelley*. Buc., Editura tineretului, 1962. 304 p. (Colecția Oameni de seamă).

5 AUGUST — 72 de ani de la moartea lui FRIEDRICH ENGELS (1895) cel mai apropiat prieten și colaborator al lui Karl Marx.

6 AUGUST — Ziua marinei Republicii Socialiste România.

— Ziua minerului.

— 80 de ani de la moartea (1887) scriitorului român GEORGE CREȚEANU, militant pentru Unirea Principatelor (n. 1829).

13 AUGUST — 30 de ani de la moartea (1937) lui ALEXANDRU SAHIA, scriitor român, luptător pentru cauza clasei muncitoare (n. 1908).

Sahia, Alexandru. *Scrieri*. Buc., Editura pentru literatură, 1964. 216 p.

Sahia, Alexandru. *Uzina vie*. Ediția a II-a. Buc., Editura tineretului, 1964. 271 p.

Sahia, Alexandru. *Scrieri alese*. Buc., E.S.P.L.A., 1960. 432 p.

14 AUGUST — 100 de ani de la nașterea (1867) scriitorului englez JOHN GALSWORTHY, laureat al Premiului Nobel (m. 1933).

Galsworthy, John. *Comedia modernă*. 3 vol. Buc., Editura pentru literatură universală. 1963. Vol. 1. *Maimușa albă*. 319 p.; Vol. 2. *Lingura de argint*. 311 p.; vol. 3. *Cintecul lebedei*. 335 p.

Galsworthy, John. *Forsythe Saga*. 3 vol. Buc., Editura pentru literatură universală, 1963 [Vol. 1]. *Proprietarul*. 367 p.; [Vol. 2]. *Vara tirzie a unui Forsythe*. 360 p.; [Vol. 3]. *Deșteptare*. De închiriat. 322 p.



15 AUGUST — Ziua presei române.

17 AUGUST — Se împlinesc 50 de ani de la victoria raportată de trupele române asupra cotoptitorilor imperia-liști pe frontul de la Mărășești (1917).

20 AUGUST — 95 de ani de la moartea (1872) lui DIMITRIE BOLINTINEANU, poet român din generația de la 1848 (n. 1819).

Bolintineanu, Dimitrie. *Opere alese*. 2 vol. Buc., Editura pentru literatură, 1961. Vol. 1. Poezii, 392 p.; vol. 2. Proză, 603 p.

Bolintineanu, Dimitrie. *Legende istorice*. Buc., Editura tineretului, 1966. 39 p. cu ilustrații.

Bolintineanu, Dimitrie. *Legende istorice și alte poezii*. Buc., E.P.L., 1965. 410 p. (Biblioteca pentru toți).

Bolintineanu, Dimitrie. *Poezii*. Buc., Editura tineretului, 1963. 176 p. (Biblioteca școlară).

Păcurariu, D. Dimitrie Bolintineanu. Buc., E.P.L., 1962. 116 p.

21 AUGUST — Marea Adunare Națională a adoptat Constituția Republicii Socialiste Românie.

— 60 de ani de la nașterea (1907) scriitorului român PAVEL DAN (m. 1937).

22 AUGUST — 80 de ani de la moartea (1887) lui TIMOTEI CIPARIU, filolog și lingvist român, participant activ la revoluția din 1848 din Transilvania (n. 1805).

23 AUGUST — ZIUA ELIBERĂRII ROMÂNIEI DE SUB JUGUL FASCIST.

24 AUGUST — 95 de ani de la moartea (1872) lui AVRAM IANCU, conducător de frunte al revoluției de la 1848 din Transilvania, înflăcărat luptător pentru drepturile sociale și naționale ale poporului nostru (n. 1824).

Dragomir, Silviu. *Avram Iancu*. Buc., Editura științifică, 1965. 304 p.

Ursu, Horia. *Avram Iancu*. Buc., Editura tineretului, 1966. 256 p.

25 AUGUST — 100 de ani de la moartea (1867) lui MICHAEL FARADAY, fizician și chimist englez (n. 1791).

26 AUGUST — 60 de ani de la moartea (1907) lui B. P. HAȘDEU, lingvist, istoric și scriitor român (n. 1838).

— 60 de ani de la moartea (1907) lui IOSIF VULCAN, întemeietorul teatrului românesc în Transilvania și redactorul revistei „Familia” (n. 1841).

28 AUGUST — 50 de ani de la moartea (1917) scriitorului român CALISTRAT HOGAȘ (n. 1847).

Hogaș, Calistrat. *Pe drumuri de munte*. 2 vol. Buc., Editura tineretului, 1965 (Biblioteca școlară).

Hogaș, Calistrat. *În munții Neamțului*. Buc., Editura tineretului, 1961. 195 p.

29 AUGUST — 25 de ani de la asasinarea (1942) lui JUSTIN GEORGESCU, militant al Uniunii Tineretului Comunist (n. 1922).

30 AUGUST — 90 de ani de la cucerirea de către trupele române a rădăuței Grivița în timpul războiului pentru independența națională (1877).

31 AUGUST — 100 de ani de la moartea (1867) poetului francez CHARLES BAUDELAIRE (n. 1821).

4 SEPTEMBRIE — 25 de ani de la moartea (1942), scriitorului maghiar MORICZ ZSIGMOND (n. 1879).

6 SEPTEMBRIE — 150 de ani de la nașterea (1817) lui MIHAIL KOGALNICEANU, om politic, gânditor progresist și revoluționar, istoric, scriitor și orator român (m. 1891).

— Vezi: Revista bibliotecilor, 19, nr. 6, iun 1966, p. 382.

8 SEPTEMBRIE — 85 de ani de la nașterea (1882) lui DUMITRU MARINESCU, militant de seamă al mișcării muncitorești din România (m. 1916).

9 SEPTEMBRIE — Sărbătoarea națională a poporului bulgar. Ziua eliberării (1944).

13 SEPTEMBRIE — 375 de ani de la moartea (1592) lui MICHEL de MONTAIGNE, scriitor și gânditor umanist francez (n. 1533).

Montaigne, Michel de. *Eseuri*. Buc., Editura științifică, 1966. 528 p.

19 SEPTEMBRIE — 85 de ani de la nașterea (1882) scriitorului român ION AGIRBICEANU (m. 1962).

Agirbiceanu, Ion. *Opere*. 4 vol. Buc., Editura pentru literatură, 1962—1965. vol. 1. 1962. 402 p.; Vol. 2. 1962. 535 p.; Vol. 3. 1962. 507 p.; Vol. 4. 1964. 456 p.

Zaciu, Mircea. *Ion Agirbiceanu*. Buc., Editura pentru literatură, 1964. 184 p.

23 SEPTEMBRIE — 50 de ani de la nașterea (1917) lui OCSKO TE-REZA, militantă în mișcarea comunistă din România (m. 1940).



## CATALOGAREA (I)

### Catalogul de bibliotecă

#### 1. Generalități

Orice bibliotecă trebuie să prezinte, prin mijlocirea unui *catalog*, cărțile de care dispune, pentru a le face accesibile cititorilor și bibliotecarilor.

Prin *catalog* se înțelege o enumerare sau o listă de nume de persoane sau de obiecte, în genere de același fel, așezate în ordinea cuvintelor care le desemnează. Termenul provine din limba greacă (*katalogos* = listă).

*Catalogul de bibliotecă* este o enumerare sau o listă atotcuprinzătoare a cărților păstrate într-o bibliotecă (sau în mai multe biblioteci), alcătuită după un plan prestabilit, cu scopul de a face cunoscut fondul bibliotecii și de a înlesni găsirea cărților.

Alcătuirea catalogului de orice tip și formă, constând din: 1) descrierea cărților, 2) alegerea și clasarea fișelor, 3) redactarea și intercalarea fișelor divizionare etc. se numește *catalogare*.

Catalogarea este una din lucrările cele mai însemnate și mai pline de răspundere ale bibliotecii. Bibliotecarul în grija căruia intră alcătuirea catalogului își ia răspunderea de a prezenta fiecare carte cu valoarea ei exactă. El nu se mărginește la o simplă înregistrare a cărților, ci le interpretează pentru cititor, în așa fel încât acesta să le poată găsi fără mare greutate.

De aceea catalogul trebuie să se întemeieze pe principii științifice, să fie executat după reguli stricte și uniforme și să se dezvolte în ritm cu dezvoltarea bibliotecii.

Catalogul este un fel de călăuză, care îl deprinde pe cititor cu conținutul fondului și-l orientează în alegerea cărților. Adreșându-se catalogului, cititorul caută răspuns la următoarele întrebări principale: a) dacă biblioteca are o anumită carte? b) ce lucrări de un anumit autor și ce ediții ale unei anumite lucrări se găsesc în bibliotecă? c) ce cărți dintr-un anumit domeniu și despre un anumit subiect îi poate oferi biblioteca? d) unde se găsește cartea căutată? Mai mult încă, un catalog bine alcătuit satisface nu numai aceste solicitări, ci atrage atenția cititorului și asupra altor cărți, îndemnându-l să le citească.

Catalogul își dovedește utilitatea și în întreaga muncă de organizare a fondului și de propagandă a cărților. Bibliotecarul îl folosește larg în toate împrejurările activității sale, după cum vom arăta mai departe.

În fine, catalogul raționalizează și tehnica eliberării cărților. Datorită catalogului, majoritatea cititorilor cer numai cărțile pe care le are biblioteca, scutindu-l pe bibliotecar de a face cercetări inutile, ceea ce-i economisește timpul și accelerează procesul de eliberare a cărților.

#### 1.1 Tipurile de cataloage

Catalogul de bibliotecă trebuind să răspundă la mai multe întrebări, s-a diversificat în cataloage de mai multe tipuri. Ele se deosebesc între ele după:

1) *sistemul de grupare a materialului* (alfabetic, sistematic, pe subiecte etc.);

2) *caracterul fondurilor oglinăite* (întregul fond sau numai anumite părți ale acestuia);

3) *destinație* (cui se adresează).

Îată care sînt principalele tipuri de cataloage:

1.11 După *sistemul de grupare a materialului*, cele mai cunoscute și mai răspindite cataloage sînt:

a) *Catalogul alfabetic pe nume de autori și titluri de anonime* (sau, pe scurt, *Catalogul alfabetic*). Acest catalog grupează descrierile cărților, indiferent de conținutul acestora, în ordinea alfabetică generală a numelor autorilor (personală și colectivă) și a titlurilor pentru cărțile anonime.



În catalogul alfabetic ordinea descrierilor este următoarea :

Alecsandri, Vasile. *Opere*.

Alexandrescu, Grigore M. *Poezii*.

Asociația geologică-balcanică. Congres. Al 5-lea. București. 1961. *Lucrări*.

Bălcescu, Nicolae. *Opere*.

Caragiale, Ion Luca. *Momente*.

Congres național de chirurgie. Al 11-lea. București. 1965. *Rezumatele rapoartelor și comunicărilor*.

*Curs de chirurgie*.

Etc.

Catalogul alfabetic este alcătuit pentru a răspunde la următoarele întrebări principale :

1) dacă biblioteca are o anumită carte determinată prin :

a) autorul și titlul ei (de exemplu: *Descrierea Moldovei*, de Dimitrie Cantemir) sau

b) dacă autorul nu este indicat în carte, numai prin titlul ei (de exemplu: *Mic dicționar geografic*); sau

c) dacă autorul și titlul sînt nepotrivite sau insuficiente pentru identificare, printr-un element de înlocuire adecvat al titlului (de exemplu: *Tratat*. 1856. Paris).

2) a) ce lucrări de un anumit autor (de exemplu de Mihai Eminescu) și

b) ce ediții ale unei anumite lucrări (de exemplu: prima ediție a lucrării *Nicoară Potcoavă* de Mihail Sadoveanu) se găsesc în bibliotecă.

Cartea fiind lucrarea unuia sau a mai multor autori și avînd un titlu, cititorul ca s-o găsească se adresează direct catalogului alfabetic, pe care-l poate consulta fără vreo explicație prealabilă.

Catalogul alfabetic satisface astfel nemijlocit cererile cititorului, după cum constituie un ajutor prețios pentru bibliotecar la eliberarea cărților și la completarea și organizarea fondului.

În desfășurarea muncii de servire a cititorului, bibliotecarul face apel permanent la catalogul alfabetic, care-i arată nu numai existența cărții, ci și cota sub care poate fi găsită.

În bibliotecile în care cota cărții este compusă din indicele de clasificare zecimală prescurtat și din semnul de autor, cota cărții îl trimite pe bibliotecar direct la raft, la întreaga diviziune a clasificării zecimale, dîndu-i posibilitatea să recomande, fără vreo altă cercetare, și alte cărți din același domeniu.

Catalogul alfabetic îl mai ajută pe bibliotecar: 1) să stabilească planul de achiziții, punîndu-l în situația de a constata absența sau existența titlului căutat și numărul de exemplare al titlului existent, 2) să deosebească noile ediții și dubletele și să le coteze în consecință, folosind în bibliotecile ale căror cărți sînt așezate în rafturi după criteriul sistematic-alfabetic, aceeași cotă pentru toate edițiile unei lucrări, cota notată pe ediția catalogată întîi fiind atribuită tuturor edițiilor ce intră ulterior (cu adăugarea indicelui de putere pentru numărul de ordine al ediției respective), 3) să evite clasificarea diferită a unei cărți, dacă o altă ediție a aceleiași lucrări se găsește în bibliotecă și a fost prelucrată, 4) să precizeze numele autorilor personali și colectivi.

Catalogul alfabetic este tot atît de necesar pentru desfășurarea muncii de informare bibliografică, organizarea acțiunilor cultural-educative, satisfacerea împrumutului interbibliotecar și efectuarea schimbului de cărți.

b) *Catalogul sistematic* grupează descrierile după conținutul cărților, pe ramuri de cunoștințe, așezate într-o anumită ordine și legătură, adică într-un sistem de cunoștințe, cu scopul de a răspunde la întrebarea: ce cărți dintr-un anumit domeniu posedă biblioteca (de exemplu: de *Pedagogie*, de *Astronomie* etc.).

Spre deosebire de catalogul alfabetic, care conține date de sine stătătoare, catalogul sistematic apropie diferitele ramuri ale științelor, înrudite între ele, și le prezintă într-o înlănțuire logică, ceea ce dă posibilitatea cititorului să consulte nu numai cartea căutată, iar în cazul cînd aceasta lipsește din bibliotecă, s-o înlocuiască cu o altă carte din același domeniu, ci să cerceteze și o lucrare de sinteză asupra chestiunii urmărite sau să-și adîncească cunoștințele prin examinarea lucrărilor de amănunt.

Un cititor care abordează de exemplu studiul mecanicii generale, numai după o simplă parcurgere a titlurilor fișelor divizionare din catalogul siste-



matic, poate urca cu ușurință la noțiunea imediat superioară: fizica sau cobori fără impedimente în detaliul mecanicii generale, ca să-și precizeze ideile asupra diferitelor ramuri ale acesteia: cinematica, statica, dinamica etc., operație ce poate fi reprezentată prin schema următoare:



De aceea catalogul sistematic este deosebit de indicat pentru alegerea cărților în vederea unei lecturi sistematice planificate.

Pentru bibliotecar, catalogul sistematic constituie o călăuză prețioasă la recomandarea cărților, stabilirea bibliografiilor și completarea fondului. Dacă registrul de mișcare a fondului bibliotecii indică în ce măsură sînt reprezentate diferitele ramuri ale științelor, numai după catalogul sistematic își poate da seama bibliotecarul și de cum sînt ele reprezentate în bibliotecă.

În bibliotecile publice din țara noastră, catalogul sistematic se stabilește pe baza schemelor din manualul *Clasificarea zecimală pentru biblioteci, servicii de documentare și fișiere individuale de studii*. Ediția a 3-a, București, 1959, cu modificările din 1966.

c) *Catalogul pe subiecte* grupează descrierile cărților tot după conținut, dar conform unor metode contrarii celor ale catalogului sistematic. În opoziție cu catalogul sistematic, în care descrierile sînt distribuite în grupe distincte, alcătuite pe baza principiului divizării științei într-o serie de ramuri subordonate, în catalogul pe subiecte descrierile sînt împărțite în ordine alfabetică, după cuvintele care stabilesc conținutul particular al cărților, cu scopul de a răspunde la întrebarea: ce cărți despre un anumit subiect posedă biblioteca, indiferent din ce punct de vedere este tratat subiectul respectiv.

Subiectul unei cărți este reprezentat printr-unul sau mai multe cuvinte, constituind vedeta de subiect, sub care se așază în catalog descrierile cărților cu subiect analog. De exemplu descrierile cărților privitoare la geografie, care după sistemul de clasificare zecimală ar fi separate, putînd fi găsite în mai multe diviziuni ale catalogului sistematic, se grupează în catalogul pe subiecte sub aceeași vedetă:

#### Geografie

- C.Z. 33(.)—2 Geografie (economică)
- C.Z. 551.4 Geografie (fizică)
- C.Z. 91(.) Geografie (istorică)
- C.Z. 91 (100) Geografie (universală)

Prin structura lui catalogul pe subiecte se aseamănă cu un dicționar enciclopedic, în care noțiunile sînt așezate în ordinea alfabetică a cuvintelor care le desemnează. De exemplu: *Abace — Abrevieri — Bachelită — Bauxită — Beton — Biologie — etc.*

În cadrul vedetelor de subiect, descrierile se așază în ordinea alfabetică generală a numelor autorilor și titlurilor pentru cărțile anonime.

d) *Catalogul tematic* (denumit în mod curent *fișier tematic*) alcătuit și el după criteriul conținutului cărților, nu oglîndește întregul fond al bibliotecii, ci numai publicațiile privitoare la unele teme de actualitate sau legate îndeaproape de preocupările cititorilor bibliotecii respective. De exemplu:

45 de ani de la crearea U.T.C.

Prezențe românești în știința mondială.

Întreținerea tractoarelor și a mașinilor agricole.

Ansamblul problemelor care constituie materia fișierelor tematice este foarte vast. Ele sînt în continuă primenire, actualitatea promovînd mereu alte teme în atenția cititorilor sau noi puncte de vedere în tratarea problemelor.



Fișierele tematice conțin descrierile celor mai bune lucrări privitoare la problema dată și numai ultimele ediții ale lucrărilor respective. De aceea ele au un caracter net de recomandare.

Pe lângă cataloagele descrise mai sus, există și alte tipuri de cataloage mai puțin folosite în practica bibliotecilor noastre și anume: *Catalogul pe titluri*, *Catalogul-dicționar* etc.

e) *Catalogul pe titluri* grupează descrierile cărților în ordinea alfabetică a titlurilor și nu a numelor autorilor, după principiile așezării descrierilor pentru cărțile anonime.

f) *Catalogul-dicționar* este un catalog complex, combinând într-o ordine alfabetică unică descrierile din trei cataloage: catalogul alfabetic pe nume de autori, catalogul pe subiecte și catalogul pe titluri, incluzând și descrierile publicațiilor periodice. Și structura acestui catalog amintește de cea a unui dicționar, de unde denumirea. În catalogul-dicționar, așezarea descrierilor este următoarea (în paranteză menționăm caracterul descrierilor):

- Capitalul (titlu de carte)
- Contemporanul (titlu de revistă)
- Coșbuc, George (autor)
- Coșbuc, George (subiect)
- Curbe algebrice (subiect)

1.12 După caracterul fondurilor oglindite, cataloagele se grupează în: a) *Cataloage generale* — *Cataloage speciale* (de colecții speciale și de secții) și b) *Cataloage principale* — *Cataloage auxiliare*.

În componența fondului bibliotecii intră materiale felurite: cărți, periodice, manuscrise, stampe, note muzicale, discuri, benzi de magnetofon etc.

Într-o bibliotecă mică aceste materiale pot fi descrise într-un singur catalog mixt, care este în același timp catalogul general al bibliotecii.

Într-o bibliotecă mare varietatea și bogăția publicațiilor și a materialelor speciale impun prezentarea lor în cataloage separate. Biblioteca poate alcătui astfel o serie de cataloage: catalogul cărților, catalogul periodicelor, catalogul notelor muzicale, catalogul manuscriselor etc. Toate aceste cataloage, cu excepția catalogului cărților, sînt numite *cataloage speciale (de secții)*.

Tot *cataloage speciale (de secții)* sînt și cataloagele care oglindesc anumite părți ale fondului, descrise după locul lor de păstrare. Astfel, în conformitate cu structura de organizare a bibliotecii, se alcătuiesc *cataloage speciale (auxiliare)* pentru diferitele secții ale bibliotecii: *catalogul secției de imprumut*, *catalogul secției de copii* etc.

Cataloagele care cuprind întregul fond de publicații de o anumită formă sau întregul fond de materiale speciale de o anumită categorie se numesc *cataloage generale*. Catalogul alfabetic și catalogul sistematic sînt *cataloage generale* dacă cuprind descrierile tuturor cărților bibliotecii.

În scopul ușurării sarcinilor acestor cataloage se alcătuiesc *cataloage speciale (auxiliare)* pentru lucrările legate între ele printr-o anumită tematică cum sînt: *fișierele tematice*, *cataloagele lucrărilor privitoare la regiune* etc.

Față de cataloagele colecțiilor speciale și de cataloagele de publicații de anumite tipuri, catalogul alfabetic și catalogul sistematic sînt *cataloage principale*, pentru că oglindesc fondul principal al bibliotecii, adică fondul de cărți. La fel poate fi numit *catalog principal* și catalogul care descrie totalitatea fondurilor unei secții a bibliotecii, față de cataloagele auxiliare proprii acelei secții, ca de exemplu: catalogul secției muzicale, descriind totalitatea notelor muzicale, discurilor și benzilor de magnetofon și catalogul auxiliar al discurilor.

1.13 După *destinația lor*, cataloagele pot fi:

a) *Cataloage pentru cititori* și b) *Cataloage de serviciu*.

Cataloagele întocmite pentru folosul publicului se numesc *cataloage pentru cititori* sau *cataloage publice*, iar cataloagele rezervate numai personalului bibliotecii se numesc *cataloage de serviciu* sau *cataloage interne*.

În rîndul cataloagelor de serviciu intră și *catalogul topografic*, care grupează descrierile cărților în ordinea cotelor sub care figurează în rafturi, răspunzînd la întrebările: 1) ce carte este catalogată la o anumită cotă și 2) cite titluri cuprinde fondul bibliotecii.

Cu ajutorul catalogului topografic se verifică fondul bibliotecii (în bibliotecile mari).



Enumerarea de mai sus reprezintă cataloagele proprii unei singure biblioteci. Se alcătuiesc și *cataloage colective* care înglobează totalitatea sau numai o parte a fondurilor a două sau mai multe biblioteci. Cu ajutorul catalogului colectiv cititorul poate obține prin bibliotecă pe care o utilizează de obicei cartea care lipsește din aceasta, dar care există în altă bibliotecă.

#### 1.14 Sistemul de cataloage

După cum am arătat mai sus nici unul din cataloagele bibliotecii nu are funcții universale. În consecință oglindirea sub mai multe aspecte a fondului bibliotecii se realizează cu ajutorul unui *sistem de cataloage*, înțelegându-se prin această expresie ansamblul cataloagelor bibliotecii, dependente între ele și completându-se reciproc.

Sistemul de cataloage depinde de: 1) *tipul și mărimea bibliotecii*, 2) *mărimea fondului bibliotecii* și 3) *componența fondului bibliotecii*.

Absolut necesare și obligatorii în țara noastră, pentru orice bibliotecă mai mare, începând cu biblioteca comunală și școlară, sint catalogul alfabetic și catalogul sistematic. Ca o completare a acestuia din urmă este catalogul pe subiecte. În bibliotecile sătești și sindicale neîncadrate cu personal salariat, se poate alcătui un singur catalog, și anume *catalogul sistematic*, care, cuprinzând în rubricile lui descrierile cărților în ordinea alfabetică a numelor autorilor și titlurilor pentru cărțile anonime, face în oarecare măsură și serviciul de catalog alfabetic.

În toate bibliotecile se alcătuiesc cataloage tematice de orice formă (pe fișe, sub formă de liste) etc.

#### 1.15 Forma cataloagelor

Cataloagele descrise mai sus pot avea diferite forme materiale. Catalogul cel mai folosit astăzi în bibliotecă este catalogul pe fișe. Există de asemenea cataloage în formă de volum tipărit, în formă de liste manuscrise sau dactilografiate etc. De avantajele și dezavantajele fiecăreia dintre ele depinde în mare parte gradul lor de întrebuințare.

Catalogul pe fișe are față de celelalte cataloage unele avantaje prețioase, decurgând din mobilitatea fișelor, care permite intercalarea unei fișe noi în orice loc al catalogului între alte fișe existente. Datorită acestei calități, catalogul pe fișe poate oglindi la zi situația fondului bibliotecii. O carte nou intrată în bibliotecă este imediat descrisă și fișa cu descrierea ei se intercalează la locul convenit în catalog. Dacă această carte iese din bibliotecă i se retrage și fișa din catalog. În ambele cazuri ordinea stabilită pentru catalogul respectiv nu este cu nimic afectată.

Cu toate acestea, catalogul pe fișe are și dezavantaje. În primul rând, el nu poate fi cercetat decât în cadrul bibliotecii respective. În al doilea rând, catalogul pe fișe fiind voluminos, parcurgerea lui este mai anevoioasă decât a catalogului în formă de volum tipărit.

Catalogul în formă de volum tipărit este mai comod, pentru că poate fi consultat în orice centru și chiar la domiciliu. De aceea, cititorul preferă catalogul în formă de volum tipărit oricărei alte forme de catalog. Dar catalogul în formă de volum tipărit nu poate fi ținut la curent cu noile intrări, decât prin reeditare sau tipărirea de suplimente, ceea ce complică consultarea catalogului.

Ambele forme de cataloage au avantaje și dezavantaje. Cel pe fișe este preferat din cauza ușurinții cu care pot fi intercalate sau retrase fișele. Cel tipărit asigură însă o largă popularizare a cărților.

*Catalogul-tip.* Pentru bibliotecile de același tip (raionale, orașenești, comunale) pot fi editate cataloage-tip (model) deoarece fondurile lor de cărți conțin în genere aceleași titluri. Ele se alcătuiesc de obicei pentru cărțile de bază ale bibliotecilor.

Cataloagele-tip pot fi universale sau speciale, descriind separat cărțile împărțite pe domenii. Un exemplu de astfel de catalog îl constituie *Catalogul-tip pentru bibliotecile raionale și comunale 63 Agricultură*, primul volum editat de Biblioteca Centrală de Stat din seria de cataloage-tip ce vor fi consacrate și altor domenii.



Catalogul în formă de listă manuscrisă sau dactilografiată poate fi folosit de bibliotecile ale căror fonduri nu sînt susceptibile de o largă dezvoltare. În aceste liste, cărțile sînt indicate pe autori și titluri pentru anonime, în cadrul diviziunilor din clasificarea zecimală. Drept cadru poate servi schema din *Tabela prescurtată pentru așezarea cărților în rafturile bibliotecilor*, anexă la Clasificarea zecimală.

Pentru fiecare stoc de cărți noi se alcătuesc listele respective. Ele sînt cumulate apoi într-un biblioraft, în ordinea diviziunilor din Tabela prescurtată, cele noi intercalîndu-se la locurile lor între cele mai vechi.

Pentru cititorii copii se alcătuesc liste de titluri de lucrări pe diferite teme. Iată un exemplu :

<b>Basme</b>
Ați citit ?
<i>Legenda ciocrtliei</i> , de S. F. Marian
<i>Mici și mai mici</i> , de Alecu Popovici
<i>Zinele din Valea Cerbului</i> , de Nestor Ureche
etc.

*Fișa de catalog.* Formatul fișei de catalog este de 75 × 125 mm. Formatul acesta este denumit *format internațional*, fiindcă a fost adoptat pe scară mondială.

Fișa de catalog conține 10 linii orizontale și 2 linii verticale. Pe linia orizontală de sus se scrie vedeta. Cele două linii verticale servesc pentru a determina poziția diferitelor elemente ale descrierii.

Fișa este perforată la 8 mm distanță de marginea ei inferioară. Perforația este plasată pe axa verticală a fișei și servește la fixarea ei printr-o vergea metalică, în sertarul respectiv al fișierului.

## 1.16 Mijloace de alcătuire și de reproducere a fișelor de catalog

### a) Scrierea de mînă. Caligrafia de bibliotecă

Bibliotecile folosesc pentru alcătuirea fișelor diferite procedee. În bibliotecile mici, fișele se scriu în general de mînă, folosindu-se așa-numita *caligrafie de bibliotecă*. Caligrafia de bibliotecă constă din scrierea separată a literelor intrînd în componența fiecărui cuvînt și nu legate între ele ca în scrierea de mînă obișnuită, dîndu-le într-o oarecare măsură aspectul literelor de tipar.

Caligrafia de bibliotecă unifică metodele de formare a literelor și cifrelor, contribuind la uniformizarea scrierii fișelor de către diferite persoane. Această caligrafie se deprinde prin exerciții pe hîrtie milimetrică.

b) *Mașina de scris.* Cu mult mai sigură și mai practică este folosirea mașinii de scris, care dă posibilitatea stabilirii unor fișe clare și cuprinzătoare. Fișele ce urmează să fie bătute la mașină nu trebuie să fie liniate.



c) *Procedee de reproducere*. În prezent există numeroase procedee de reproducere a fișelor, care permit realizarea unui foarte mare număr de copii. Aceasta reduce la una singură operațiile de corectare a textului descrierilor contribuind la raționalizarea muncii tehnice a bibliotecii.

Procedeele cele mai cunoscute sînt: 1) procedeele *hectografic* (sau cu alcool), 2) procedeele cu *stencil* (cu matriță parafinată — Gestetner), 3) *offsetul de birou*, 4) procedeele cu *mașini de adresat* (Adrema), 5) *fotografierea* 6) procedeele *diazocopie* sau *diazotipie* cu coloranți, 7) procedeele *electrostatic* (xerografie), 8) *tipărirea cu litere mobile*.

Fișa de catalog tipărită reprezintă unul din marile progrese ale catalogării. Sarcina prelucrării centralizate a cărților și a tipării fișelor de catalog revine în țara noastră Bibliotecii Centrale de Stat, care le difuzează bibliotecilor pe bază de abonament.

### 1.17 Alcătuirea catalogului pe fișe

Fișele se așază în fișiere verticale, compuse din sertare (de dimensiuni corespunzătoare fișelor de catalog), introduse în compartimentele unui cazier.

Capacitatea maximă a unui sertar este de 750—1000 de fișe, în funcție de greutatea cartonului din care sînt confecționate fișele și de numărul fișelor divizionare folosite. Pentru a se evita deplasarea, fișele se fixează cu ajutorul unei vergele metalice.

Fiecare sertar are o port-etichetă în care se introduce o etichetă mobilă cu titlul sertarului.

Consultarea fișierului este înlesnită prin fișele divizionare, care constituie un fel de lanț, reprezentînd schema catalogului.

*Fișele divizionare* sînt fișe de carton tare, sau de material plastic cu o ieșitură în partea lor superioară, care depășește cu 13 mm înălțimea fișelor obișnuite.

Ieșitura are diferite lățimi și poate ocupa diferite poziții pe lățimea fișei și anume: pe  $3/4$ ,  $1/2$ ,  $1/3$ ,  $1/4$ ,  $1/5$  din lățimea fișei.

Această dispoziție permite așezarea eșalonată a fișelor divizionare în catalog, astfel încît nici o fișă nu acoperă pe cealaltă, ieșitura rămînd vizibilă.

Pe ieșitura fișelor divizionare se scriu indicațiile corespunzătoare catalogului căruiia îi sînt destinate: pentru catalogul sistematic — indicii de clasificare zecimală și denumirile claselor și diviziunilor; pentru catalogul alfabetic — litere, grupe de silabe și uneori cuvinte întregi (nume de autori și titluri de cărți).

Fișele divizionare constituie astfel titlurile diferitelor secțiuni ale catalogelor, servind ca ghid pentru abordarea cărților.

În consultațiile următoare vom da indicații despre descrierea cărților și organizarea catalogelor.

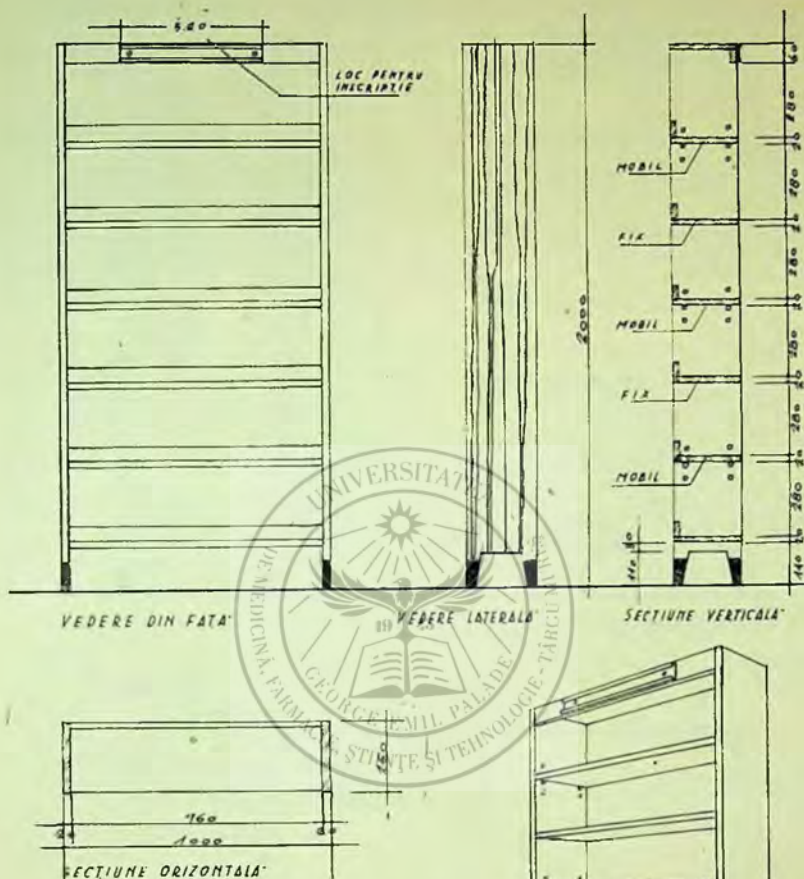
Getta Elena RALLY

### BIBLIOGRAFIE

- Bach, Charles Henri et Oddon, Yvonne. *Petit guide du bibliothécaire*. Paris, 1952.
- Conférence internationale sur les principes de catalogage. Paris, 1961. *Rapport officiel préliminaire*. In: Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques. 16, nr. 2, mars-avril 1962, p. 57—68.
- Handbuch der Bibliothekswissenschaft*, 2. Band, Bibliotheksverwaltung. 3. Lief. Wiesbaden 1958.
- Klenov, A. V. *Biblioteknaia tehnika*. 5—oe izd. Moskva, 1955.
- Kunze, Horst. *Grundzüge der Bibliothekslehre*. 3. Aufl. Leipzig, 1966.
- Manu, Margaret. *Introduction to cataloguing and the classification of books* Chicago, 1943.
- Otlet, Paul et Wouters, L. *Manuel de la bibliothèque publique*. Bruxelles, Institut international de bibliographie, 1929.
- Sallai István és Sebestyén Géza. *A könyvtáros kézikönyve*. Budapest, 1965.



## MOBILIER PENTRU BIBLIOTECI



### RAFT SIMPLU PENTRU CARTI

De execuție foarte simplă, este potrivit atât pentru sala de lectură, cit și pentru depozite.

Așezarea unora din polițe pe butoni reglabili în înălțime permite utilizarea raftului pentru orice format de carte.

Execuția se face din plăci aglomerate din lemn (PAL). Finisajul se poate face în diverse moduri:

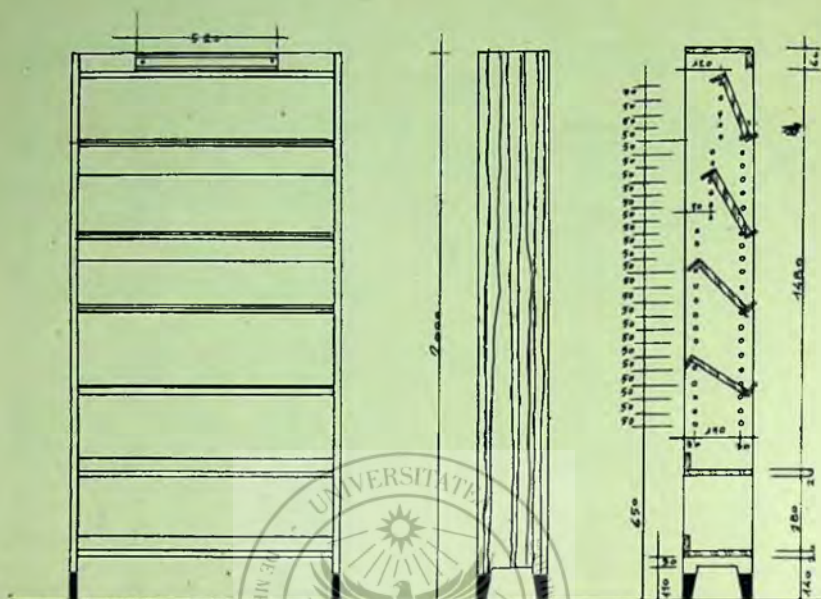
- Nefurniruit și ceruit natur.
- Nefurniruit și lăcuit incolor sau într-o culoare aleasă.
- Furniruit și lustruit.

SCARA 1:20

Picioarele sînt protejate cu tablă arămită sau vopsită. Suportul pentru inscripție se execută din tablă. Așezarea rafturilor se face la perete sau adosate cite două, spate în spate, pentru a forma alveole sau despărțituri.



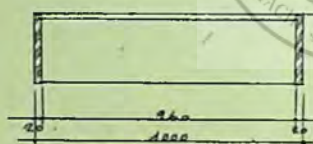
## RAFT SIMPLU DE EXPUNERE PENTRU CĂRȚI ȘI REVISTE



VEDERE DIN FAȚĂ

VEDERE LATERALĂ

SECȚIUNE VERTICALĂ



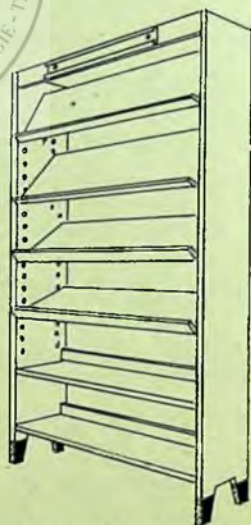
SECȚIUNE ORIZZONTALĂ

### RAFT SIMPLU PENTRU EXPUS CĂRȚI ȘI REVISTE

Se poate utiliza și ca raft de depozitare. Pozițiile inclinabile pe butoni permit expunerea cărților și a revistelor. Este un raft potrivit pentru săli de lectură cu acces liber al cititorilor la raft.

Execuția este similară cu cea a raftului simplu pentru cărți. Butonii reglabili se fac din lemn strunjit, iar locașurile lor sînt simple găuri date la cotele indicate în desene. Bordurile sînt din lemn masiv.

Schițele de detaliu vor apare în numărul viitor al revistei.



VEDERE PERSPECTIVĂ

SCARA 1:20

arh. RADO V.



## В Н О М Е Р Е

Ливия	БАКЫРУ: <i>Фонды старинных румынских книг и редких книг в Академической Библиотеке.</i> (Статья, написанная к 100-летию Библиотеки Академии Социалистической Республики Румынии) . . .	323
Хор ял	НЕСТОРЕСКУ. Джорджке ВЛĂДЕСКУ: <i>Что читают ученики профессиональных школ</i> (Библиотека и ее роль в специальной и общей подготовке учеников) . . .	331
Июана	РАТЕШ: <i>Осуществление микрофильмов в библиотеках</i> . . .	335
Ион	СТОЙКА: <i>Библиотека (исторический очерк и определение)</i> . . .	342
Георге	ГЕОРГЕ: <i>Меры для сохранения книжного фонда</i> (в областной библиотеке Олтенки) . . .	349
Рационализация	в устройстве сети публичных библиотек СССР	361
Эм. КОНДУРАКИ:	<i>Василе Пырван (1882—1927).</i> (85-летие со дня рождения румынского историка и археолога Василе Пырвана) . . .	363

### EXTRAIT DU SOMMAIRE

Livia	BĂCÎRU: <i>Les fonds de livres anciens roumains et de livres rares de la Bibliothèque de l'Académie.</i> (A l'occasion du centenaire de la Bibliothèque de l'Académie de la République Socialiste de Roumanie) . . .	323
Horla	NESTORESCU, George VLĂDESCU: <i>La lecture des élèves des écoles professionnelles.</i> (La bibliothèque et la formation de spécialité et de culture générale des élèves) . . .	331
Ioana	RATES: <i>Le microfilmage dans les bibliothèques</i> . . .	335
Ion	STOICA: <i>La bibliothèque</i> (historique, définition) . . .	342
Gheorghe	GHEORGHE: <i>Mesures pour la conservation du fonds</i> (à la Bibliothèque régionale de l'Oltenie) . . .	349
Normalisations	dans l'organisation du réseau des bibliothèques publiques de l'Union Soviétique . . .	361
Em.	CONDURACHI: <i>Vasile Părran (1882—1927).</i> (85 ans depuis la naissance de Vasile Părran, historien et archéologue roumain) . . .	363

### SUMMARY

Livia	BĂCÎRU: <i>Stocks of old Romanian and rare books in the Library of the Romanian Academy.</i> (On the Centenary of the Library of the Academy of the Socialist Republic of Romania) . . .	323
Horla	NESTORESCU, George VLĂDESCU: <i>The reading of pupils in professional schools.</i> (The library and the specialized and humanistic training of pupils) . . .	331
Ioana	RATES: <i>The microfilming in libraries</i> . . .	335
Ion	STOICA: <i>The library</i> (historical account, definition) . . .	342
Gheorghe	GHEORGHE: <i>Measures for the preservation of publications</i> (at the Oltenia Regional Library) . . .	349
Systematic	organization of the public libraries' network in the Soviet Union . . .	361
Em.	CONDURACHI: <i>Vasile Părran (1882—1927).</i> (The 85th anniversary of Vasile Părran's birth — Romanian historian and archaeologist) . . .	363

**COLEGIUL DE REDACTIE : BAICULESCU George, GRUIA Ștefan**  
 (redactor șef), GRÜNBERG Aron, IOVANOV Eugen, LUPU Atanase,  
 MIRONESCU Nicolae, POPESCU-BRĂDICENI Angela,  
 TOMESCU Mircea



**IN NUMARUL URMATOR :**

Constituirea și organizarea fondului de imprimate al Bibliotecii Academiei.

Documentarea în problemele organizării științifice a conducerii întreprinderilor.

Documentarea și informarea agricolă în sprijinul cercetării științifice.

Informarea operativă în domeniul bibliologiei și al documentării științifice.

Un mare iubitor al cărții — istoricul Nicolae Iorga.

Filigrane brașovene și tipăriurile cirilice din secolul al XVI-lea.

Titu Maiorescu — critic și îndrumător al culturii (1840—1917).

Calistrat Hogaș (1847—1917).

Evidența colecțiilor (II) (Consultajii).

41 000